

IMPULZE

ČASOPIS PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

Print: ISSN 1337-9208
EV 2836/08

Online: ISSN 1339-3448
EV 185/23/EPP

Periodicita vydávania: štyrikrát ročne

Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove
Ul. 17. novembra 15, 080 01 Prešov
IČO 17 070775

Redakcia: Ingrid Timková (šéfredaktorka)
Peter Hal'ko (zástupca šéfredaktorky)
email: redakcia@unipo.sk

Redakčná rada: Peter Kónya, Peter Adamišin,
Monika Ivanová, Michal Hospodár, Dávid Dziak,
František Franko, Tünde Dzurov Vargová, Iveta Ondriová,
Maroš Šip, Beáta Ružbarská, Anna Timková Lazurová,
Matúš Ján Capko, Ema Fričeková

Jazyková korekcia: Matúš Ján Capko

Sadzba: Peter Szombathy

Obálka 1. str. (foto): Peter Hal'ko ml.

Obálka 3. str. (obrázok): Peter Kocák, akad. mal.

Tlač: Ultra Print, s.r.o.

Za obsah príspevkov nezodpovedá redakcia.
Univerzitný časopis NA PULZE je pokračovaním Časopisu
akademickej obce Prešovskej univerzity v Prešove.

Prispievatelia posielajú svoje príspevky e-mailom na adresu
šéfredaktorky časopisu (ak ide o celouniverzitné témy) alebo
na adresy členov redakčnej rady za jednotlivé fakulty, s tým,
že téma príspevku by mala korešpondovať so zameraním
a prácou danej fakulty, ktorú člen redakčnej rady zastupuje.

Kontakty:

Príspevky o PU a všeobecné témy – Ingrid Timková
(ingrid.timkova@unipo.sk)

Príspevky o FF PU – Anna Timková Lazurová
(anna.timkova-lazurova.unipo.sk)

Príspevky o GTF PU – Michal Hospodár
(michal.hospodar@unipo.sk)

Príspevky o FHPV PU – Monika Ivanová
(monika.ivanova@unipo.sk)

Príspevky o FMEO PU – Tünde Dzurov Vargová
(tunde.dzurovargova@unipo.sk)

Príspevky o PF PU – Dávid Dziak
(david.dziak@unipo.sk)

Príspevky o PBF PU – Maroš Šip
(maros.sip@unipo.sk)

Príspevky o FŠ PU – Beáta Ružbarská
(beata.ruzbarska@unipo.sk)

Príspevky o FZO PU – Iveta Ondriová
(iveta.ondriova@unipo.sk)

Príspevky študentov PU – Matúš Ján Capko
(matusjan.capko@mail.unipo.sk)

Príspevky Erasmus+ – Ema Fričeková
(ema.fricekova@unipo.sk)

**Vážené kolegyně, vážení kolegovia,
milé študentky a milí študenti,**

Dni v kalendári neúprosne napredujú a nielen pred bránami univerzity nás už čaká koniec roka. Aj keď sa nám iste mnohým zdá, že tentoraz prišiel akosi príliš skoro. Čakajú nás opäť každoročné povinnosti, skúšky, koncoročné správy, uzávierky, ale aj tradičné katedrové, inštitútne či fakultné „kapustnice“. Aspoň tie nám pomôžu zabudnúť na pracovný zhon tohto ročného obdobia a naladiť sa na blížiacu sa Vianoce, podobne ako dnešný adventný koncert. Tieto najkrajšie sviatky roka, nech už pre nás znamenajú stíšenie sa v chráme, dni v kruhu rodiny za plnými stolmi alebo zimnú dovolenku, by mali byť všetkým príležitosťou na zabudnutie na problémy všedných dní, obdobiem pokoja a načerpania nových síl.

Prajem Vám všetkým zdarné ukončenie starého roka, pokojné, požehnané, šťastné Vianočné sviatky a v neposlednom rade zdravie, úspechy a šťastie v novom roku.

Peter KÓNYA
rektor PU

Vydavateľ univerzitného časopisu NA PULZE je prevádzkovateľom, ktorý spracúva osobné údaje podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES.

Autori príspevkov majú právo byť označení ako autori a rozhodnúť o spôsobe takéhoto označenia. V prípade, že autor príspevku zašle do redakcie príspevok, v znení ktorého uvedie svoje autorstvo spolu s menom, priezviskom a akademickým, či vedeckým titulom, s príspevkom budú zároveň zverejnené aj tieto údaje autora. Pravidlá spracúvania osobných údajov sú dostupné na webovom sídle vydavateľa: <http://www.unipo.sk/odkazy/ochrana-os-udajov>.

Osobné údaje autorov budú prevádzkovateľom spracúvané najdlhšie rok po skončení vydávania univerzitného časopisu NA PULZE.

OBSAH

na pulze univerzity

Vianočné posolstvá.....	2
Magický večer plný hudby, obrazov a príbehov.....	4
Odhalenie pamätnej tabule Bélovi Hamvasovi.....	6
Máme troch nových profesorov.....	8
Na veľtrhu vzdelávania EAIE 2025 v Göteborgu	10
Strategické partnerstvo so Semmelweisovou univerzitou	12
Doctor honoris causa pre prof. Jozefa Leikerta.....	13
Róbert Štefko sa stal opätovne dekanom úspešnej fakulty.....	14

na fakultách

Sila Slova – medzinárodná vedecká konferencia venovaná jubilatke prof. Martine Kášovej.....	16
Hranice ako priestor spolupráce.....	18
Rusistika v Tureckom Trabzone.....	20
Erasmus+ mobilita v krajine ohňa a ľadu.....	22
Inštitút rusistiky rozvíja spoluprácu s univerzitou v Arménsku.....	24
Diskutovali o súčasných výzvach vo vyučovaní cudzích jazykov	26
Medzinárodné vzdelávacie fórum Asociácie rusistov Slovenska.....	28
Otvorenie akademického roka na GTF.....	29
Kráša liturgického spevu na GTF.....	30
Putovanie po stopách Jána Pavla II.	31
Študentka pravoslávnej teológie získala bronz na Erasme.....	32
Návšteva z USA na PBF	33
Účasť na archeologickom prieskume	33
O mníšstve na medzinárodnej konferencii na PBF.....	34
Riemann-Finslerova geometria na PU.....	35
Seminár o manažmente duševného vlastníctva.....	36
28. konferencia slovenských fyzikov	38
Medzinárodný workshop na Katedre turizmu a hotelového manažmentu	39
Odborníci 23 krajín zo 4 svetadielov na konferencii FMEO.....	40
Green2bizz - zelené podnikanie pre mladých.....	42
Bridging borders through scholarship	43
Deň materských škôl na Slovensku na PF.....	44

Dotyk s montessori pedagogikou.....	46
Ponožkový október na PF.....	47
Materská škola je pre všetky deti.....	48
Erasmus + BIP: severská inšpirácia.....	50
International Scientific Conference Diagnostics in Sport 2025.....	51
Úpovedné športy a bojové umenia z inej perspektívy.....	52
Výnimočný úspech študentky odboru ošetrovateľstva FZO	53
Významné ocenenie pre Ľubomíru Tkáčovú	54

umenie a literatúra

Literárne stretnutie s Olesyou Mamčič	55
Ľubo Repaský vystavuje sakrálna diela v UK PU	56

veda a výskum

Projekt Connect Diverse	58
Výmena vedeckých poznatkov na ITEMA Milano 2025.....	59
FMEO na konferencii Inovisia 2025	60

rozhovory

Životné jubileum prorektora Mariána Reiffersa.....	62
Zo zákulisia doktorandskej konferencie Dokopy 2025.....	66

očami študentov

Erasmus+ skúsenosť z Írska.....	68
Erasmus+ nové obzory a skúsenosti v Prahe.....	69
Divadelný happening "Sedemnást"	70
Veni Sancte	71
Doktorandka FMEO získala titul Master of Business Etiquette.....	72
Exkurzia študentov do zákulisia Swissôtel Damian Jasná.....	73
FMEO na konferencii HORECA v Šamoríne	74
Reprezentácia PU a Slovenska na Youth4regions 2025.....	75
From the silk road to Slovakia.....	76
Spolupráca a partnerstvá v medzinárodnom priestore	77

šport

Univerzitné dni športu 2025	78
-----------------------------------	----

VIANOČNÉ POSOLSTVÁ

„Velebí moja duša Pána a môj duch jasá v Bohu, mojom Spasiteľovi.“ (Lk 1, 46 – 47)

Milí študenti a pedagógovia Prešovskej univerzity, drahí čitatelia!

V dnešnom čase, ktorý je naplnený strachom, bezradnosťou a ťažobou v srdci, v ktorom sa mnohé ničí a rozbíja vo vojne, žiari Máriino zvelebovanie ako jasná hviezda nad chaosom a nepokojom tohto sveta. „Velebí moja duša Pána“ – tento magnifikát nie je piesňou bezstarostných, ale modlitbou ženy, ktorá v neistote a ohrození vkladá svoju dôveru v Boha. Mária neoslavuje Boha pretože všetkému rozumie, ale preto, že verí a dúfa. Spieva, hoci noc je tmavá a takto premieňa temnotu na svetlo.

Aj náš svet je plný napätia. Vojna na Ukrajine naďalej pokračuje, nespočetné rodiny smútia a mnoho ľudí túži po miery a lepšej budúcnosti. Na blízkom východe vidíme denne obrazy násilia, hladu a núdze – v Gaze, v Libanone, v Sýrii a Iraku. A predsa nad týmto všetkým utrpením znie Máriin hlas, ktorá oslavuje Pána a Boha, ktorý: „*povýšil ponížených a hladných nakrmil dobrotami.*“ (Lk 1, 52b-53a) Táto dôvera Bohu nie je útekem z tohto sveta, ale pozvaním hľadiť na všetko očami viery. Tým pohľadom,

ktorý aj v utrpení rozpoznáva stopy Božej lásky.

Sviatky Vianoc nám pripomínajú, že Boh svojim zostúpením k nám na zem sa rozhodol pre cestu pokory. Neprišiel k silným, ale slabým, nie do palácov, ale do maštale. Svätý Gregor Naziánsky hovorí: „*Stal sa chudobným kvôli nám, aby sme sa skrze jeho chudobu stali bohatými. Ujíma sa nízkych a maličkých, aby im daroval povýšenie.*“ V tomto božskom ponížení je ten najväčší zázrak: Boh sa stal človekom, aby v každej temnote zapálil svetlo, svetlo ktoré sa chce ďalej rozdávať od srdca k srdcu.

Hoci sa jubilejný rok 2025 čoskoro skončí, predsa ako kresťania sme povolani byť naďalej svedkami nádeje. Nesmieme padnúť do znechuteného postoja beznádeje, ale máme posilňovaní vierou vstať, utešovať, povzbudzovať a pomáhať. Práve v ťažkých časoch sa ukazuje, či nás naša viera nesie, či nám pomáha vidieť svet a blížnych očami lásky.

Ludia od nás očakávajú nádej. Chcú našu blízkosť, ktorú môžu zažiť skrze skutky lásky, ktoré sú viditeľným znakom našej viery a vďačnosti. Veď nám bolo mnohé dané: mier, sloboda, dostatok. Nemôžeme vyliečiť všetky rany, ale môžeme zabrániť tomu, aby sa ľudia cítili zabudnutí. Každý dar, každá modlitba, každé

gesto súcitu je tichým stretnutím sa s dobrom, ktoré ako dieťa leží v jasličkách. Začína pokorne a predsa môže meniť svet.

Svätý Bazil Veľký nám pripomína: „*To, čo máš v komore patrí hladujúcim. To čo si uschovávaš patrí nahým. Peniaze čo zakopávaš patria núdzným.*“ Tieto slová nie sú moralistickou výzvou, ale pozvaním sa v živote deliť, pozvaním k láske, ktorá skrze vďačnosť rastie a ktorá neprehliada núdzu blížneho.

Preto vás prosím, urobme tieto Vianoce znova sviatkami činnej lásky. Buďme poslami nádeje, darujme radosť a budujme spoločenstvo a jednotu. Nechajme sa nadchnúť Máriou, ktorá oslavuje Boha aj v strede temnoty noci. Nechajme sa pohnúť dieťaťom, ktoré v svojej slabosti nesie celý svet. On, ktorý sa urobil malým chce s nami a cez nás, skrze malé skutky lásky urobiť veľké veci.

V modlitbách za vás všetkých vám želim a vyprosujem požehnané sviatky Narodenia nášho Pána Boha a Spasiteľa Ježiša Krista.

vладыка Jonáš Maxim
prešovský arcibiskup
metropolita Gréckokatolíckej cirkvi sui iuris na Slovensku

Vianočné hľadanie domova

Keď vstúpi do života dvoch mladých ľudí dieťa, je to veľká radosť – najmä ak je chcené a očakávané, s prípravou a nádejou. No príchod dieťaťa prináša aj náročné zmeny: nový denný a nočný rytmus, iné spánkové a vzťahové návyky, nové povinnosti a zodpovednosť. Práve tieto zmeny môžu spôsobiť, že dieťa sa necíti prijaté, je nechcené.

Vianoce sú odkazom sveta, ktorý presahuje našu realitu: „*Lebo dieťa sa nám narodilo, Syn nám bol daný...*“ (Lz 9) a „*Slovo sa stalo telom,*

aby prebývalo medzi nami“ (J 1). Neviditeľný svet Božieho Slova sa stáva viditeľným. Láska nie je len slovo, vždy sa zhmotňuje v skutkoch. Z nich sa buduje domov – prostredie bezpečia, kde rastieme a zrejeme. Počas Vianoc celý svet hľadá domov a rodinnú blízkosť. Zároveň sú Vianoce svedectvom o Bohu, ktorý si hľadá miesto vo svete, v rodinách, chce byť chcenou súčasťou nášho života. Nevnučuje sa, prichádza, aby nás obohatil zmyslom bytia a poznaním, ktoré presahuje pominulosť.

Preto tak bolia vety: „*nebolo pre nich miesta*“ (L 2,7) a „*do svojho*

vlastného prišiel, a Jeho vlastní Ho neprijali“ (J 1,11). Prijatie je kľúčové vo vzťahoch, v manželstve, vo výchove, aj vo vzťahu k Bohu: prijať seba, iných takých, akí sú, a prijať Boha, aby sme sa nemuseli hrať na bohov. Vianoce pripomínajú, že Boh sa chce stať súčasťou nášho života, aby sa v nás zrodilo niečo Božie. Ako ľudia nie sme bohovia, ktorým patrí všetko a všetci; naše „ego“ nemá byť modlou, ktorej sa všetci klaňajú. Vianoce sú o prijatí Božej cesty: „*Ja som sa na to narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, čuje.*“

V dobe mediálnej manipulácie, konšpirácií, poloprávdy a lží, používaných pre mocenské záujmy, je hľadanie pravdy bytostnou potrebou pre uzdravenie rodín, jednotlivcov, cirkví aj spoločnosti. Dôveryhodnosť pravdy závisí od zdroja. Vianoce svedčia o pôvode pravdy: Boh prichádza a mocou lásky ju zjavuje, zhmotňuje, aby slúžil a obetoval sa za iných – nie obetoval iných pre svoje záujmy.

Dnes, v čase vojny na Ukrajine, ekonomickej a energetickej krízy, obviňovania a zahmlievania, je nesmierne dôležité skúmať zdroje informácií a sledovať, či tí, ktorí hovoria, obetujú iných pre seba, alebo seba pre iných. Svet nepotrebuje ďalších „Herodesov“, ktorí v túžbe po moci a kontrole manipulujú, zastrášujú a sú ochotní obetovať iných pre svoje postavenie. Túžba byť „bohom“, aby

sa svet točil okolo mňa, prináša preliatu krv a smrť, neprijatie, vzťahové zranenia. Vidíme ju v agresii voči Ukrajine aj v rodinách, kde ženy a deti utekajú pred telesným či duševným násilím. Je ťažké žiť v záhrade „Narcisa“ – osobnosti závislej od uznania, ktorá býva krutá k tým, čo narušia jej sebaobraz. Kde Boh stráca miesto, objavujú sa tieto syndrómy.

Dnešný svet potrebuje „vianočných ľudí“, oslovených Božím konaním, ktorí slúžia tajomstvu lásky. Boh zostupuje na zem – a tak sa rodí niečo Božie. Zostupovať dole znamená empaticky sa skláňať k blízkym, vidieť svet ich očami, obetovať sa pre iných, stáť v láske a pravde, hoci aj v únave. Keď zomrel Herodes, Kristus si mohol nájsť domov v Božom ľude. Keď zomrie v nás túžba po moci a byť bohom, Boh si môže

nájsť domov v našom vnútri. Kiež by betlehemske dieťa bolo medzi nami chceným a vytúženým darom iného sveta.

Milí členovia pedagogického zboru UNIPO a nepedagogickí zamestnanci, milí študenti, toto je podstata Adventu a Vianoc. Nech nám tohtoročné Vianoce pomôžu znovu objaviť ich jadro – lásku zrodenú v betlehémских jaslích. Nech nás Boží Duch mení na tých, ktorí žijú zatienení mocou Najvyššieho – mocou lásky a pokoja. Nech Jeho tieň zatieni naše mysle a srdcia a premení ich na miesto skutočného pokoja – v srdciach, rodinách, cirkví aj vo vzťahoch.

Mgr. Peter Mihoč
biskup VD ECAV

Keď sa v tichu betlehemskej noci čas stretol s večnosťou a Slovo sa stalo telom, ako jedni z prvých pred jeho jaslami zastali tí, ktorí sa vo svojom živote venovali službe poznania a učenia – mudrci z Východu. Narodenie Christa, večného Logosu – Božieho Slova, prináša jedinečné poslanstvo aj pre univerzitné prostredie: láska prebúdza človeka k životu, pravda oslobodzuje a nádej povznáša k večnosti.

Dieťa, uložené do jaslí, ktoré je *Cestou, Pravdou a Životom* (Jn 14, 6), nás povzbudzuje, aby sme hľadali pravdu, ktorá nie je len súhrnom faktov, ale osobným zjavením. Inšpiruje nás, aby sme budovali mosty medzi vierou a rozumom, ktoré sa nemusia vylučovať, ale naopak, vzájomne dopĺňať a obohacovať v službe pokroku a dôstojnému životu človeka.

Mnohé dôležité veci sa rodia v skrytosti a prichádzajú na svet nenápadne, v pokore, v tichu, či v jednoduchosti dieťaťa. Sú to výnimočné a vzácne chvíle, sú to doslova zázraky. Dovoľme Bohu, aby aj v našom živote znovu raz urobil zázrak a totiž, aby sa mohol narodiť aj v našom vlastnom srdci.

Apoštol Jakub sa pýta: *Kto je medzi vami múdry a rozumný? Nech dobrým správaním preukáže svoje skutky v múdrej tichosti. Veď múdrosť, ktorá prichádza zhora, je predovšetkým čistá, potom pokojamilovná, vládna, ústretová, plná milosrdenstva a dobrého ovocia, bez predsudkov a pokrytectva* (Jk 3, 13.17).

Christovo Narodenie môže aj vo svete plnom neistoty, otrasov a prudkých zmien vniesť *pokoj Boží, ktorý prevyšuje každý rozum* (Flp 4, 7) nielen do našich srdc a rodín, ale aj učební, laboratórií a knižníc. Božia Múdrosť sa aj pre nás môže stať prameňom, z ktorého sa dá neustále čerpať pri výchove mladej generácie, formovaní charakteru či budovaní otvorenej spoločnosti, založenej na úprimnej úcte a vzájomnej pomoci.

Boží Syn Ježiš Kristus nám svojím narodením priniesol svetlo viery a nádeje, aby nikto nezostal v tme. Dovoľme tomuto svetlu zažiariť v našich rodinách, aby sme v radoostiach i trápeniach dokázali zostať spolu, vedeli si navzájom odpustiť a spoločne prosiť Boha o požehnanie, silu, zdravie, pokoj a lásku.

Príklad dokonalého Učiteľa aj nás môže sprevádzať na ceste za poznáním, ktoré zušľachťuje ľudské srdcia a zvelaďuje život človeka.

Modlím sa a z celého srdca prajem všetkým, ktorí aj v novom roku budú kráčať cestami vedy a vzdelania, aby im všemohúci Boh žehnal v ich náročnej akademickej práci, pedagogickom úsilí i vo všetkých osobných a profesijných snahách. Nech vaša svedomitá a zodpovedná práca prinesie hojné plody pre dobro nás všetkých!

S prianím pokoja, síl a množstva úspechov v novom roku 2026,

† Rastislav
arcibiskup prešovský,
metropolita českých krajín a Slovenska

Vyprosujem vám všetkým požehnané Vianoce a všetko dobré v novom roku!

✠ Mons. Bernard Bober
arcibiskup - metropolita

MAGICKÝ VEČER PLNÝ HUDBY, OBRAZOV A PRÍBEHOV

Zuzana SLÁVIKOVÁ, Ingrid TIMKOVÁ

Advent je obdobím, ktoré nás každoročne pozýva spomaliť, stíšiť sa a znovu objaviť svet v jeho pôvodnej, neokázalej kráse. Napriek tomu sa nám to často nedarí: dni utekajú neúprosne a človek neraz zostáva nepokojný, čo ho ešte čaká... A predsa existujú okamihy, ktoré nám vedia pripomenúť, že aj keď sa záranky nerodia na povel, z času na čas si nás nájdú. Jeden z takých okamihov priniesol aj XIII. adventný koncert Prešovskej univerzity v Prešove, ktorého námet, scenár, dramaturgia a réžia bola v gescii doc. PaedDr. Zuzany Slávikovej, PhD., pričom jeho dramaticky účinné scénické riešenie zastrešili členovia Študentského divadla PU pod umeleckým vedením doc. PhDr. Mirona Pukana, PhD.

Prítomných v sále zaplnenej do posledného miesta privítal rektor Dr. h. c., prof. Peter Kónya, PhD: *“Ctení hostia a priatelia Prešovskej univerzity. Dovoľte, aby som vás privítal na tomto, v poradí už trinástom, adventnom koncerte. Verím, že v nasledujúcich okamihoch sa nám podarí zabudnúť na zhon konca roka, zhon predvianočného času a pri príjemnom umeleckom zážitku sa naladíme na najkrajšie sviatky roka.”*

Koncertná sála PKO – Čierny orol v Prešove sa v tento decembrový večer priam premenila na rozprávkové javisko, kde sa slovo, hudba, tanec a imaginatívne obrazy tajomného sveta spojili do jedinečného umelec-

kého celku. Divákovi sa predstavili aj vzácni hostia – baletní umelci Laura Sapio z Talianska a Kiprian Fomenko z Ukrajiny v choreografii Mgr. Tetiany Lubskej, ako aj vysokoškolskí pedagógovia a študenti, sólisti a umelecké súbory pôsobiace pri Prešovskej univerzite v Prešove. Atmosféra slávnostného koncertu, inšpirovaného známym vianočným príbehom Luskáčika, vtiahla divákov do sveta fantázie i vianočného kúzla, spojeného s poslanstvom ideálov odvahy, ušľachtilosti a postupnej duchovnej premeny.

Úvodné hudobné motívy z baletu *Luskáčik* sprevádzali protagonistov príbehu Kláru a Luskáčika, vo výrazovej interpretácii Lucie Ihná-

tovej a Kristiána Michala Hnáta, radostnou vianočnou atmosférou, v ktorej spolu s divákmi vstúpili do svetoznámeho archetypálneho príbehu. Neilustratívne scénické obrazy hercov počas štedrého večera možno vnímať aj ako gesto pozvania divákov do rozprávkového sveta: *„Vstúpte, nechajte chvíľu vonku to, čo vás tlačí a vráťte sa do času, keď ste ešte verili, že sny padajú z neba spolu s prvým snehom.”* Tie pripravili pôdu pre prvé hudobné číslo – flautové kvarteto v podaní študentiek K. Jakubišínovej, M. Ontkovej, K. Bartošovej a E. Lackovej z FF PU vystihlo hravosť *Tanca trstinových flaut* a huslistka Anastasiia Nadolska vniesla do večera svojský rozmer elegancie.

Od večierka k zázračnej noci

Odbíjanie polnoci po vzrušujúcom sviatočnom večere otvorilo bránu k magickým udalostiam – tajomná postava v čiernom, oživený Luskáčik, boj dobra a zla, a napokon aj pozvanie na dobrodružnú cestu do troch magických krajín *Radosti, Zázrakov a Ludskosti*.

K vrcholom tejto časti večera patrilo vizuálne pôsobivé *Svadobné Pas-de-deux* dospelej Kláry a živého Luskáčika v baletnej kreácii spomínaných baletných hostí. Tri krajiny rozprávkového i tohto adventného príbehu – *Radosti, Zázrakov a Ludskosti* – niesli symbolické názvy a každý z nich odhaľoval inú rovinu vianočného tajomstva.

V **krajine Radosti** bola poetická meditácia doplnená speváckymi a inštrumentálnymi vystúpeniami. Muzikálová balada *Súčasť tvojho sveta* v zasnenej interpretácii Lívie Feňakovej otvárala tému túžby po živote v ľudskom svete, zatiaľ čo klavirista Máté Majoros v Rachmaninovej *Études-tableaux* vykreslil široké rachmaninovské oblúky s poetickou virtuozitou v intímnej atmosfére, kde sa svetlo prelína s tieňom. Byzantský zbor Kassijany Hymnografky pod dirigentským vedením Mgr. Mikuláša Pružinského, PhD. obohatil túto časť koncertu o duchovnú hĺbku a mystiku.

Krajina Zázrakov bola zase ponorená do tajomstva, na ktorého nepochopiteľnosť a záhadnosť upozornil obsah znejúceho poetického slova. Speváčka Yeva Hrankina zaspievala pieseň *Once Upon a December*, čím zvýraznila jej nostalgicko-magickú atmosféru a akordeonista Daniel Sabo vniesol do večera ohňový živel v rytmicky pulzujúcom tangu. Záver tejto koncertnej časti patril ženskej zborovej kompozícii *Tundra* od Ola Gjeila pod dirigentským vedením Mgr. art. et. Mgr. Tatiany Kanišákovvej, PhD., ktorá rozvinula zvukový obraz zimnej severskej krajiny bez hraníc. Kontemplatívna, chvíľami až duchovne povznášajúca kompozícia doslova rozochvela sálu svojou prenikavou harmonickou krásou a čistotou.

na pulze univerzity

V **krajine Ludskosti** zazneli najhlbšie myšlienky večera, vypovedajúce o blízkosti človeka a Boha, o sile materskej lásky i o dôstojnosti a pôvode ľudskej podoby. Hana Kocáková z PF PU oslovila publikum autentickou interpretáciou ľudových kolied v jej nezameniteľnom speváckom predvedení a komorný orchester pod umeleckým vedením doc. Mgr. Renáty Kočišovej, PhD., v umelecky presvedčivej interpretácii úprav najznámejších tém z *Luskáčika*, potešil zase auditórium sviatočnou náladou.

V závere prezentovaného príbehu sa Klára znovu prihovarila divákovi jednoduchým, no silným posolstvom – veriť v zázraky, lásku a ľudskosť. Jej slová boli umocnené opätovným príchodom baletného páru medzi divákovi s ich valčíkom z *Luskáčikovej* finálnej sekvencie, čo možno označiť za jeden z najzážitkovejších momentov imaginatívneho večera, akoby sa rozprávka tu a teraz „vliala“ do reality. Podmanivosť rozprávkovej hudby, pôvab klasického tanca a vnútorný prechod od reality k snívaniu, od všednosti k imaginácii majú silu aj pre nás dospelých, pretože otvárajú schopnosť žasnúť a vidieť svet inými očami.

Adventný koncert Prešovskej univerzity v Prešove sa teda stal umeleckým i duchovným zážitkom. Zjednotil hudbu, pohyb, slovo a obraz tak, aby divák odchádzal s pocitom, že zažil niečo neopakovateľné. Bol pripomenutím, že umenie má moc liečiť bez toho, aby slubovalo zázraky na počkanie; že krása nie je luxus, ale potreba. A že práve v čase, keď je svet ustatý, vystresovaný a zdánlivo aj bezduchý, je umenie tým najkrajším návratom k sebapoznaniu. A možno Klárine slová platia pre každého z nás: „*Vianoce sú dňom, keď sa i neskutočné môže stať skutočným, len tomu treba s pokorou uveriť a vstúpime do kráľovstva, ktoré je odteraz zrodené medzi nami, v našej láske, v našej službe, v hudbe, v speve, v kráse tohto sveta...*“

Nie je teda náhoda, že si organizátori slávnostného večera zvolili práve *Luskáčika*. Je totiž príbehom o tom, ako sa človek dokáže zmeniť, ak sa na svet prestane dívať iba očami, a začne srdcom. A to je možno ten najväčší adventný odkaz, ktorý si môžeme odniesť: zázraky existujú, možno ani nie tak na javisku, ale vždy v človeku, v nás...

Foto: Peter HALKO ml.

ODHALENIE PAMÄTNEJ TABULE BÉLOVI HAMVASOVI

Ingrid TIMKOVÁ

Na budove Prešovskej univerzity v Prešove slávnostne odhalili pamätnú tabuľu Bélovi Hamvasovi – maďarskému spisovateľovi, filozofovi, estétovi, literárnemu prekladateľovi a laureátovi Kossuthovej ceny, ktorý patrí medzi najvýznamnejšie osobnosti maďarského intelektuálneho života 20. storočia.

Podujatie sa uskutočnilo v rámci medzinárodnej konferencie „Z vlasti do vyhnanstva. Významné osobnosti dejín prinútené k životu v exile“, ktorá sa konala na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity.

Slávnostného aktu sa zúčastnili generálna konzulka Maďarska v Košiciach Dr. Ágota Hetey, primátor mesta Prešov Ing. František Oľha, rektor Prešovskej univerzity v Prešove Dr. h. c. prof. PhD. Peter Kónya, PhD., riaditeľka In-

štitútu histórie FF PU v Prešove doc. Mgr. Annamária Kónyová, PhD., autor pamätnej tabule – maďarský akademický sochár Márton Borbás, a ďalší ctení hostia z akademickej obce i verejného života.

Úcta rodákovi a spoločným dejinám

Dr. Ágota Hetey, generálna konzulka Maďarska v Košiciach, ocenila vzájomnú spoluprácu a rešpekt, ktorý Prešov a univerzita vyjadrujú voči spoločnému kultúrnemu dedičstvu: „Moja poklona pred pamätnou tabuľou patrí nielen

Bélovi Hamvasovi, ale aj komunite, ktorá umožnila túto dnešnú udalosť. Každá takáto pocta našej spoločnej minulosti je základným kameňom budúcnosti maďarského a slovenského národa.“

Na záver svojho príhovoru citovala Hamvasove slová: „Situácia sveta nie je nikdy beznádejná, pretože nikdy nezávisí od tých, ktorí neveria v život, ale od tých, ktorí v neho veria.“

Primátor mesta Prešov František Oľha vo svojom príhovore vyzdvihol význam osobnosti Bélu Hamvasa aj pre súčasnú kultúrnu identitu mesta: „Dnešná udalosť je ďalším dôkazom toho, že komunita tohto mesta sa obracia k svojej minulosti s porozumením a láskou. Nie je to žiadne popieranie histórie,

ale jej prijatie v kontexte našich spoločných dejín. Sme hrdí na svojich rodákov a na to, že máme odvahu priznať si, aká je naša minulosť, spájajúca nás aj s maďarským národom.“

Odhalenie tabule ako posolstvo univerzity

Rektor prof. Peter Kónya zdôraznil význam pripomínania osobností, ktoré svojou tvorbou ovplyvnili intelektuálne a kultúrne prostredie strednej Európy: „Našou povinnosťou ako univerzity je uchovávať pamiatku a pripomínať si tých, ktorí či už na poli politickom, vojenskom, kultúrnom alebo duchovnom vytvorili pozoruhodné, významné dielo. Pretože tým budovali minulosť,

ale hlavne našu prítomnosť. Béla Hamvas je súčasťou kultúrnej tradície, z ktorej môžeme čerpať nielen inšpiráciu.“

Pamätná tabuľa umiestnená v univerzitnom memoriálnom parku je symbolickým gestom rešpektu k významnému rodákovi Prešova. Jej autorom je akademický sochár Márton Borbás, laureát Munkácsyho ceny, ktorý vo výtvarnom spracovaní reflektoval Hamvasovo pranie nebyť zobrazovaný realisticky.

Foto: Gabriela FECKOVÁ

Kto bol Béla Hamvas:

- narodil sa v Prešove v roku 1897,
- filozof, mystik, spisovateľ a významný európsky mysliteľ, spoločenský kritik
- autor kultových diel Scientia Sacra, Patmos, Karneval či Silentium,
- prekladal Nietszscheho, Platóna, Heideggera, Kierkegarda, Dostojevského či Hesseho
- jeho tvorba mala zásadný vplyv na duchovné myslenie v strednej Európe.

MÁME TROCH NOVÝCH PROFESOROV

Ingrid TIMKOVÁ

Prezident SR Peter Pellegrini 6. novembra 2025 vymenoval v Prezidentskom paláci 31 nových profesorov vysokých škôl. Išlo o odborníkov z rôznych vedeckých oblastí – medicína, technické a prírodné vedy, právo, psychológia, teológia, história, umenie či manažment. Medzi nimi aj dvoch profesorov z Prešovskej univerzity. A ďalšiu profesorku PU vymenoval český prezident Petr Pavel.

Prezident P. Pellegrini vo svojom príhovore ocenil prácu a odhodlanie nových profesorov, ktorých menovanie podľa neho predstavuje nielen osobný úspech, ale aj významný prínos pre rozvoj vedy, vzdelávania a spoločnosti. „Patríte k elite našej akademickej obce. Patríte k ľuďom, ktorí majú možnosť zásadne formovať nielen akademické prostredie, ale predovšetkým ďalšie generácie študentov. Mladých ľudí, ktorí dnes začínajú

vzdelania odvíja schopnosť štátu napredovať, obstať v medzinárodnej konkurencii, budovať svoje hospodárstvo,“ zdôraznil prezident SR. Veda a inovatívne myslenie podľa jeho slov predstavujú kľúč k tomu, aby Slovensko dokázalo čeliť výzvam dnešnej doby, od zdravotníctva a technológií až po spoločenský rozvoj, a napredovalo ako moderná, otvorená a vzdelaná krajina.

vzdelanie je základom odolnosti, súdržnosti a prosperujúcej spoločnosti. „Vzdelaná spoločnosť sa stáva ľudskejšou. Stáva sa lepším miestom pre život všetkých občanov bez ohľadu na ich vek, postavenie či povolanie,“ konštatoval. Prezident SR ocenil aj osobný a odborný prínos novovymenovaných profesorov a zdôraznil ich význam pri formovaní budúcnosti krajiny. Každý z nich podľa neho prispieva k napredovaniu Sloven-

naplňať svoje predstavy a svoje ciele tak ako vy pred niekoľkými desaťročiami. Práve oni budú určovať smerovanie Slovenska v ďalších rokoch a formovať našu budúcnosť,“ zdôraznil.

Poukázal aj na význam vzdelania a vedy pre prosperitu krajiny. „Viac než kedykoľvek predtým sa od

Ocenil ich odborné poznanie

Podľa jeho slov je potrebné posilňovať dôveru vo vedu a odborné poznanie. Uviedol, že v čase, keď svet čelí kríze dôvery vo vedecké authority, je úlohou akademickej obce brániť hodnoty vzdelania, kritického myslenia a pravdivých poznatkov. Pripomenul, že práve

ska ako slobodného, sebavedomého a vzdelaného štátu, ktorý stojí na hodnotách poznania a morálnej integrity. „Zosobňujete jeho nádej a jeho perspektívu,“ dodal.

Dvaja z vymenovaných profesorov P. Pellegrinym pôsobia na Prešovskej univerzite v Prešove.

Jednou z nich je prof. Mgr. Anna Petříková, PhD. Pracuje na Inštitúte rusistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Venuje sa výskumu náboženského jazyka, kognitívnej lingvistiky a interkultúrnej didaktiky, slovenskej filológii, praktickej príprave budúcich učiteľov a interkultúrnej komunikácii.

Rozvíja kontinuitu rusistickej školy

Je absolventkou Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove, pričom svoje doktorandské štúdium absolvovala na Filozofickej fakulte Prešovskej

i medzinárodnom akademickom priestore.

Je autorkou piatich vedeckých monografií, viacerých učebníc a stoviek odborných štúdií. Pôsobí v redakčných radách medzinárodných časopisov, prednáša na univerzitách v Európe i mimo nej a je nositeľkou viacerých ocenení, vrátane Ceny dekana FF PU a Ceny rektora PU.

Podporuje študentov

Vo svojej práci podporuje študentov v objavovaní vlastného potenciálu a vstępuje im, že oni sú

a všetkým, ktorí ma na tejto ceste podporovali,” prezradila svoje pocity.

Vymenovaný je aj teológ

Medzi vymenovanými profesorami boli aj prof. PhDr. Jaroslav Coranič, PhD. v odbore slovenské dejiny. Prof. J. Coranič je dlhodo- bo prodekanom Gréckokatolíckej teologickej fakulty a venuje sa cirkevným dejinám, dejinám umenia a osobitne slovenským dejinám.

Menovací dekrét z Čiech

Významný úspech zaznamenala aj Fakulta zdravotníckych odborov. Jej pedagogický zbor sa rozšíril o profesorku, ktorá patrí medzi rešpektované osobnosti v oblasti ošetrovateľstva. Meno prof. Mgr. Eleny Gurkovej, PhD. je známe aj v medzinárodnej vedeckej komunite.

Menovací dekrét si prevzala ešte v júni toho roku vo Veľkej aule Karolina v Prahe z rúk prezidenta Českej republiky Petra Pavla a ministra školstva, mládeže a telovýchovy Mikuláša Beka. Spolu s ňou bolo vymenovaných celkovo 87 nových profesoriek a profesorov, ktorých na profesorský titul navrhli vedecké a umelecké rady univerzít.

Foto: kancelária prezidenta SR, Alex MACCIANI

univerzity. Dlhodobo vyučuje predmety zamerané na interkultúrnu a pedagogickú komunikáciu, didaktiku cudzieho jazyka a ďalšie filologické disciplíny, čím zachováva a rozvíja kontinuitu prešovskej rusistickej školy, ktorá má na univerzite dlhoročnú tradíciu a významné miesto v slovenskom

tvorcami budúcnosti spoločnosti, jej hodnôt a priorit. „Keď som stála v sále plnej svetla a pozitívnej atmosféry, uvedomila som si, aký hlboký zmysel má učiteľské poslanie - odovzdávať poznatky študentom a formovať harmonickú osobnosť. Cítim pokoru, zodpovednosť a hlbokú vďačnosť rodine

NA VEĽTRHU VZDELÁVANIA EAIE 2025 V GÖTEBORGU

Adriána Ingrid KOŽELOVÁ

Prešovská univerzita sa začiatkom septembra predstavila na jednom z najvýznamnejších európskych podujatí v oblasti vysokoškolského vzdelávania – veľtrhu EAIE 2025 v Göteborgu. Univerzitná delegácia tu nadviazala nové kontakty s univerzitami z rôznych kontinentov a otvorila možnosti spolupráce v rámci mobilít, výskumných projektov a grantových aktivít. Účasť zároveň priamo nadväzuje na implementovaný projekt Audit internacionalizácie na PU, ktorý posilňuje postavenie univerzity v medzinárodnom prostredí.

V prvej polovici septembra sa Göteborg stal miestom stretnutia tisícov odborníkov z oblasti vysokého školstva z celého sveta. Európska asociácia pre medzinárodné vzdelávanie (EAIE) tu každoročne organizuje svoj prestížny kongres, ktorý patrí medzi najväčšie podujatia svojho druhu v Európe. Diskusie, prednášky a networkingové aktivity ponúkajú priestor na výmenu skúseností aj hľadanie nových foriem spolupráce medzi univerzitami. Pre vysoké školy je účasť na EAIE dôležitou príležitosťou. Otvára možnosti ďalšej internacionalizácie, vytvárania partnerstiev

a rozvoja mobilít pre študentov aj pedagógov. Na prestížnom veľtrhu vzdelávania EAIE 2025 nechýbala ani Prešovská univerzita, ktorú zastupovala delegácia z fakúlt a pracovísk PU. Za Fakultu manažmentu, ekonomiky a obchodu sa podujatia zúčastnila doc. Mgr. Eva Benková, PhD., prodekanka pre vonkajšie vzťahy. Za Filozofickú fakultu prof. Mgr. et Mgr. Adriána Ingrid Koželová, PhD., prodekanka pre vedecko-výskumnú činnosť, umeleckú činnosť, vonkajšie vzťahy a rozvoj. Delegáciu ďalej tvorili pracovníčky Útvaru zahraničia a vonkajších vzťahov PU

– Mgr. Ema Fričeková, PhD., Mgr. Erika Čechová a Mgr. Petra Vaňová, ako aj Ing. Mgr. Jana Gajdariková, PhD. z Referátu pre stratégiu a marketing PU.

Počas veľtrhu sa členky delegácie Prešovskej univerzity v Prešove zapojili do viacerých intenzívnych rokovaní so zástupcami partnerských inštitúcií. Diskusie sa niesli v dynamickej atmosfére, ktorá je pre EAIE charakteristická. Univerzity tu predstavujú svoje študijné programy, výskumné aktivity aj možnosti spolupráce a súčasne vytvárajú priestor na nadväzovanie nových vzťahov. Naša univerzita tak mala príležitosť predstaviť široké spektrum svojich študijných odborov a študijných programov, pričom dôraz sa kládol na rozvoj študentských a učiteľských mobilít, na spoločné výskumné projekty i krátkodobé intenzívne programy. Počas veľtrhu sa delegácia Prešovskej univerzity v Prešove zúčastnila viacerých rokovaní so zástupcami univerzít z Európy, Ázie, Severnej aj Južnej Ameriky.

19,790,710 likes

Launch Your Future

Účasť na veľtrhu EAIE 2025 predstavuje pre Prešovskú univerzitu významný krok v procese internacionalizácie a nadväzuje na projekt *Podpora internacionalizácie v akademickom prostredí na Prešovskej univerzite* a je implementovaný z finančných zdrojov Plánu obnovy a odolnosti SR. Univerzita ho v súčasnosti realizuje s cieľom posilniť svoju otvorenosť a konkurencieschopnosť v medzinárodnom priestore. Podujatie umožnilo nielen prezentovať akademické a výskumné aktivity našej univerzity v európskom a globálnom kontexte, ale aj vytvoriť základ pre nové partnerstvá s prestížnymi inštitúciami.

V súčasnosti už prebieha nadväzovanie konkrétneho networkingu s vybranými pracoviskami a katedrami, pričom sa očakáva, že tieto kontakty prinesú študentom aj pedagógom nové príležitosti. Celkový prínos účasti na EAIE je preto možné vnímať ako strategický úspech, ktorý podporuje realizáciu projektu internacionalizácie, obohacuje akademickú komunitu a posilňuje postavenie Prešovskej univerzity v medzinárodnom prostredí.

Fotky: archív autorky

Diskusie prebehli s mnohými potenciálnymi partnermi a niesli sa v duchu hľadania možností nových projektov i upevňovania existujúcich partnerstiev. Medzi významné inštitúcie, s ktorými nadviazala PU kontakt, patria Marmara University a Istanbul 29 Mayıs University (Turecko), University of Bucharest (Rumunsko), Dokkyo University (Japonsko), Niagara College a University of Niagara Falls (Kanada), Athens University of Economics and Business (Grécko), ako aj Westcliff University – Global Engagement (USA, California), Universiti Teknikal Malaysia Melaka (UTeM) (Malajzia) a EUM Escola Universitària Mediterrani (Španielsko, Barcelona). Stretnutia boli zamerané na nadviazanie nových kontaktov aj posilnenie už existujúcich spoluprác. Osobitne cennou skúsenosťou počas pobytu bola aj návšteva Jönköping University vo Švédsku. Delegácia mala možnosť navštíviť jednotlivé

fakulty podľa svojho odborného zamerania, čo umožnilo nadviazať konkrétne kontakty a lepšie porozumieť štruktúre i prioritám tejto inštitúcie. Celá návšteva sa niesla v mimoriadne priateľskej atmosfére a predstavovala inšpiratívny príklad fungovania modernej a internacionalizovanej univerzity.

STRATEGICKÉ PARTNERSTVO SO SEMMELWEISOVOU UNIVERZITOU

Ingrid TIMKOVÁ

Memorandum o spolupráci podpísali rektori oboch univerzít – prof. Peter Kónya a prof. Béla Péter Merkely. Cieľom je rozvoj medicínskeho a zdravotníckeho vzdelávania, výskumu a akademickej mobility.

V pondelok 3. novembra 2025 Prešovská univerzita v Prešove (PU) oficiálne uzavrela memorandum o spolupráci s jednou z najprestížnejších európskych univerzít – Semmelweisovou univerzitou (Semmelweis Egyetem) v Budapešti, ktorá sa venuje výlučne lekárskej a zdravotníckym vedeckým odborom. Dokument slávnostne podpísali rektor PU prof. Peter Kónya a rektor Semmelweis Egyetem prof. Béla Péter Merkely počas pracovného stretnutia v Prešove.

Cieľom memoranda je rozšíriť spoluprácu v oblasti zdravotníckych vied, medicíny, výskumu a akademickej výmeny medzi oboma univerzitami. Prvými konkrétnymi krokmi spolupráce univerzít majú byť výmena študentov a pedagógov, spoločné vedecké projekty a v dlhodobom horizonte aj spolupráca na rozvoji zdravotníckeho výskumu.

Partnerstvo dvoch významných akademických inštitúcií

Semmelweisova univerzita v Budapešti, založená už v roku 1769, patrí medzi najvýznamnejšie lekárske univerzity v Európe. Je súčasťou 300 najlepších univerzít sveta a dlhodobo sa umiestňuje v prvej stovke medzinárodných rebríčkov vysokých škôl v oblasti medicíny a farmácie. Univerzita nesie meno Ignáca Filipa Semmelweisa – priekopníka antiseptických metód, známeho ako „záchranca matiek“.

Spolupráca posilní výučbu aj prax zdravotníckych odborov

Podľa rektora Petra Kónya spolupráca prináša veľký potenciál najmä

pre Fakultu zdravotníckych odborov PU. „*Semmelweisova univerzita patrí medzi najväčšie a najstaršie svojho druhu v regióne. Majú takisto Fakultu zdravotníckych vied, nie jednu, ale viac. Majú bohatšiu ponuku štúdiá. Dnešné podpísané memorandum považujem za významný krok, ktorý rozšíri naše doterajšie medzinárodné partnerstvá o univerzitu svetovej úrovne,*“ uviedol rektor Kónya. Zdôraznil, že cieľom je nielen rozvoj výskumu a výučby, ale aj praktická spolupráca v rámci programov ako Erasmus+ či spoločné klinické a výskumné projekty.

Cieľom je spoločný rast v zdravotníckom vzdelávaní

Rektor Béla Péter Merkely, popredný kardiológ a vedec, vyjadril presvedčenie, že spolupráca medzi Prešovom a Budapešťou má nielen akademický, ale aj spoločenský význam: „*Najviac úspechov v rozvíjaní lekárskeho a zdravotníckeho vzdelávania je možné dosiahnuť prostredníctvom medzinárodnej spolupráce univerzít. Semmelweisova univerzita má v regióne najstaršiu históriu a patrí medzi najlepšie svetové univerzity, spolupracuje s približne 200 univerzitami, čo ju robí silnejšou. Veľkou radosťou pre nás je, že s tunajšou Fakultou zdravotníctva vieme rozširovať vedecký okruh. Približne každý desiaty pacient sa lieči na našej univerzite, poskytujeme až 10 % plnej lekárskej starostlivosti v Maďarsku a ponúkame teda veľký priestor pre klinickú prax aj študentské stáže s praktickým výcvikom,*“ povedal Merkely.

Dodal, že univerzita disponuje viac než 16 000 študentmi a 15 000 za-

mestnancami, čo vytvára jedinečné podmienky pre akademické výmeny poslucháčov aj pedagógov, spoločné vedecko-výskumné projekty. A v budúcnosti by mohli s PU rozbehnúť spoločný projekt doktorandského vzdelávania.

Spolupráca na úrovni strednej Európy

Rektor PU Peter Kónya pripomenul, že Prešovská univerzita dlhodobou posilňuje svoje väzby s významnými stredoeurópskymi inštitúciami: „Už od roku 2015 sa snažíme o stabilizáciu našej pozície v stredoeurópskom priestore – spolupracujeme s Karlovou univerzitou, Univerzitou Loránda Eötvösa či Jagelonskou univerzitou v Krakove. Spolupráca so Semmelweisovou univerzitou je však výnimočná tým, že ide o univerzitu svetovej úrovne,“ zdôraznil rektor PU.

Pohľad do budúcnosti: spoločné projekty

Podľa B. Merkelyho treba hľadať do budúcnosti a našu budúcnosť v zdravotníckej starostlivosti určia tunajší študenti zdravotníckych odborov: „*A na to, aby na Slovensku bolo dostatok lekárov a bola zabezpečená kvalitná zdravotnícka starostlivosť o pacientov, je veľmi dôležité, aby sa perspektívni odborníci vzdelávali doma. Aby neodchádzali inde. Preto treba takéto univerzity posilňovať. A takéto partnerstvá pomáhajú zvyšovať kvalitu vzdelávania aj jeho medzinárodnú prestíž.*“

V Maďarsku majú v súčasnosti dostatok lekárov, ale chýbajú im ošetrovatelia, terapeutov liečebného telocviku, fyzioterapeutov, sestry intenzívnej starostlivosti, rádioterapeuti.

DOCTOR HONORIS CAUSA PRE PROF. JOZEFA LEIKERTA

Ingrid TIMKOVÁ

Prešovská univerzita v Prešove si v utorok 2. decembra 2025 pripomenula mimoriadnu udalosť v živote akademickej obce. V reprezentačných priestoroch Dvorany Evanjelického kolégia sa uskutočnilo slávnostné zasadnutie Vedeckej rady Prešovskej univerzity, počas ktorého bol udelený čestný akademický titul *Doctor honoris causae* významnému slovenskému kulturológovi, historikovi, publicistovi a básnikovi prof. PhDr. Jozefovi Leikertovi, PhD., Litt.D., profesorovi kulturológie na Univerzite Komenského v Bratislave. Slávnostné podujatie sa konalo pod záštitou rektora Prešovskej univerzity Dr. h. c. prof. PhDr. Petra Kónyu, PhD.,

Laudatio pri príležitosti udelenia čestného doktorátu predniesla prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA, dekanka Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity. Vo svojom vystúpení vyzdvihla prof. Jozefa Leikerta ako jednu z najvýraznejších osobností slovenskej humanistiky, ktorá svojím pôsobením harmonicky spája vedecký výskum, literárnu tvorbu, kultúrnu angažovanosť a morálny rozmer osobnosti.

Odborné a umelecké zásluhy Profesor Jozef Leikert patrí k výrazným osobnostiam slovenskej literatúry faktu, historiografie a kulturológie. Vo svojej vedeckej práci sa systematicky venuje dejinným procesom 20. storočia, najmä obdo-

bí druhej svetovej vojny, povojnovému vývoju, politickým represáliám a otázkam neslobody. Je autorom rozsiahlej bibliografie vedeckých štúdií, monografií a literárnych diel. Osobitné miesto v jeho tvorbe má aj poézia, v ktorej spracúva etické, existenciálne a pamäťové témy. Medzinárodný presah jeho tvorby potvrdzujú vydania kníh v USA, Kanade, Švédsku, Francúzsku, Rakúsku, Poľsku, Maďarsku, Bulharsku či Rumunsku. Jeho práca výrazne prispieva k šíreniu dobrého mena slovenskej kultúry v zahraničí.

Rektor Prešovskej univerzity Dr. h. c. prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. vo svojom príhovore zdôraznil, že titul

Doctor honoris causa sa neudeluje za jediný čin, ale za celoživotné dielo, ktoré sa dotýka podstaty človeka, spoločnosti a jej pamäti. Poukázal na dlhoročnú spoluprácu profesora Leikerta s Filozofickou fakultou PU, jeho aktívnu účasť na vedeckých a kultúrnych podujatiach a jeho prínos k rozvoju mladých odborníkov: *“Titul Doctor honoris causa neudelujeme za jedinú knihu, jediný objav či jedinú kariérnu etapu. Udelujeme ho za dielo, ktoré sa dotýka podstaty človeka, spoločnosti a jej pamäti. Za službu pravde, kultúre a mysleniu, ktoré vedie človeka k poznaniu seba i sveta.”*

foto: Peter HALKO ml.

RÓBERT ŠTEFKO SA STAL OPĀTOVNE DEKANOM ÚSPEŠNEJ FAKULTY

Radovan BAČÍK, Richard FEDORKO

Dňom 1. apríla 2025 bol vymenovaný do funkcie dekana Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove prof. Ing. Dr. Róbert Štefko, Ph.D. Následne bol na otvorení akademického roka 2025/2026 slávnostne uvedený do funkcie na ďalšie funkčné obdobie.

Prof. Róbert Štefko pôsobí na univerzite v Prešove od r. 1987 (prvých 10 rokov do roku 1997 na prešovskej časti Univerzity P.J. Šafárika a po jej rozdelení na Prešovskej univerzite v Prešove). V 80. rokoch ukončil dve vysoké školy – odbor Automatizované systémy riadenia v ekonomike na Vysokej škole ekonomickej v Bratislave a tiež odbor matematika - chémia na Univerzite P. J. Šafárika. Doktorandské štúdium absolvoval v roku 1998 v Prahe na Podnikohospodárské fakulte Vysoké školy ekonomickej, v odbore „Řízení a ekonomika podniku, specializace Marketing“. Od akademického roka 1989/1990 vytvoril tesne po Nežnej revolúcii prvé magisterské vysokoškolské ekonomicke a manažérske štúdium v Prešove, v tom čase ešte ako odborný asistent na prešovskej časti Univerzity P. J. Šafárika. Svoju odbornosť z hľadiska nado-

búdania vedomostí a prvotných skúseností z praxe manažmentu, ktoré odovzdával aj svojim študentom, preukázal najprv tým, že už za predošlého režimu vykonával riadiace funkcie: ako matematik-analytik a zároveň vedúci oddelenia v podniku Autobrzdy Jablonec nad Nisou, závod 08 Prešov, neskôr ako ekonomicke námestník podniku Mototechna Prešov. Najmä po Nežnej revolúcii, po vzniku trhového hospodárstva v našej krajine, vykonával viaceré manažérske funkcie: vyše 17 rokov pôsobil ako majiteľ paralelne v štyroch firmách, v ktorých podnikal a manažoval ich, dva z nich boli samostatné výrobné prevádzky, ďalšie boli podniky služieb. Podniky boli úspešné a majú pokračovateľov.

Zároveň - paralelne so svojou podnikateľskou a manažérskou

činnosťou - pôsobil ako interný pedagóg na univerzite, kde rozvíjal kontinuálne od akademického roku 1989/1990 nové ekonomicke a manažérke univerzitné štúdium ako prvé ekonomicke vysokoškolské štúdium na území terajšieho Prešovského samosprávneho kraja v histórii.

V roku 2000 habilitoval a v roku 2005 inauguroval na Ekonomickej fakulte VŠB-Technickej univerzity v Ostrave v odbore „Podniková ekonomika a management“, pričom diplom univerzitného profesora obdržal v Prahe z rúk vtedajšieho prezidenta Českej republiky profesora Václava Klauza.

Medzitým v Spojených štátoch amerických roku 1995 obdržal „Management Certificate“ na Wichita State University. Prednášal na deviatich zahraničných univerzitách na troch kontinentoch. Stal sa postupne členom dvanástich vedeckých rád, ôsmich redakčných rád a mnohých medzinárodných organizácií.

Bol členom dvoch stálych pracovných skupín Akreditačnej komisie, poradného orgánu vlády SR a troch vedeckých grantových agentúr. V roku 2004 založil profesor Štefko prvú ekonomicke-manažérsku fakultu v prešovskom kraji, pričom na základe integrácie vtedajších

troch pracovísk etabloval vtedajšiu Fakultu manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove. Od vzniku fakulty garantuje všetky stupne štúdia, aj habilitačné a inauguračné konania.

Výskum realizuje v odbore Ekonomia a manažment, konkrétne najmä v oblastiach ekonomiky a marketingu nehmotných produktov a ekonomiky, finančného manažmentu a marketingového manažmentu podnikov služieb a ďalších organizácií.

Má zaregistrovaných 334 publikácií v oblasti ekonomickej a manažmentu, vrátane šiestich zahraničných a domácich monografií. Z toho v takmer sto publikáciách je ich jediným autorom. Na jeho publikácie je 2124 citácií.

V databáze Web of Science má zaregistrovaných 94 publikácií. Na Web of Science má 1062 citácií (bez autocitácií) zo 69 krajín zo štyroch kontinentov. Jeho Hirschov index na Web of Science HI = 21. Doposiaľ bol vedúcim riešiteľského kolektívu osemnástich výskumných grantov z externých grantových agentúr medzinárodných a domácich.

S jednou prestávkou, keď v roku 2012 a 2013 bol prodekanom pre vedu a výskum, bol od vzniku fakulty v roku 2004 jej dekanom. Ako prodekan vytvoril a zaviedol v roku 2013 hodnotiaci motivačný systém v oblasti vedeckej činnosti učiteľov, ktorý neskôr priniesol

výsledky, keď je fakulte za výsledky vo vede už každoročne udeľovaný status Excelentného výskumného pracoviska medzi tromi najlepšími v spoločenských vedách v SR. Učители fakulty pod jeho vedením ako dekana získali doposiaľ 154 zahraničných a domácich vedeckých grantov z externých agentúr.

Fakulta, pod jeho vedením ako dekana, v posledných rokoch na základe výsledkov vo vedeckej činnosti už štyrikrát za sebou získala prestížny status „Excelentné výskumné pracovisko“

Na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu založil doposiaľ tri výskumné laboratória aj fakultné Centrum transferu technológií a výsledkov výskumu. Už v roku 2005 vytvoril Expertnú a podnikateľskú radu fakulty, zloženú z vyše 40 vedúcich osobností z podnikov aj z verejnej správy, táto rada sprostredkúva prepojenie fakultného výskumu, štúdia a praxe. Pred vyše 20 rokmi založil tradíciu pravidelných fakultných významných medzinárodných vedeckých konferencií, za pravidel-

nej participácie v poslednom čase vyše 200 akademikov z 23 krajín zo štyroch (v niektorých rokoch aj z piatich) svetadielov. Fakulta bola už od akademického roka 2004/2005 viac rokov podľa vyjadrení ministerstva zverejnených v tlači najžiadanejšou fakultou na Slovensku (keď sa na ňu prihlásilo až 5500 uchádzačov ročne). V súčasnosti je fakulta počtom študentov jednou z najväčších fakúlt PU v Prešove aj spomedzi ekonomických fakúlt v SR. Teoretický základ uvedeného úspechu pripravila už rok pred vznikom fakulty jedna z prvých vedeckých monografií od autora Róberta Štefka „Akademické marketingové inštrumentárium v marketingu vysokej školy“ z roku 2003. Táto výskumná monografia, oceňovaná najmä v ČR a SR, okrem iných navrhnutých modelov a navrhovaných riešení, prezentovala aj nový návrh algoritmovaného systému prijímacieho konania na VŠ, ktoré bolo transparentné, atraktívne pre cieľové publiká a vysoko motivujúce pre uchádzačov o štúdium. Z tejto monografie bol algoritmus prijímacieho konania uplatnený odvtedy každoročne pre prijímacie konanie na fakultu.

Fakulta, pod jeho vedením ako dekana, v posledných rokoch na základe výsledkov vo vedeckej činnosti už štyrikrát za sebou získala prestížny status „Excelentné výskumné pracovisko“, keď sa na základe úrovne vedeckej činnosti vždy umiestnila medzi tromi najlepšími fakultami v spoločenských vedách spomedzi všetkých ministerstvom 120 hodnotených pracovísk v SR. Celkovo za posledné štyri roky na základe toho fakulta zabezpečila časť dotácie do rozpočtu Prešovskej univerzity navyše zatiaľ v sume dohromady vyše 1,3 milióna eur. Prof. Štefko vychoval doposiaľ 19 úspešných doktorandov, množstvo docentov a profesorov, ktorí spolu s ním rozvíjajú fakultu.

Foto: archív Róberta ŠTEFKA

SILA SLOVA – MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA VENOVANÁ JUBILANTKE PROF. MARTINE KÁŠOVEJ

Adriána Ingrid KOŽELOVÁ

Ak má slovo moc, potom deň, keď sa o nej diskutuje, môže byť oslavou. Konferencia Sila slova, venovaná profesorky Martine Kášovej, spojila akademický svet i priateľov jubilantky v znamení rešpektu, vďaky a radosti z práce, ktorá má zmysel.

Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove sa 6. novembra 2025 stala dejiskom výnimočného podujatia. Inštitút germanistiky a romanistiky FF PU zorganizoval medzinárodnú vedeckú konferenciu *Sila slova*, ktorá bola nielen odborným stretnutím lingvistov, prekladateľov, literárnych vedcov a filozofov, ale tiež srdečným poďakovaním a prejavom úcty profesorky PhDr. Martine Kášovej, PhD. pri príležitosti jej životného jubilea.

Prof. PhDr. Martina Kášová, PhD. patrí medzi výrazné osobnosti slovenskej germanistiky. Svojou prácou a pedagogickou činnosťou ovplyvnila celé generácie študentov a kolegov. Jej meno sa spája s precíznosťou a typickým zmyslom pre jazykovú i myš-

lienkovú nuansu, teda s vlastnosťami, ktoré sú v prostredí humanitných vied neoceniteľné.

Konferencia nesúca symbolický názov *Sila slova* sa niesla práve v duchu jej celoživotného pôsobenia, a to skúmania jazyka ako nástroja komunikácie, myslenia i kultúrneho porozumenia.

Konferenciu slávnostne otvoril doc. Mgr. Ján Drengubiak, PhD., riaditeľ Inštitútu germanistiky a romanistiky FF PU. V príhovore privítal domácich i zahraničných hostí a priblížil hlavné ciele konferencie, ktorá spojila vedcov z viacerých krajín, disciplín a pohľadov na jazyk. Na úvod vystúpil rektor Prešovskej univerzity

v Prešove Dr. h. c. prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., ktorý jubilantke odovzdal striebornú medailu Prešovskej univerzity ako prejav uznania za jej dlhoročnú prácu, odborný prínos a reprezentáciu univerzity doma i v zahraničí. Vo svojom príhovore pripomenul obdobie, keď profesorka Kášová pôsobila v rokoch 2015 – 2019 ako prorektorka pre vzdelávanie a ocenil jej systematickosť, profesionalitu a ľudský prístup k študentom a kolegom.

K blahoželaniu sa pripojila dekanka Filozofickej fakulty prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA, ktorá spolu s prodekanou pre vedecko-výskumnú a umeleckú činnosť, vonkajšie vzťahy a rozvoj prof. Mgr. et Mgr. Adriánou Ingrid Koželovou, PhD. a prodekanou pre vzdelávanie a marketing Mgr. Michaelou Sepešiovou, PhD., univerzitnou docentkou odovzdali profesorky Kášovej ďakovný list Filozofickej fakulty PU. V mene vedenia fakulty zaznelo aj symbolické a vtipne ladené blahoželanie, ktoré jubilantku očividne potešilo. V jeho závere zaznelo: *Milá Martinka, nech sú Tvoje ďalšie roky také pestré, živé, múdre a šťavnaté, ako tie najlepšie debaty pri dobrom víne. A nech je svet okolo Teba stále aspoň taký farebný, ako naše dnešné*

ružové doplnky. Nech je Tvoje slovo aj ďalej jasné, presné – a pokojne aj trochu provokatívne. Svet okolo teba to má rád.

V úvode dopoludňajšieho programu zaznelo milé prekvapenie. Pripravil ho Dr. h. c. prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc. Jubilantke sa prihovril osobitným textom, ktorého úvod bol venovaný slovu: *Už z „knihy kníh“, teda z Biblie sa dozvedáme, že „na počiatku bolo Slovo“ a nie „klik“.* To „slovo“ bolo obsiahnuté v jazyku, ktorý sa stal základným nástrojom komunikácie. Bez komunikácie – ako je známe – niet kooperácie a bez kooperácie je náš ľudský život a svet doslova nepredstaviteľný. Slovo má naozaj obrovskú, avšak ambivalentnú, moc: *vie byť ľahké ako vánok, ale i ťažké ako balvan, vie nás zachrániť i spasiť, ale vie aj ublížiť a zraniť, človek ním dokáže odhaliť pravdu, ale i zamaskovať lož. Je dobré, že „slovo a jeho moc“ je aj témou tejto konferencie. Všetkým vystupujúcim želám, aby sa vyhli Baconovým idolom trhu, t. j. prekážkam na ceste k pravdivému poznaniu, ktoré spočívajú aj v nesprávnom výbere a používaní slov, rovnako im želám, aby svojimi vystúpeniami prispeli k prehĺbeniu poznania v danej oblasti výskumu a k vytvoreniu atmosféry, na ktorú budú radi a dlho spomínať.*

Svoj prejav prepojal s hudbou. Na flaute zahral známe melódie z filmu Juraja Jakubiska, čím do sály vniesol nostalgickú, ale zároveň hrejivú atmosféru. Nasledoval dvojjazyčný príhovor doc. PaedDr. Slavomíry Tomášikovej, PhD., dlhoročnej kolegyne a priateľky jubilantky. V nemeckom a v slovenskom jazyku humorne a úprimne zaspomínala na spoločné roky na fakulte, na chvíle úspechu,

ale rovnako na obdobia, ktoré previerili ich trpezlivosť. Jej slová neboli len spomienkou, ale aj obrazom trajektórie dvoch vedkýň, ktoré prešli kus cesty bok po boku, a to nielen v práci, ale spoločne na cestách, ktoré sa im navždy zapísali do pamäti.

Symbolickým zavŕšením úvodnej časti konferencie bol príspevok samotnej jubilantky prof. PhDr. Martiny Kášovej, PhD., ktorá vystúpila s témou *Danke – Ďakujem*. V prezentácii sa zamerala na slovo, ktoré sa v každodennej komunikácii používa často, no jeho význam a sila sa menia podľa kontextu, situácie i vzťahu medzi hovoriacimi. Z pragmatologickej perspektívy ukázala, že jednoduchý výraz vďaky môže mať rôzne ilokučné funkcie, a to od úprimného prejavu uznania cez zdvorilostný rituál až po ironické či strategické použitie. Poukázala tiež na to, že za každým „ďakujem“ sa skrýva určitý typ vzťahu a sociálnej rovnováhy, ktorú jazyk pomáha udržiavať.

Po slávnostnom otvorení nasledovala plenárna prednáška prof. PhDr. Zuzany Bohušovej, PhD. s názvom *Rote Aster – roter Astra: eine andere Segmentierung der Welt*, ktorá zaujala pohľadom na jazyk ako prostriedok iného segmentovania reality. Diskusia po prednáške sa niesla v duchu interdisciplinarít. O sile slova diskutovali germanisti, lingvisti, literárni vedci či filozofi. Úvod konferencie tak prepojal odbornú rovinu s osobnou, akademickú presnosť s ľudskosťou a humorom.

Konferencia *Sila slova* potvrdila, že dobré podujatie nestojí len na programe, ale predovšetkým na

ľuďoch, ktorí ho tvoria. Každý detail – od prvých mailov po posledný potlesk – niesol pečať tímovej práce a úprimného záujmu, aby všetko fungovalo tak, ako má.

Hlavnú zásluhu na hladkom priebehu konferencie mala Mgr. Blanka Jenčíková, PhD., ktorá bola jej neúnavnou organizátorkou. S prehľadom a neochvejnou dávkou humoru dokázala zvládnuť všetko, čo si konferencia vyžadovala. Aj vďaka nej sa z vedeckého stretnutia stala udalosť, na ktorú budú účastníci spomínať.

Veľká vďaka teda patrí celému Inštitútu germanistiky a romanistiky, ktorý podujatie pripravil a odborne zastrešil. Každý člen tímu prispel k tomu, aby konferencia mala nielen obsahovú, ale taktiež organizačnú úroveň hodnú svojho mena. Pre jubilantku pripravil inštitút prekvapenie v podobe dvoch zborníkov, ktoré zostavili Blanka Jenčíková, Andreas Schiestl a Slavomíra Tomášiková (eds.): *Die Macht des Wortes I. / Sila slova I. Festschrift für Martina Kášová* a *Die Macht des Wortes II. / Sila slova II. Festschrift für Martina Kášová*. Oba zborníky zhromažďujú príspevky kolegov, priateľov a spolupracovníkov jubilantky, ktorí svojimi textami vzdali poctu jej práci, osobnosti a prínosu pre akademickú obec.

Na záver možno povedať, že *Sila slova* nebola len názvom konferencie, ale aj jej posolstvom. Každé vyslovené slovo, každý rozhovor a každé stretnutie počas tohto dňa pripomenuli, že jazyk spája ľudí a že v slovách je skutočne sila.

Foto: Lucia VALÚCHOVÁ

HRANICE AKO PRIESTOR SPOLUPRÁCE

Róbert KIRÁLY

Medzinárodná vedecká konferencia Inštitútu politológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove venovaná cezhraničnej spolupráci Slovenska a Ukrajiny spojila odborníkov z piatich krajín Európy. Diskutovalo sa o výzvach a príležitostiach výskumu hraníc, o vplyve pandémie a vojny na cezhraničné regióny, ale aj o potrebe prehĺbovať európsku spoluprácu v čase meniaceho sa geopolitického prostredia.

Dňa 21. októbra 2025 sa v priestoroch Auly Evanjelického kolégia v Prešove uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia venovaná cezhraničnej spolupráci Slovenska a Ukrajiny. Podujatie zorganizoval Inštitút politológie FF PU v Prešove vďaka finančnej podpore Agentúry na podporu výskumu a vývoja Slovenskej republiky (APVV) v rámci implementácie výskumného projektu APVV-21-0057.

Hlavným cieľom konferencie bolo predstaviť a diskutovať výsledky výskumného projektu Slovensko-ukrajinská cezhraničná spolupráca uprostred a po pandémii COVID-19: faktory a perspektívy, vplyv na politiky. Projekt sa zameriaval na analýzu dopadov pandémie a ruskej invázie na Ukrajinu a na vzťahy v pohraničných regiónoch. Rovnako sa zameriaval aj na nové príležitosti, ktoré priniesli meniace sa politiky EÚ a Slovenska voči Ukrajine.

Konferencia spojila odborníkov a akademikov zo Slovenska,

Poľska, Ukrajiny, Fínska a Maďarska, ktorí sa venovali výskumu hraníc, cezhraničnej spolupráci a regionálneho rozvoja. Príspevky prezentované počas podujatia sa sústredili na rôzne aspekty spolupráce. Menovite od slovensko-ukrajinských iniciatív cez analýzu fungovania euroregiónov až napríklad po skúmanie dyna-

miky na východnej hranici medzi Fínskom a Ruskom.

Podujatie otvorila riaditeľka Inštitútu politológie FF PU v Prešove doc. PhDr. Irina Dudinská, CSc. – univ. profesorka, ktorá vo svojom príhovore zdôraznila dlhodobý záujem pracoviska o problematiku regionálnej a cezhraničnej

spolupráce. Úvodné slová patrili aj dekanke FF prof. PhDr. Beáte Balogovej, PhD., MBA a prorektorovi PU v Prešove pre stratégiu a marketing prof. Ing. Petrovi Adamišinovi, PhD., ktorí vyzdvihli význam organizovania podobných vedeckých stretnutí pre rozvoj univerzitnej spolupráce doma i v zahraničí.

Diskusie, ktoré sprevádzali jednotlivé príspevky, potvrdili potrebu ďalšieho prehľbovania kontaktov medzi akademickými inštitúciami a samosprávami pôsobiacimi v pohraničných regiónoch. Účastníci zdôraznili, že vedecká reflexia procesov na hraniciach môže napomôcť nielen k lepšiemu pochopeniu regionálnych špecifik, ale aj k formulovaniu efektívnejších politík podpory spolupráce a obnovy dôvery medzi komunitami rozdeľenými hranicou. Svoje zhodnotenie konferencie priniesla aj študentka politológie Iryna Liashenko: *„Pre mňa ako študentku z Ukrajiny má táto konferencia veľký význam. Ukazuje, že aj v ťažkých časoch vojny a neistoty zostáva priestor pre spoluprácu a výmenu poznatkov. Je povzbudzujúce vidieť, že európske univerzity stoja pri Ukrajine a pomáhajú budovať mosty, ktoré presahujú hranice štátov.“*

Záver konferencie priniesol výzvu pokračovať v organizovaní podobných odborných stretnutí a v posilňovaní vedeckej spolupráce naprieč hranicami. Ako zaznelo

v diskusiách, práve v čase geopolitických napätí a meniacej sa Európy je dôležité vnímať hranice nie ako deliacu čiaru, ale ako priestor stretávania sa, dialógu a spoločného rastu. V podobnom duchu konferenciu zhodnotila aj Mgr. Barbora Petrášová z informačného centra Europe Direct Prešov: *„Podujatia ako táto konferencia sú mimoriadne dôležité, pretože pomáhajú budovať vzťahy medzi regiónmi a podporujú hodnoty spolupráce, solidarity a porozumenia, na ktorých stojí Európska únia. V časoch, keď sa hranice opäť stávajú témou politických debát, je nevyhnutné pripomínať si ich ako priestor dialógu a spoločného rozvoja.“*

Konferencia potvrdila, že PU v Prešove patrí medzi aktívnych aktérov vo výskume cezhraničných tém, a že Inštitút politológie dokáže prepájať vedecký výskum s aktuálnymi výzvami európskeho priestoru. Vďaka tomu sa Prešov opäť stal miestom, kde sa stretávajú nielen hranice, ale aj nápady, skúsenosti a ľudia, ktorí veria v zmysel takejto kooperácie. Symbolickú bodku za podujatím dodáva hlavný organizátor doc. Ing. Martin Lačný, PhD.: *„Konferencia priniesla zaujímavé podnety v podobe najnovších výsledkov výskumu hraníc fínskych, poľských, maďarských, ukrajinských a slovenských kolegov. Jednotlivé príspevky informovali o významných zisteniach z hľadiska súčasných konceptov Border Studies v Európe, ako aj z hľadiska praktických odporúčaní pre lokálnych, regionálnych i národných aktérov teritoriálnej spolupráce prekračujúcej hranice národných štátov. Je skvelé, že si okrem akademikov mohli jednotlivé príspevky vypočuť i študenti a tiež odborníci z praxe pôsobiaci na regionálnej a národnej úrovni.“*

Foto: archív autora

RUSISTIKA V TURECKOM TRABZONE

Lubomír GUZI

Turecké mesto Trabzon sa prvýkrát spomína dokonca ešte o niekoľko rokov skôr, než je datované založenie Ríma. Zo starovekého Trapezundu vyrástlo terajšie zhruba trisťtisícové mesto s veľmi solídnu univerzitnou základňou. Aj keď je tamojšia univerzita orientovaná technickým smerom, priestor dostáva aj humanitné vzdelávanie. Pobyt na tamojšej Filozofickej fakulte absolvoval prof. PhDr. Ľubomír Guzi, PhD. z Inštitútu rusistiky FF PU v Prešove.

Trabzon je asi tridsiate najväčšie mesto Turecka, svojou rozlohou, počtom obyvateľstva, no hlavne históriou a súčasnými trendmi rozvoja predstavuje pre zahraničie pomerne atraktívny objekt záujmu. Pri zmienke o Slovensku aj na intelektuálnej pôde tamojšej univerzity zaznie zrejme už zautomatizovaná odpoveď – Hamšík! S tým neurobí nič ani ten najvyšší citačný Hirschov index či skvelý impact faktor. Titul vo futbale s tamojším Trabzonsporom po 38 rokoch v sezóne 2021/22 určite prebije, povedzme, aj takú Nobelovu cenu za literatúru. Čo už taká rusistika a ešte na technickej univerzite? Ak však zostúpime na pevnú zem tureckej Karadeniz Teknik Üniversitesi, realita nie je až taká beznádejná. Čiernomorská (Karadeniz) technická univerzita združuje celkovo asi tridsaťtisíc študentov a pedagógov, má 12 fa-

kúlt, ponúka okolo 81 bakalárskych, 89 magisterských a 54 doktorandských programov. Z názvu samotnej univerzity je zrejme, že na nej jednoznačne dominujú technické inžinierske odbory, v hojnej miere sú však zastúpené aj fakulty medicíny, zdravotníctva či farmácie. Medzi humanitnými a spoločensko-vednými odbormi v rámci Filozofickej fakulty (Edebiyat Fakültesi) nachádzame katedry a oddelenia archeológie, západných jazykov a literatúr, psychológie, histórie a umenia, sociológie, dejín a, samozrejme, tureckého jazyka a literatúry. Z nášho pohľadu vyzerala veľmi priaznivo katedra ruského jazyka a literatúry, ktorá sa v súčasnej topografii vzťahov nestratila v temných kuloároch zanovito spriaznených pracovísk a zachovala si svoju nezávislosť. Pobyt na tamojšej univerzite som absolvoval v rámci programu Eraz-

mus+, čo bolo tentokrát o niečo ľahšie, keďže na danom pracovisku v akademickom roku 2024/2025 realizovala svoju absolventskú prax absolventka nášho študijného programu ruské štúdiá, Mgr. Alexandra Ušalová, ktorá ho na FF PU v Prešove ukončila len rok predtým. Keďže som s jej pomocou získal kontakty na konkrétnych pedagógoch a pracovníkov zahraničného oddelenia fakulty a univerzity, rozhodol som sa absolvovať učiteľskú mobilitu a nadviazať pevnejšie vzťahy s tamojšou katedrou ruského jazyka a literatúry (Rus Dili ve Edebiyat Bölümü). Musím konštatovať, že som sa pripravoval na vyučovanie v rámci podmienok učiteľskej mobility s tým, že aspoň trocha zmyjom z reality dňa akreditačné zosúladňovacie aktivity a podobne, no okrem odučených hodín som bol automaticky ako konzultant zapojený do posudzovateľského procesu práve prebiehajúcich akreditačných aktivít trabzonského pracoviska. Prakticky tie isté procesy, s ktorými sa stretávame už niekoľko posledných rokov u nás, prebiehali aj na Trabzonskej univerzite. S kolegami sme diskutovali o počtoch študentov, ich profiloch, odporúčaných študijných plánoch, o dotáciách

predmetov, o výstupoch publikačnej činnosti, hodnotiacich procesoch, pracovných skupinách, počtoch vyučujúcich a podobne. V tomto procese mala významné miesto aj absolventská prax spomínanej študentky, ktorá tak predstavuje konkrétny výstup nášho vzdelávacieho procesu, uplatneného v rámci schémy Erasmus+ na pôde zahraničnej univerzity. Významnou stránkou môjho pobytu boli odborné stretnutia s doktorandmi tamojšej fakulty, ktorí sa zaujímali o stáže na našej univerzite, a rovnako aj konzultácie s kolegami z iných jazykových pracovísk, predovšetkým s profesorom Mustafom Naci Kayaogluom, vedúcim katedry anglického jazyka a literatúry a západných jazykov a literatúr (Bati Dileri ve Edebiyati), ktorý prejavil záujem o spoluprácu s kolegami z Inštitútu anglistiky a amerikanistiky, čoho sa ujal profesor J. Kušnir a nadviazal na pokračujúcu spoluprácu svojho pracoviska s ďalšou tureckou univerzitou v meste s veľavravným názvom Batman. Jadro môjho pobytu však spočívalo v spoločných aktivitách s členmi katedry ruského jazyka a literatúry. Tí čelia takým istým problémom a výzvam, ako aj náš Inštitút rusistiky na FF PU v Prešove. Čo sa týka počtov študentov, niektoré skupiny študentov ruského jazyka sú u nich dokonca väčšie než naše a hoci turecký jazyk patrí do západno-oguzskej podskupiny turkickej jazykovej rodiny a so slovanskými jazykmi má pramálo spoločného, tureckí študenti pristupujú k štúdiu ruštiny veľmi svedomito a systematicky. Až na pár slovíčok, s ktorými sa delíme s tureckým jazykom, najbližšie turkojazyčné enklávy sú pre nás Gagauzovia v Moldavsku a Rumunsku a niektorý dialekt z krymskotatárčiny južných Tatárov na Kryme. Preto štúdium ruštiny v prostredí turkických jazykov je nevyhnutne založené na systémovosti, ktorá je základom vyučovania aj na tamojšom rusistickom pracovisku. S kolegom Halilom Yilmazom a vedúcou katedry, docentkou Badegül Can Emir, som sa stretol

s profesorom Mehmetom Yavuzom, dekanom Filozofickej fakulty a kunsthistorikom, odborníkom na islamské umenie Turecka, ktorý navrhoval aj spoluprácu v oblasti histórie, archeológie, psychológie, estetiky a umenia. Veľmi originálne boli aj konzultácie s pánom Onurom Aydnom a celým oddelením pre zahraničné vzťahy a program Erasmus na rektoráte univerzity. Pobyt na severovýchode Turecka, na univerzite priamo na juhovýchodnom pobreží Čierneho mora bol mimoriadne prínosný v mnohých ohľadoch. V meste Trabzon sa narodil nie neznámy Sulejman I. Veľkolepý, ktorý po bitke pri

Moháči v roku 1526 otvoril cestu do celého Uhorska, a prostredníctvom seriálu Sultán (v origináli Velkolepé storočie – MuhteşemYüzyıl) o pár storočí neskôr aj na slovenské televízne obrazovky. Nám však Trabzon môže otvoriť dvere do zaujímavej vzdelávacej inštitúcie, do oblasti starovekej Kolchidy, bohatej na lesy, jazerá a Thálatta – Θάλασσα! Thálatta – Θάλασσα! – More! More!, ktoré tak radostne vzývali Xenofónovi vojaci z jeho Anabázy pri návrate do vlasti niekedy na prelome V. a IV. storočia p. n. l.

Foto: archív autora

ERASMUS+ MOBILITA V KRAJINE OHŇA A ĽADU

Michaela SKYBA, Beáta BALOGOVÁ

V dňoch 14. – 17. 10. 2025 sa dekanka FF PU v Prešove a garantka odboru, prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA a riaditeľka IESP FF PU v Prešove, doc. Mgr. Michaela Skyba, PhD. zúčastnili staff mobility for training v rámci programu Erasmus+ na Islandskej univerzite a Fakulte sociálnej práce.

Prostredníctvom intenzívneho programu sme sa mohli dozvedieť mnoho o špecifikách pracoviska. Rovnako tak obohacujúce boli pre nás diskusie, prezentácia a sprevádzanie celou mobilitou profesorom a zástupcom vedenia fakulty Halldórom S. Guðmundssonom.

Fakulta sociálnej práce na Islandskej univerzite (Háskóli Íslands) vytvára priestor pre vzdelávanie sociálnych pracovníkov a pripravuje ich v rámci štúdiá na rôzne výzvy s využitím overených postupov práce s jednotlivcom, skupinou, rodinou a komunitou. Promócie prvých absolventov sociálnej práce sa konali v osemdesiatych rokoch dvadsiateho storočia. Výnimočnosť Islandskej univerzity podčiarkuje skutočnosť, že ako jediná univerzita na Islande umožňuje štúdium v odbore sociálna práca. Súčasne ponúka interdisciplinárny program gerontológie. Organizačne je fakulta začlenená pod školu sociálnych vied School of Social Sciences. K ďalším akademickým školám patrí School of Education, School of Engineering and Natural Sciences, School of Health Sciences a School of Humanities. História

Islandskej univerzity siaha do roku 1911, pričom takmer tridsať rokov bol jej sídlom parlament v Austurvöllure. Zaujímavosťou je počet študentov, ktorí navštevovali univerzitu na začiatku jej vzniku. Íšlo o 45 študentov, pričom medzi nimi bola len jedna študentka. Dnes študuje na univerzite približne štrnásťtisíc študentov a študentiek a dve tretiny z tohto počtu tvoria ženy.

Vďaka prezentácii Elvy Ellertsdóttir – School of Social Sciences, Student and Teaching Affairs Office – sme mali príležitosť nahliadnúť do fungovania nového systému riadenia vzdelávania CANVAS, ktorý reflektuje požiadavky v oblasti digitalizácie výučby. Výhodou systému je flexibilita, komplexnosť a napĺňanie požiadaviek študentov a vyučujúcich. Zahŕňa webové stránky predmetov, zdieľanie študijných materiálov či zadaní pre študentov a uľahčuje prístup k študijným materiálom. Systém sčasti nahrádza platformy Moodles a Ugla, s ktorou sme sa mohli oboznámiť a ktorá slúži najmä ako administratívny systém. Ugla predstavuje informačnú platformu

so súborom nástrojov určených pre účely výučby a administratívy.

Navštívili sme Islandskú asociáciu sociálnych pracovníkov a pracovníčok (Icelandic Association of Social Workers), ktorá združuje vyše päťsto členov. Mali sme príležitosť v rámci stretnutia s výkonnou riaditeľkou Maríou Björk Ingvaldóttir a predsedníčkou Steinunn Bergmann oboznámiť sa s agendou asociácie, ktorej začiatky siahajú do roku 1964. Ide o profesijné združenie sociálnych pracovníkov a pracovníčok na Islande, ktorého cieľom je vyvíjať iniciatívy v prospech záujmov sociálnych pracovníkov či podpory solidarity a rovnosti, čo sa v praktickej rovine premieta do posilňovania identity sociálnej práce a boja proti nespravodlivosti a diskriminácii. Členovia a členky asociácie majú prístup k rôznym službám, každoročne vydávanému Časopisu pre sociálnych pracovníkov a informáciám o konaných podujatiach v oblasti sociálnej práce. Asociácia každoročne organizuje kongres v spolupráci s Fakultou sociálnej práce Islandskej univerzity, aby tak spoločne vytvorili priestor pre

zdieľanie skúseností a platformu
diseminácie vedecko-výskumných
inovácií v prospech rozvoja sociál-
nej práce.

V rámci programu sme absolvovali
exkurziu v South Center v Reykja-
víku, ktorou nás sprevádzal riaditeľ
centra Óskar Dýrmundur Ólafsson.
Počas prezentácie a prehliadky
centra nám sprostredkoval množ-
stvo informácií o realizovaných
službách. Obyvatelia mesta vyu-
žívajú služby centra v rôznych ob-
lastiach, vzhľadom na skutočnosť,
že centrum ponúka bohatú škálu
služieb pre deti, mládež, seniorov
a ľudí so zdravotným postihnutím.
Špecifikom centra je koncentrácia
na vytváranie partnerstiev s komu-
nitnými organizáciami, obyvateľmi
a zlepšovanie služieb pre deti a ro-
diny. Pod jednou strechou je mož-
né uspokojiť potreby rôznych cie-
lových skupín a ich záujmy, keďže
ponuka centra je širokospektrálna
so zameraním sa na školské a mi-
moškolské programy, manažment
predškolských zariadení, poraden-
stvo, rekreačné služby a pod.

Ďalšou v poradí bola návšteva
komunitného centra The Family

Center and Cultural House in
Gerðuberg za prítomnosti Mirely
Protopapa, ktorá nám sprostred-
kovala informácie o tomto multi-
kultúrnom centre vytvárajúcom
komplexnú ponuku reflektujúcu
potreby rodín v susedstve. Posky-
tuje sociálne a aktivizačné aktivity,
workshopy pre deti a rodičov, kluby
s rôznym zameraním a rovnako aj
kurzy islandčiny a poradenstvo pre
utečencov. Obohatením programu
bolo aj predstavenie realizovaného
projektu TINNA, ktorý je určený
pre mladých, slobodných rodičov
a ich deti. Projekt TINNA sa za-
meriava na mladých ľudí majúcich
záujem o zmenu. Ide o sociálnu
inováciu podloženú výskumom Is-
landskej univerzity preukazujúcom
obmedzené príležitosti v oblasti
vzdelávania a neskôr zamestnania,
ako aj s tým súvisiace margina-
lizované postavenie detí rodičov
žijúcich v chudobných pomeroch.

Obohacujúcou príležitosťou
nahliadnutia do systému soci-
álno-právnej ochrany detí bola
exkurzia v Národnej agentúre pre
deti a rodiny (National Agency
of Children and Families), ktorou
nás sprevádzala sociálna pracov-
níčka Halla Björk Marteinsdóttir.
Agentúra, ktorá bola zriadená ako
súčasť ministerstva – Ministry of
Education and Children, posky-
tuje školenia, vzdelávacie aktivity
a podporu v oblasti náhradnej
starostlivosti, ponúka množstvo ak-
tív a služieb pre rozvoj blaha detí

a v rámci zákona (the Child Protec-
tion Act) dohliada na fungovanie
a prevádzku zariadení – napr. state
treatment homes, the Barnahús
children's center. K úlohám agentú-
ry patrí aj výskumná a publikačná
činnosť zameraná na príručky,
usmernenia a iné podporné mate-
riály a poradenská činnosť týkajúca
sa jednotlivých prípadov. Oporu
nachádza vo využívaní multisysté-
movej terapie (MST) so zámerom
poskytovať podporné služby pre
deti a rodiny v súlade s aktuálnymi
poznatkami.

Vyústením programu bolo stretnu-
tie s vyučujúcimi, na ktorom sme
prezentovali Inštitút edukológie
a sociálnej práce, Filozofickú fakul-
tu Prešovskej univerzity a primárne
Prešovskú školu sociálnej práce.
Súčasne sme konkretizovali oblasti
spolupráce v prospech rozvoja me-
dzinárodnej sociálnej práce v kon-
texte internacionalizácie. Sumari-
záciou sme dospeli k benefitom pre
obe pracoviská a univerzity, ktoré
plánujeme ďalej rozvíjať v podobe
naplňania konkrétnej vízie dohod-
nutej spolupráce. Okrem dojmov
a skúseností si z tejto mobility od-
nášame nastavenie pre naše osobné
a pracovné smerovanie s uvedome-
ním si pozitívnej energie frekven-
tovanej islandskej myšlienky „*þetta
reddast*“ – „*všetko nakoniec dobre
dopadne.*“

Foto: archív autoriek

INŠTITÚT RUSISTIKY ROZVÍJA SPOLUPRÁCU S UNIVERZITOU V ARMÉNSKU

Gabriela TURISOVÁ

V dňoch od 14. do 21. októbra 2025 sme na Inštitúte rusistiky FF PU v Prešove privítali pani prof. Svetlanu Minasyan, PhD. z Jerevanskej štátnej univerzity v Idževane v Arménsku, ktorá pôsobí na Fakulte humanitných a prírodných vied na Katedre cudzích jazykov. Pani profesorka absolvovala na Inštitúte rusistiky FF PU zahraničnú mobilitu v rámci prebiehajúceho projektu Erasmus+ KA171.

Dňa 14. októbra 2025 na Útvare zahraničných vzťahov (ÚZV) na rektoráte Prešovskej univerzity v Prešove privítali pani prof. Svetlanu Minasyan, PhD. z Jerevanskej štátnej univerzity v Idževane v Arménsku. Pani profesorku na ÚZV PU privítala univerzitná koordinátorka Erasmus+ programov Mgr. Ema Fričeková, PhD. a koordinátorka Erasmus+ na Inštitúte rusistiky FF PU Mgr. Gabriela Turisová, PhD.

Na pôde Filozofickej fakulty PU v Prešove pani prof. Svetlanu Minasyan, PhD. osobne privítala pani

prodekanka pre vonkajšie vzťahy a rozvoj FF PU, fakultná koordinátorka Erasmus+ FF pani prof. Mgr. et Mgr. Adriána Ingrid Koželová, PhD. a prodekan pre akreditáciu a kvalitu FF PU doc. Mgr. Martin Blaho, PhD. Pani prodekanka vyzdvihla medzinárodnú spoluprácu a internacionalizáciu, prejavila záujem o ďalšie rozvíjanie medzinárodnej spolupráce s Jerevanskou štátnou univerzitou v Idževane, ako na fakultnej, tak aj na inštitútovej úrovni.

Na Inštitúte rusistiky FF PU v Prešove pani profesorku privítal

kolektív členov Inštitútu rusistiky. V rámci stretnutia sa diskutovalo o možnostiach vzájomnej medzinárodnej spolupráce, o realizácii zahraničných mobilit pre študentov, pedagógov a doktorandov medzi oboma pracoviskami. Spolupráca s Arménskom sa rozvíja aj vďaka zahraničnej mobilite pani doc. Mgr. Anny Petríkovej, PhD., ktorú absolvovala na Jerevanskej univerzite v Idževane minulý akademický rok.

Dňa 15. októbra 2025 sa na Inštitúte rusistiky uskutočnili prednášky pani prof. Svetlany Minasyan, PhD. Pani profesorka

počas prednášky veľmi podrobne odprezentovala univerzitu, fakultu a katedru. Priblížila nám možnosti štúdia na univerzite, okrem toho aj unikátnu arménsku kultúru, tradície, históriu a písmo. Počas prednášky s názvom Projektovanie vzdelávacích programov v ruskom jazyku z dôrazom na ruský jazyk ako cudzí sa podrobne venovala metodike výučby, naším študentom odovzdala cenné poznatky a rady, ktoré nadobudla počas dlhoročnej pedagogickej praxe. Prednášky pani profesorky zaujali študentov i kolegov, o čom svedčí aj naozaj pozoruhodná účasť.

Dňa 16. októbra 2025 sme na Inštitúte rusistiky privítali kolegyňu Dr hab. Dorotu Pazio-Wlazlowsku zo Slavistického ústavu Poľskej akadémie vied vo Varšave, ktorá dňa 20. októbra 2025 vystúpila s prednáškou s názvom Kľúčové koncepty slovanskej axiوسفéry. Skúsenosti lexikografického opisu. V rámci medzinárodného stretnutia Arménsko – Poľsko – Slovensko – spolupráca v rámci Erasmus+ sme so zahraničnými kolegyňami diskutovali o medzinárodnej spolupráci, výskumnej a pedagogickej činnosti, pozícii ruského jazyka na jednotlivých pracoviskách a možnostiach budúcej spolupráce ako

na vedeckej, tak aj na pedagogickej úrovni.

Dňa 16. októbra 2025 sa uskutočnila exkurzia do Katedrálneho chrámu sv. Alexandra Nevského v Prešove. Súkromnú exkurziu s odborným a pútavým výkladom pre nás zrealizoval Mgr. Milan Petrisko, PhD. z Katedry praktickej a systematickej teológie Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove za čo mu týmto srdečne ďakujeme. Naš interný doktorand Inštitútu rusistiky Mgr. Alexander Hričko pre zahraničné kolegyně zrealizoval konzekutívne tlmočenie odborného výkladu zo slovenského do ruského jazyka. Na exkurzii sme sa dozvedeli mnoho zaujímavých informácií o histórii a súčasnosti chrámu, jeho architektúre, svätyniach, bohoslužbách, tradícii zborového spevu v pravoslávnych chrámoch, význame pravoslávnej cirkvi v Prešove a mnoho ďalšieho. Sme radi, že aj takýmto spôsobom môžeme prepájať spoluprácu medzi Filozofickou fakultou PU a Pravoslávnu bohosloveckou fakultou PU v Prešove.

Dňa 20. októbra 2025 sa uskutočnilo odovzdanie knižného daru od Mgr. Antona Fogaša, PhD. z Katedry geografie Fakulty hu-

manitných a prírodných vied PU v Prešove. Knižné dary v anglickom a poľskom jazyku z rúk Mgr. Antona Fogaša, PhD. boli venované zahraničným kolegyniam. Inštitút rusistiky už dlhodobejšie rozvíja úzku spoluprácu s Katedrou geografie FHPV PU, čoho dôkazom je aj táto medzinárodná spolupráca na medzi fakultnej úrovni.

V závere mobility pani profesorky nám Televízia Mediálka, ktorá pôsobí na Filozofickej fakulte PU, umožnila priestor na nakrútenie interview a krátkej reportáže o pobyte pani profesorky na pôde PU. Vyjadrujeme srdečné poďakovanie Mgr. Lenke Regrutovej, PhD. z Inštitútu slovakistiky a masmediálnych štúdií FF PU za umožnený priestor na prezentáciu zahraničnej spolupráce Inštitútu rusistiky FF PU s arménskou univerzitou.

Inštitút rusistiky FF PU plánuje aj naďalej rozvíjať a upevňovať medzinárodnú spoluprácu v rámci prebiehajúceho projektu Erasmus+ KA171. Veríme, že sa nám podarí zrealizovať naplánované výmenné zahraničné mobility študentov, pedagógov a doktorandov.

Foto: archív autorky

DISKUTOVALI O SÚČASNÝCH VÝZVACH VO VYUČOVANÍ CUDZÍCH JAZYKOV

Soňa HALKOVÁ, Natália ROZMANOVÁ

Vedecko-metodická konferencia Súčasné výzvy vo vyučovaní jazykov: Ako ďalej? sa konala 26. septembra 2025 v priestoroch krajského pracoviska NIVAM v Prešove. Pod záštitou dekanky Filozofickej fakulty PU prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD., MBA ju zorganizoval Inštitút anglistiky a amerikanistiky (IAA) FF PU v spolupráci s Pedagogickou fakultou Trnavskej univerzity v Trnave, NIVAM-om a OZ SlovakEdu. Cieľom podujatia bolo vzájomné obohatenie a výmena skúseností medzi prezentujúcimi, učiteľmi a študentami učiteľstva s úmyslom prehodnotenia výučby a prispôbeniu sa súčasnej dobe. Konferencia nadviazala na obdobné podujatie na Trnavskej univerzite.

Podujatie uviedla prof. Mgr. Zuzana Straková, PhD. z IAA FF PU, a slávnostne ho otvorila univerzitná docentka Mgr. Michaela Sepešiová, PhD., prodekan pre vzdelávanie FF PU. Uvítala prezentujúcich, učiteľov a študentov pedagogických programov a poďakovala organizátorom. V prejave upozornila, že rozvoj IT technológií prináša nové výzvy aj do oblasti vyučovania cudzích jazykov. Vyzdvihla dôležitosť motivácie žiakov vo výučbe. Zdôraznila, že úlohou učiteľov nie je len učiť gramatiku, ale aj sústrediť sa na funkciu jazyka ako spôsobu spojenia sa so širším svetom. Prof. Mgr. Zuzana Straková, PhD následne predstavila program.

Súčasťou konferencie boli aj metodické workshopy, ktoré ponúkli účastníkom inšpiratívne pohľady na aktuálne prístupy vo vyučovaní cudzích jazykov. Prof. Mgr. Zuzana Straková, PhD. predstavila koncept aktívneho učenia a mysle-

nia ako dôležitú cestu k rozvíjaniu jazykovej plynulosti. Jej workshop poukázal na to, ako je možné aktivizovať študentov a podporiť ich kritické myslenie tak, aby sa stali aktívnymi používateľmi jazyka. Pohľad na prepojenie umelej inteligencie a CLIL prístupu priniesla univerzitná docentka Mgr. Michaela Sepešiová, PhD. Tá vo svojom workshope ukázala, ako možno pomocou AI nástrojov navrhovať úlohy zohľadňujúce rôznu úroveň kognitívnej náročnosti podľa Cumminsových kvadrantov. Účastníci mali možnosť oboznámiť sa s praktickými príkladmi tvorby takýchto úloh a diskutovať o ich využití v praxi. Nechýbala ani tematika fonetiky a fonológie – jazykovedných disciplín, ktoré sa venujú zvukovej stránke jazyka a ktoré často predstavujú výzvu pri výučbe: osvojenie si správnej výslovnosti je totiž základom pre zrozumiteľnú a efektívnu komunikáciu v angličtine. Workshop Mgr. Veroniky Bežilovej, PhD. pred-

stavil hravé a praktické aktivity, ktoré pomáhajú študentom zlepšiť výslovnosť zábavnou a efektívnou formou. Účastníci si vyskúšali rôzne cvičenia a postupy, ktoré možno priamo aplikovať v triede.

Okrem týchto prednášajúcich publikum zaujali aj ďalšie prezentácie. Magisterka Luboslava Vašková z Gymnázia Jána Adama Raymana uviedla: „Dôležitým príspevkom bola prezentácia prorektorke pre vzdelávanie PU, prof. PaedDr. Ivany Cimermanovej, PhD., ktorá zdôraznila silu vizuálnych prvkov v triede. Obrazové materiály sú nevyhnutné na lepšiu kontextualizáciu a motiváciu žiakov, čo je zásadné pre úspešné prepojenie myslenia a praxe. V kontexte pripravovanej kurikulárnej reformy priniesla prof. PaedDr. Silvia Pokrivčáková, PhD. cenné aplikačné a koncepcné upresnenia pre inkluzívne, kolaboratívne aktivity pre žiakov so ŠVVP. Praktické stratégie od

Mgr. Romana Čančinova ukázali, ako efektívne prelomiť u žiakov zábrany v rozprávaní a stimulovať ich k vyššej komunikačnej aktivite.“

Workshop zameraný na fonetiku a fonológiu študentom imponoval najmä svojou praktickosťou a interaktívnym prístupom. Jedna zo študentiek pedagogického študijného programu na PU sa vyjadrila: „Workshop so zameraním na fonetiku a fonológiu bol veľmi prínosný, keďže nám, budúcim učiteľom na základných a stredných školách, ponúkol rôzne hravé a kreatívne spôsoby, ako efektívne učiť výslovnosť v anglickom jazyku.“ Pozitívne ohlasy zaznamenal aj workshop prof. Mgr. Zuzany Strakovej, PhD., ktorý sa venoval aktívnemu učeniu a rozvoju myslenia v jazykovej výučbe. Študenti ocenili jeho inšpiratívny obsah a praktickú využiteľnosť. Ako

Magisterka Ľuboslava Vašková z Gymnázia Jána Adama Raymana podujatie zhrnula nasledovne: „Konferencia Výzvy 2025 predstavila kľúčové metodické a teoretické smery s vysokou aplikačnou hodnotou. Hoci viaceré prezen-

obzvlášť inšpiratívne vystúpenie prof. Mgr. Zuzany Strakovej, PhD., ktorá jasne definovala aktívne myslenie ako nevyhnutný predpoklad na dosiahnutie skutočnej jazykovej plynulosti. Až prax ukáže, že aktívna didaktika a integrácia digitálnych nástrojov sú nevyhnutným predpokladom na to, aby sme transformovali pasívnych prijímateľov informácií na plynulých a kompetentných používateľov cudzieho jazyka.“

Súbežne s metodickou časťou konferencie prebiehala v online priestore aj vedecká časť, ktorú moderovala Mgr. Juliána Pavlinská, PhD. Zaznela na nej pestrá škála príspevkov z rôznych oblastí: syntaktická analýza turistických textov (doc. PhDr. Rita Rafajlovičová, PhD.), vplyv motivácie učiteľa na prípravu umeleckého tlmočenia ako tvorivú prácu študenta tlmočníctva slovenského posunkového jazyka (Mgr. Angela Hefty, PhD., TU v Trnave), pluri-lingvizmus pri výučbe slovenčiny ako cudzieho jazyka vo vysokoškolskom prostredí (PaedDr. Zuzana Pekařová, UK Bratislava) a mnoho ďalších.

Foto: Veronika BEŽILOVÁ, Natália ROZMANOVÁ

uviedla jedna zo študentiek: „Workshop pani profesorky Strakovej bol inšpiratívny a obohacujúci, pretože nám predstavil konkrétne metódy na rozvoj jazykových zručností žiakov prostredníctvom aktivizácie ich myslenia.“

tácie potvrdili známe didaktické princípy, ústredná myšlienka potreby posilniť aktívnu rolu žiaka/študenta a využiť potenciál moderných technológií rezonovala naprieč celým podujatím. Z pohľadu dlhoročnej praxe bolo

MEDZINÁRODNÉ VZDELÁVACIE FÓRUM ASOCIÁCIE RUSISTOV SLOVENSKA

Gabriela TURISOVÁ

V dňoch 18. a 19. septembra 2025 sa v Ružomberku uskutočnilo medzinárodné vzdelávacie fórum Asociácie rusistov Slovenska (ARS), ktoré sa nieslo pod názvom Profil súčasného rusistu-pedagóga a jeho žiaka – včera, dnes a zajtra.

Medzinárodného fóra sa zúčastnili predstavitelia rusistickej obce nielen zo Slovenska, ale aj uznávaní rusisti z Ruska, Bulharska, Poľska a Česka.

Inštitút rusistiky Filozofickej fakulty PU na vzdelávacom fóre reprezentovala početná prešovská delegácia v zložení: riaditeľ Inštitútu rusistiky prof. PhDr. Ľubomír Guzi, PhD., PhDr. Natália Sadivová, PhD., Mgr. Gabriela Turisová, PhD., a interní doktorandi: Mgr. et Mgr. Ján Teodor Gajdoš, Mgr. Alexander Hričko a Mgr. Viktória Štvartáková.

Na slávnostnom otvorení privítali organizátori vzácnu delegáciu z Ruskej univerzity družby národov (RUDN) na čele s dekanom Filologickej fakulty RUDN prof. Viktorom Vladimirovičom Barabašom, PhD. Zastúpenie mali predstavitelia viacerých rusistických organizácií na Slovensku, vrátane Veľvyslanectva Ruska na Slovensku, Ruského centra vedy a kultúry v Bratislave, Zväzu Rusov na Slovensku a Zväzu Rusov v Košiciach. Na podujatí boli v hojnom počte prítomní učitelia všetkých stupňov (ZŠ, SŠ, VŠ, bilingválne gymnáziá). Medzi učiteľmi boli prítomné aj naše šikovné a úspešné absolventky Inštitútu rusistiky FF PU: Mgr. Tatiana Ponická, Mgr. Jaroslava Sedláčková a Mgr. Dajana Gladišová, ktoré sa uplatnili ako učiteľky na rusko-slovenských bilingválnych gymnáziách v Košiciach a v Bratislave, z čoho máme nesmiernu radosť.

V úvode bola venovaná minúta ticha ako spomienka na dlhoročnú prezidentku ARS, uznávanú rusistku, pani prof. PhDr. Evu Kollárovú, PhD., ktorá nás nečakane opustila. Vzácnym momentom bolo slávnostné odovzdanie vyznamenania in memoriam pani profesorke za jej celoživotný prínos v oblasti rusistiky z rúk predstaviteľov delegácie RUDN.

Dvojdňový program fóra bol naozaj veľmi bohatý a pestrý. Jeden z pohľadov na súčasnú reformu slovenského školstva predstavil predseda Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku Ing. Pavel Ondek. Pozornosť bola upriamená aj na víťazov celoslovenského kola olympiády v ruskom jazyku a ich učiteľov. Víťazi olympiády sa podelili o svoje skúsenosti s výučbou ruského jazyka, zároveň mali jedinečnú možnosť osobne diskutovať so zahraničnými predstaviteľmi z delegácie RUDN.

V rámci sekcie Profil rusistu v univerzitnom kontexte a jeho príprava vo svete a u nás, ktorú viedol prof. PhDr. Ľubomír Guzi, PhD., boli účastníkom predstavené možnosti štúdia na rôznych univerzitných rusistických pracoviskách na Slovensku (Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Ekonomická univerzita v Bratislave a Prešovská univerzita v Prešove), no okrem toho aj na univerzitách v Bulharsku, Poľsku a na ruskej univerzite RUDN. Prof. PhDr. Ľu-

bomír Guzi, PhD., veľmi podrobne a detailne priblížil možnosti štúdia na Inštitúte rusistiky FF PU, predstavil študijné programy a profily absolventov štúdia.

Počas celého prvého dňa sa v rámci okrúhlych stolov viedli veľmi podnetné diskusie a ukážky otvorených hodín, prezentácie súčasných učebníc ruského jazyka pre žiakov a študentov. Samozrejme, že nechýbal ani bohatý kultúrny program. Druhý deň fóra bol zameraný na profil súčasného žiaka základnej a strednej školy.

Počas celého trvania fóra mali všetci účastníci možnosť detailne si prezrieť veľmi zaujímavú výstavu s názvom Ruská abeceda v kresbách Mariny Chankovovej. Výstava predstavovala nielen dotyk so svojráznymi tradíciami ruského ľudu, ale aj interaktívnu účasť, hostia sa mohli ponoriť do magického sveta ruských rozprávok, povestí, legiend, bájí, preskúmať cyriliku a spôsob písania staroslovienskeho písma.

Zaujímavosťou je, že v centre Ružomberka sa nachádza aj busta Dr. Dušana Makovického, osobného lekára významného ruského spisovateľa Leva Nikolajeviča Tolstého. Dušan Makovický bol zároveň aj veľký obhajca Slovákov – národovec, spisovateľ, prekladateľ a vydavateľ. Delegácia Inštitútu rusistiky si uctila pamiatku tohto významného predstaviteľa rozvoja slovensko-ruských vzťahov.

OTVORENIE AKADEMICKÉHO ROKA NA GTF

Michal HOSPODÁR

V pondelok 22. septembra sa otvorili brány Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU v Prešove. Tento deň začal nový akademický rok.

Pri tejto príležitosti svätú liturgiu vo fakultnej kaplnke slávil vladyka Jonáš (Maxim), prešovský arcibiskup a metropolita a veľký kancelár. Vo svojom príhovore vysvetlil, čo znamená zalúbenie Boha Otca vo svojom synovi Ježišovi.

Grécke slovo *eudokeó* znamená „neprestávam Ťa milovať, nikdy Ťa nezradím, neohovorím Ťa, vždy budem na tvojej strane“. Vladyka uistil prítomných profesorov i študentov, že Boh má od krstu zalúbenie aj v každom z nás. Do nového akademického roka im poprial veľa síl a darov Svätého Ducha.

V akademickej časti dekan fakulty prof. Peter Tirpák odovzdal vysokoškolské diplomy dvom ukončeným doktorom (PhD.) a dvom doktorandom (ThLic.). Vo svojom slávnostnom príhovore pripomenul, že teologická fakulta ponúka priestor i výzvu na osobný i duchovný rast v duchu svojho hesla „vzdelanie a hodnoty“.

na fakultách

Tento rast spočíva v neustálom hľadaní pravdy a duchovnom dozrievaní. „Radosť z pravdy je výrazom hlbkej túžby, ktorá prebýva v hĺbke človeka,“ zacitoval z dokumentu Magistéria dekan.

Na záver poprial kolegom, aby ich sprevádzal Boží Duch, a vymenoval nového riaditeľa Ústavu pre výskum dejín a kultúry Gréckokatolíckej cirkvi pri GTF v osobe doc. PhDr.

Jaroslava Coraniča, PhD. Slávnostný sľub v zastúpení imatrikulovaných študentov prvého ročníka predniesol študent Tomáš Galajda.

V prvom ročníku nastúpilo na štúdium na fakultu celkovo 171 študentov. Tento zvýšený počet je nádejou smerom do budúcnosti fakultného života.

Foto: archív autora

KRÁSA LITURGICKÉHO SPEVU NA GTF

Marcel MOJZEŠ

„Spev je neoddeliteľnou súčasťou liturgie, má svoj zdroj v láske, utrpení a smrti a v našom vzťahu s Bohom,“ povedal muzikológ ks. Mons. prof. dr hab. Robert Tyrała, rektor PUJPII v Krakove, citujúc slová pápeža Benedikta XVI.

Dňa 11. novembra 2025 sa v priestoroch Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU v Prešove uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia s názvom „Cerkovnoje prostopínije a jeho výzvy pre súčasnosť“ pri príležitosti 130. výročia založenia Prešovského kantorsko-učiteľského ústavu (1895-1950). Spoluorganizátormi tohto výnimočného podujatia boli Pápežská univerzita Jána Pavla II. v Krakove, Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov a Dom liturgie a spirituality v Prešove.

Na úvod sa v zastúpení veľkého kancelára GTF PU vladyku Jonáša Maxima, prešovského arcibiskupa metropolitu prihovoriť archimandrita ThDr. Marek Durlák, PhD., protosynkel Prešovskej archieparchie. Ďalej sa prihovorili rektor PU Dr. h. c. prof. PhD. Peter Kónya, PhD., rektor PUJPII v Krakove ks. Mons. prof. dr hab. Robert Tyrała a napokon dekan GTF PU v Prešove prof. ThDr. Peter Tirpák, PhD.

Konferenciu moderoval doc. ThDr. Marcel Mojzeš, PhD. z Katedry systematickej teológie GTF PU v Prešove. Prvé dve časti konferencie boli venované dejinám liturgického spevu a tretia formácii kantorov v súčasnosti.

Medzi pozvanými prednášajúcimi vystúpili aj pracovníci Slovenskej akadémie vied, ktorí sa venujú vedeckému výskumu liturgického spevu. Cenným príspevkom bola online prednáška riaditeľa Metropolitného kantorského inštitútu z Pittsburskej archieparchie v USA. Záverečnou časťou bol okrúhly stôl, ktorý bol venovaný praktickým otázkam spojeným s vyučovaním liturgického spevu a formáciou kantorov.

Viacerí účastníci konferencie uviedli, že táto vedecká konferencia je začiatkom novej etapy. Svedčil o tom aj veľký počet účastníkov konferencie nielen z akademického

prostredia, ale aj z radov odbornej verejnosti a študentov.

Otvorili sa nové perspektívy spolupráce aj v medzinárodnej oblasti. V diskusii zazneli viaceré zaujímavé a aktuálne podnety pre prehĺbenie a skvalitnenie poznania krásy liturgického spevu, ktorá je súčasťou nášho kultúrneho i duchovného dedičstva a ktorú ocenil aj rektor PU Dr. h. c. prof. PhD. Peter Kónya, PhD.

Realizáciou tejto vedeckej konferencie Gréckokatolícka teologická fakulta PU vytvorila v akademickom prostredí priestor pre stretnutie vedeckého pohľadu s aktuálnymi potrebami odbornej praxe. Veľká vďaka patrí všetkým členom organizačného výboru. Tešíme sa na podobné podujatia aj do budúcnosti.

Foto: Jana FERENCOVÁ

PUTOVANIE PO STOPÁCH JÁNA PAVLA II.

Michal HOSPODÁR

Pred začiatkom nového akademického roka sa pre pedagógov a zamestnancov Gréckokatolíckej teologickej fakulty uskutočnila púť do Krakova a jeho okolia. Púť mala popri poznávacom rozmere aj duchovné zacielenie a budovanie vzájomných vzťahov.

Ráno 19. septembra sa takmer tridsiatka účastníkov púte vydala na cestu po stopách slovanského pápeža sv. Jána Pavla II. Na prvej zastávke v jeho rodných Wadowiciach sme si prezreli moderné múzeum o živote a pontifikáte tohto veľkého muža viery i vedy. Múzeum je inštalované v budove, kde sa Karol Wojtyła narodil. Sprievodca nám priblížil najmä jeho detstvo a základnú ľudskú formáciu, ktorú dostal práve vo Wadowiciach.

Prezreli sme si aj chrám, kde bol pokrstený, a okúsili pápežské krémeše s dobrou kávou. Potom sme sa vydali do známeho mariánskeho pútnického miesta Kalwaria Zebrzydowska v Malopoľskom vojvodstve. Na tomto mieste sa rodila mariánska duchovnosť budúceho rímskeho pápeža Jána Pavla II. Kalwariu spravujú otcovia bernardíni. Vyše štyristoročná história je spojená so zázračným obrazom Matky Božej, dodnes vrúcne uctievaným pútnikmi aj zo zahraničia. Na makete nám odborný sprievodca vysvetlil pútnický areál, skrývajúci v sebe starý Jeruzalem s biblickými budovami a motívmi.

Každoročne sa tu uskutočňuje spoločná veľká púť vyše 100-tisíc

pútnikov na pamiatku Krížovej cesty Ježiša Krista. Po prehliadke centra Krakova a nocľahu v seminári otcov saletínov sme sa v sobotu ráno presunuli na Wawel. Tento impozantný historický zámok je zložený z viacerých budov a podlaží. Pre svoju výhodnú polohu nebol nikdy zničený a preto v sebe ukrýva bohatosť histórie poľského národa.

Jeho centrom je katedrála krakovského biskupa s ostatkami jej nebeského patróna sv. Stanislava, mučeníka. Vystavaná je v gotickom štýle a zaujímavosťou je, že má dlhšie presbytérium ako samotnú loď. Ďalej komplex zahŕňa kryptu sv. Leonarda, hrobky poľských kráľov

a veľkých historických postáv, ale aj vlastné múzeum. Vo wawelskej katedrále prijal v roku 1958 biskupskú vysviacku ako 38-ročný aj Karol Wojtyła. Na spiatocnej ceste sme navštívili aj Červený Kláštor na Dunajci a pokochali sa na tunajšej prírode.

Za vydarené podujatie patrí vďaka najmä prof. Petrovi Tirpákovi, dekanovi našej fakulty ako aj prof. Małgorzate Duda, prorektorke Pápežskej univerzity Jána Pavla II. v Krakove.

Foto: Gabriel PAĽA, Jana LUKÁČOVÁ

ŠTUDENTKA PRAVOSLÁVNEJ TEOLÓGIE ZÍSKALA BRONZ NA ERASME

Jana ŠKERLIKOVÁ

Študentský pobyt Erasmus+ v Bulharsku sa pre Janu Škerlikovú stal nielen akademickou skúsenosťou, ale aj športovou výzvou, v ktorej získala bronzovú medailu v džude. Jej príbeh spája teológiu, osobný rast a odvahu skúšať nové veci.

Volám sa Jana Škerliková a som študentkou Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity. Možno si teraz predstavíte tichú, zahĺbenú žienku s knihou o patristike v jednej ruke a čotkami v druhej. A možno máte pravdu. No aj takáto študentka môže stáť na tatami a súťažiť v bojovom umení. Teológia ma baví, ale popri knihách, liturgike a ikonografii si vždy nájdem čas aj na pohyb. A práve tento záujem som mohla rozvíjať počas môjho pobytu na Erasme+ v Bulharsku.

Počas študijného výjazdu na Sofijskú univerzitu sv. Klimenta Ochridského som sa zapojila do športového oddielu a neskôr aj do celonárodnej súťaže bulharských vysokých škôl v džude, ktorá sa konala v meste Stara Zagora. Do súťaže som nastúpila v kategórii žien do 63 kg – a domov som sa vracala nie len s množstvom skúseností a nových kontaktov, ale aj s bronzovou medailou.

Erasmus pre mňa neznamenal iba prednášky a poznámky. Bola to príležitosť pozrieť sa na veci z iného uhla, zažiť novú kultúru a otestovať si, čo všetko už dokážem – študijne aj osobnostne. Súčasťou môjho pobytu bola aj možnosť aktívne sa zapojiť do univerzitného športového klubu džuda. A keď prišla šanca súťažiť, neváhala som.

Aj keď ešte nemám čierny pás, mám odhodlanie, vytrvalosť a rešpekt – k súperom aj k vlastnej ceste. Súťaž bola náročná nielen fyzicky, ale aj psychicky. Vyžadovala sústredenie, disciplínu a vnútorný pokoj – presne tie vlastnosti, ktoré sa učíme aj v duchovnom živote. Moje súperky boli silné a skúsené, mnohé študujúce na Národnej športovej akadémii, pre ktoré je džudo odborom tak, ako je pre mňa teológia. No aj napriek rozdielnym zameraniam nás spájali vzájomný rešpekt a hodnoty, ktoré džudo rozvíja. Džudo je šport s hlbokou filozofiou: nie je o agresivite, ale o rovnováhe, úcte a pokore. Po každom zápase nasleduje pozdrav a objatie. Víťazstvom nie je medaila, ale schopnosť rásť – fyzicky, mentálne aj duchovne.

Aj keď sa džudo venujem ako voľnočasovej aktivite, má veľký dopad na môj život. Pomáha mi zvládať stres, budovať odolnosť a sústredenie – vlastnosti, ktoré využívam aj v štúdiu. Momentálne mám žltý pás, ktorý predstavuje základné pochopenie princípov. Rada by som raz dosiahla aj čierny, no viem, že to si vyžaduje čas a vytrvalosť. Presne ako v teológii, je to na celý život. A plodmi snahy sú získaný pokoj, radosť a láska.

Súťaž pre mňa bola nezabudnuteľným zážitkom. Sofijská univerzita

sa o nás študentov krásne postarala: doprava do Starej Zagory, kde sa súťaž každoročne usporiadava, teambuildingová večera pred súťažou, nocovanie v hoteli, a teambuildingový oslavný obed po súťaži. Celý pobyt bol naplnený podporou, rešpektom a spolupatričnosťou.

Tento text nie je len môj osobný príbeh. Chcem vás ním povzbudiť. Ak váhate, či sa prihlásiť na Erasmus, zapojiť sa do športovej aktivity alebo vyskúšať niečo nové – choďte do toho. Nie pre medailu, ale pre skúsenosť, ktorá vás posunie. Niekedy len o krok. Inokedy o niekoľko stoviek kilometrov – ako mňa do Bulharska. Erasmus+ nie je len o akademických kreditoch. Je o ľuďoch, zážitkoch a raste, ktorý sa do indexu nezapisuje, ale zostane vo vás po celý život.

Som nesmierne vďačná Prešovskej univerzite, mojej fakulte a programu Erasmus+ za to, že mi umožnili túto jedinečnú skúsenosť. Priniesla mi nové priateľstvá, cenné znalosti a skúsenosti, medailu a ešte viac. To najcennejšie, čo som si odniesla, sa nedá zavesiť na stenu. Je to presvedčenie, že zmysluplné veci vznikajú tam, kde sa stretne odvaha s možnosťou.

Foto: archív autorky

NÁVŠTEVA Z USA NA PBF

Mikuláš PRUŽINSKÝ

Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU v Prešove privítala 4. novembra 2025 významnú návštevu z USA. Kancelár Orthodox Church in America, V. Rev. Alessandro Margheritino, zavítal na fakultu, aby nadviazal spoluprácu v oblasti teologického vzdelávania a prerokoval možnosti prehĺbenia akademických a výskumných väzieb medzi európskym a severoamerickým pravoslávnyim prostredím.

Otec Alessandro je zároveň členom tímu, ktorý v rámci OCA zastreňuje a koordinuje teologické štúdiá na území Spojených štátov amerických, a významne sa podieľa na formovaní smerovania teologického vzdelávania v tejto jurisdikcii.

Cieľom jeho návštevy bolo nadviazať osobné a pracovné kontakty s vedením fakulty a prerokovať možnosti budúcej spolupráce v oblasti teologického vzdelávania a výskumu.

Počas svojho pobytu sa V. Rev. Alessandro Margheritino stretol s dekanom fakulty, prof. ThDr. Štefanom Pružinským, PhD. Rozhovor sa niesol v priateľskej a otvorenej atmosfére a bol zameraný najmä na perspektívy partnerskej spolupráce medzi Pravoslávnou bohosloveckou fakultou PU v Prešove a St. Vladimir's Orthodox Theological Seminary v New Yorku, ktorý patrí medzi popredné pravoslávne teologické inštitúcie v Severnej Amerike. Obe strany vyjadrili záujem o rozvoj vzájomných vzťahov v oblasti

akademických výmen, vedeckých konferencií a spoločných výskumných projektov, ktoré by mohli prispieť k prehĺbeniu medzinárodnej spolupráce v rámci pravoslávneho teologického vzdelávania.

Návšteva V. Rev. Alessandra Margheritina predstavuje dôležitý krok smerom k rozšíreniu medzinárodného rozmeru fakulty a k posilneniu vzťahov medzi pravoslávnyimi teologickými inštitúciami v Európe a Severnej Amerike.

ÚČASŤ NA ARCHEOLOGICKOM PRIESKUME

Václav JEŽEK

V júli tohto roku sa uskutočnili archeologické výskumy v Bulharsku v lokalite Lakatnik, ktorý sa nachádza v horách v blízkosti hlavného mesta Sofia. Na týchto výskumoch sa zúčastnil docent ThDr. Václav Ježek PhD. et Ph.D. Vykopávky viedla archeologička Krassimira Luka, ktorá sa dlhoročne špecializuje na rímske obdobie v Bulharsku.

V Lakatniku sa nachádzajú zbytky chrámu, ktorý bol dlhé roky považovaný za chrám zo stredoveku, no náhodné nálezy ukázali, že chrám pravdepodobne patrí do rímskej doby, alebo ranej Byzancie (cca 5. storočie). Chrám v Lakatniku ukazuje na situáciu, ktorá sa môže pomerne často vyskytovať, keďže chrám, ktorý je často považovaný za neskoršiu stavbu, je v skutočnosti o mnoho staršia stavba. Podobný príklad v našom prostredí je napríklad chrám v Kopčanoch, ktorý, ako sa ukázalo, patrí do raňajšieho obdobia. Chrám

bol spojovaný so svätým Pantelejom, ale pravdepodobne bol zasvätený v ranejšom období svätému Archanjelovi Michalovi.

Chrám dosvedčuje pomerne intenzívnu prítomnosť Rimanov na území Bulharska. Taktiež stavba mohla byť pôvodne rímska vila či rímska stanica a postupne sa premenila na chrám. Výskum v Lakatniku prebiehal tri týždne, boli objavené rímske keramiky, ktoré potvrdzovali ranejší dátum chrámu. Pri chráme sú postavené kríže, čo je bulharský zvyk. Taktiež

pamiatka nesie svedectvo pohanských tradícií, ktoré sa uchovali v Bulharsku do dnešných dní. Napríklad, v ruinách chrámu sa konali takzvané Korban slávnosti, kde ľudia vytvorili vatru a piekli zvieratá. Tieto tradície pokračujú dodnes a považujú sa za zvlášte šťastné, keď sa môžu konať na posvätných miestach, aj keď z kresťanského hľadiska ide o znesvätenie chrámu.

Ochrana pamiatok v archeologicky bohatom Bulharsku je večný problém, tak ako aj u nás. Nedostatok finančných prostriedkov a ďalších okolností spôsobuje problémy. Bulharsko je výnimočne bohaté na archeologické pamiatky, má okolo 100 000 mohýl, náleziska z takmer všetkých období a taktiež niektoré výnimočné nálezy, ako napríklad tie, ktoré pochádzajú z Nekropolis z Varny.

O MNÍŠTVE NA MEDZINÁRODNEJ KONFERENCII NA PBF

Václav JEŽEK

Dňa 18. novembra 2025 sa konala konferencia, ktorá sa vyznačovala interdisciplinárnym prístupom k problematike mnišstva na Podkarpatskej Rusi, súčasnom Zakarpatí. Cieľom konferencie bolo zmapovať súčasné bádanie a trendy v kontexte monastierskeho života.

Príspevky pristupovali k tomuto cieľu úspešnou kombináciou teologického, historického a archeologického pohľadu. Konferencia bola zároveň zasvätená 1700. výročiu všeobecného Nicejského snemu. Na začiatku konferencie Doc. ThDr. Václav Ježek, PhD. et PhD., organizátor konferencie, zdôraznil niekoľko z mnohých možných pohľadov na tento snem. Snem oficiálne prijal termín *homousios*, ktorý nie je termínom z Evangelia, a tak započal novú etapu v rozvoji teológie. Ukázal na nutnosť sobornosti konciliarity v riešení problémov v cirkvi a mimo iné poukázal na to, že je úplne prirodzené, aby v nej panoval duch kritiky, sebakritiky a dialógu, pokiaľ to vedie k odhaleniu pravdy.

Aj duchovná história Podkarpatskej Rusi svedčí o tom, že napriek komplexnej a komplikovanej histórii, vždy sa ukáže, čo je podstatou historickej cesty a čo je charakteristické pre určitý región, čo je jeho „pravdou“ v zmysle jeho kultúrneho dedičstva a významu.

Zakarpatie bolo vždy tesne viazané s dejinami Československa a Rakúsko-Uhorska. Konferencia si tento fakt nielen pripomenula, ale zároveň poskytla nové podnety k ďalšiemu bádaniu v oblasti duchovnej histórie tohto regiónu. Táto konferencia započala novú epizódu v prístupe bádania o monastieroch (kláštoroch) na pôde Katedry cirkevných dejín a Byzantológie.

Na konferencii vystúpili súčasní odborníci v oblasti dejín monastierov na Podkarpatskej Rusi, ako napríklad Dr. Oleksandr Monič, Docent Jurij Danilec ako aj charizmatický budovateľ duchovného vedomia na Podkarpatskej Rusi otec Dmitrij Sidor. Z ďalších spomenieme odborníka na miestnu duchovnú tradíciu o. Dr. Petra Savčáka.

V rámci konferencie sa uplatnil nový model podujatia, ktorý dal priestor nielen interdisciplinárnemu prístupu, ale aj kombinácii rôznych stupňov vedeckého, ako aj kultúrno-duchovného nadhľadu. Tento model zahrňoval širší pedagogický cieľ – zapojenie študentov do diania konferencie, čoho výsledkom bol širší záujem o konferenciu ako takú, čím naplnila jej širší vzdelávací potenciál. Tu je potrebné spomenúť prezentácie študentov prvého ročníka pravoslávnej teológie.

Vystúpenie otca Dmitrija Sidora ukázala na prepojenosť medzi súčasnou živou tradíciou a dejinami, že duchovné dejiny nie sú iba archeologickou pamiatkou, ale že predstavujú ťažisko súčasného života. Otec Dmitrij ukázal, ako si obyčajný človek napriek celému dejinnému vývoju na Zakarpatí, uchoval svoje povedomie o „pravde“. Napriek zmenám formy „podstata“ zostala rovnaká a podľa otca Dmitrija znamenala zachovanie Cyrilometodejskej tradície, jazyka a duchovnej služby.

Konferenčné príspevky sa okrem iného dotýkali aj dejín židovského Chasidismu na Podkarpatskej Rusi (Aneta Ježková) a jeho vzťahu k pravoslávnej tradícii, dejinami prenasledovania pravoslávnych kláštorov v dobe sovietskej moci, duchovným osobnostiam na Podkarpatskej Rusi, ako aj vzťahu tejto duchovnej tradície k oblasti Prešova a okoliu, napríklad v kontexte rozvoja monastierskeho života na východnom Slovensku. Môžeme spomenúť príspevky Anny Sidorovej, Diany Kostelníkovej, Ondreja Kostelníka. Širšiu kontextualizáciu monastierskeho života v teologickom význame ponúkol docent Miroslav Župina.

Dôležitým výstupom konferencie bolo poukázanie na to, aký dôležitý je „sensus fidei“ v rámci dejín a akú kritickú úlohu zohrávali kláštory v regióne Podkarpatskej Rusi pre zachovanie identity regiónu, jeho kultúry a vzdelanosti. Konferencia taktiež poukázala na dôležitosť dediny ako základnej jednotky kultúrneho rozvoja a národno-duchovnej identity a jej sunáležitosti s chrámom/monastierom. Chrám a monastier dodával dedine podstatu. Práve v dnešnej dobe, keď vidíme veľký rozvoj miest na úkor dediny, je možné si kriticky postaviť otázku, či tento dôraz na mestský život neznamená v negatívnom zmysle zánik zmysluplného kultúrneho rozvoja v akomkoľvek význame.

RIEMANN-FINSLEROVA GEOMETRIA NA PU

Mária MAJHEROVÁ, Ján BRAJERČÍK

Čas letných prázdnin. Čas spoznávania nových krajín a nových ľudí. Aj keď je dovolenkový čas, čas oddychu, mnohí oddychujú aktívne a preto sa v tomto období často konajú tzv. letné školy zamerané na rozšírenie vedomostí z tej ktorej oblasti.

Letné školy z matematiky organizuje pravidelne aj Lepage research institute sídlia na Fakulte humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove. Tento aktuálne ukončený 27. ročník bol zorganizovaný na PU v spolupráci s Katedrou fyziky, matematiky a techniky FHPV. Využili sme Blended Intensive Programme (BIP) Erasmus+ a letnú školu uskutočnili ako fyzické stretnutie BIP v dňoch od 18. do 22. augusta 2025.

Samotnému fyzickému stretnutiu predchádzalo 8. júla 2025 on-line stretnutie, ktoré viedol doc. Mgr. Ján Brajerčík, Ph.D. Okrem prednášky doc. Brajerčíka k základom teórie hladkých variet, jetov a vektorových polí odzneli aj krátke informácie hlavných prednášajúcich k chystaným prednáškam na letnej škole.

Virtuálneho prvku sa zúčastnili študenti z Transilvánskej univerzity v Brašove z Rumunska, Jagielovskej Univerzity v Krakove z Poľskej republiky, z Ostravskej univerzity v Ostrave z Českej republiky a študenti z Univerzity di Napoli „Frederico II“ z Neapola v Taliansku. Talianski študenti pre administratívne problémy na letné stretnutie neprišli.

Témou tohtoročného BIP boli Matematické základy Riemannovej-Finslerovej geometrie. Hlavnými prednášajúcimi boli prof. David Saunders z Anglicka, prof. Nico Voicu z Rumunska a prof. Demeter Krupka zo Slovenska. Zaujímavými prednáškami k programu prispeli tiež dr. Zbyněk Urban z Českej republiky a dr. Martin Krššák zo Slovenska.

Dopoludňajší program bol venovaný prednáškam a diskusiám k záležitostiam týkajúcim sa témy letnej školy. Popoludní sme sa účastníkom snažili sprístupniť okolie Prešova a jeho krásy. Konkrétne, v pondelok sme pripravili pre nich poznávaciu prehliadku Prešova, pričom úvodná zastávka bola v Prešovskej synagóge.

Hodinová prednáška a pobyt v tomto múzeu židovskej kultúry účastníkov zaujali. Potom nasledovala prechádzka po Hlavnej ulici s viacerými zastaveniami. Okrem 49. rovnobežky to boli ešte Evanjelický kostol, Konkatedrála sv. Mikuláša, budova magistrátu a prešovské erby a maketa mesta Prešov.

V stredu popoludní sme sa presunuli do blízkych Košíc, kde sme chceli zahraničným partnerom ukázať zaujímavosti v tomto druhom najväč-

šom meste Slovenska. Začali sme pri Dolnej bráne, krátkou prehliadkou katakomb a potom sme si spolu so sprievodcom všimli zaujímavosti na Hlavnej ulici. Záver bol pri Spievajúcej fontáne a následná večera v najstaršej slovenskej reštaurácii, kde sme si dopriali slovenské špeciality.

Štvrtkom sme sa prehupli do druhej polovice BIP a čas bol opäť venovaný prednáškam a diskusiám. Na posledný spoločný večer sme pripravili rozlúčkovú večeru v bielom salóniku našej jedálne, kde v družných rozhovoroch sme pobudli do neskorých večerných hodín. V záverečný deň prednášky zabezpečili kolegovia z Ostravy a Bratislavy.

Pripraviť takúto akciu je pomerne náročné, lebo sa začína niekedy v marci oslovovaním odborníkov na prednáškovú činnosť. Okrem stretnutia so starými známymi sme nadobudli nové kontakty, ktoré v budúcnosti veríme, že zúročíme. Chceli by sme poďakovať všetkým zainteresovaným pracovníkam a pracovníkom rektorátu, FHPV za spoluprácu a ústretový prístup, bez ktorých by nebolo možné podujatie zrealizovať.

Foto: Fero FRANKO

SEMINÁR O MANAŽMENTE DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA

Mária BEREZOVSKÁ, Marek HRUBČO

Centrum komercializácie výstupov výskumu a manažment duševného vlastníctva (CKVV) usporiadalo 10. októbra 2025 pre študentov prvých ročníkov doktorandského štúdia seminár o manažmente duševného vlastníctva. Študenti mali možnosť oboznámiť sa s Kódexom výskumnej integrity a etiky na Slovensku.

Prorektor pre vedu, umenie, šport a akreditáciu prof. RNDr. Marián Reiffers, DrSc., FInstP. zdôraznil, že Kódex ustanovuje vedeckú integritu ako sumár integrity vedeckej práce a akademickej integrity.

„Vedecká integrita je prvotnou podmienkou kvalitnej výskumnej práce spočívajúcej v dôslednom dodržiavaní najvyšších profesionálnych, morálnych a etických princípov, štandardov, transparentnosti, vykonávania výskumu kriticky, bez predsudkov a v absolútnej integrite praxe a administrácie výskumu jednotlivcami alebo výskumnými inštitúciami,“ zdôraznil prorektor.

Hlavnými princípmi výskumnej integrity sú zodpovednosť, čestnosť, rešpekt a spoľahlivosť. Akademická integrita sa definuje ako súbor hodnôt a pravidiel týkajúcich sa štúdia a vzdelávania. Zabezpečuje, aby štúdium a vzdelávanie bolo založené na princípoch zodpovednosti a čestnosti. Porušenie týchto princípov prešetruje disciplinárna alebo etická komisia zriadená inštitúciou, ktorá vykonáva vzdelávanie študentov.

Mgr. Andrea Miškocová, PhD. predstavila študentom nové servisno–poradenské centrum EURA-XESS, v rámci ktorého môžu získať prístup k širokému spektru informácii a posilniť svoj rozvoj kariéry v rámci akadémie, ale aj mimo nej. Predstavila služby, ktoré centrum Euraxess ponúka pre doktorandov a výskumníkov, ako aj krátkodobé či dlhodobé pobyty, o ktoré sa môžu uchádzať.

Ing. Marek Hrubčo predstavil víziu CKVV, pričom zdôraznil tri kľúčové aspekty funkčného centra pre transfer technológií a poznatkov: mapovanie, sieťovanie a vzdelávanie. Súčasťou prezentovanej vízie centra je aj zapojenie univerzity do inovačného ekosystému kraja a nastavenie funkčnej spolupráce nielen s podnikateľskou sférou, ale aj prepojenie poznatkov a výsledkov výskumu na aktuálne iniciatívy a projekty na úrovni miestnej samosprávy – mesta Prešov a Prešovského samosprávneho kraja.

Inovačného partnerského centra (IPC). CKVV už dnes aktívne spolupracuje so zastúpením Americkej obchodnej komory v Košiciach (AmCham Slovakia) a rôznym spôsobom podporuje zapájanie univerzity do inovačných iniciatív na východe Slovenska. Cieľom je prehľbovať existujúcu spoluprácu

a pomáhať prepájať študentov, doktorandov a výskumníkov na prax. Transfer technológií a poznatkov je beh na dlhé trate. Moderná univerzita má byť jedným z motorov regionálneho rozvoja a CKVV sa podujíma pomôcť dlhodobo naplniť túto víziu zapájaním jednotlivých pracovísk do medzisektorových inovačných partnerstiev v spolupráci s kľúčovými aktérmi inovačného ekosystému v Prešovskom kraji.

PaedDr. Mária Berezovská oboznámila študentov so základnými informáciami o ochrane duševného vlastníctva v prostredí univerzity. Čo je to duševné vlastníctvo, aké sú jeho znaky, aká je história jeho vzniku. Čo všetko má potenciál byť predmetom duševného vlastníctva.

Poukázala na delenie predmetov duševného vlastníctva, ktorých

vzťah pri vzniku a použití upravuje Autorský zákon a predmety, ktorých vzťah pri vzniku a použití upravuje právo priemyselného vlastníctva. Upresnila, ktoré predmety priemyselného vlastníctva, ktoré sú výsledkom tvorivej činnosti a ktoré sa používajú na označenia.

Zdôraznila že pri predmetoch duševného vlastníctva sa uplatňuje

V tomto smere je nevyhnutné udržiavacie šľachtenie odrody, ktoré musí zabezpečiť udržanie znakov a vlastností odrody, ktoré získala tvorivou činnosťou v procese šľachtenia a tieto mala v čase jej registrácie.

Následne predstavil jednotlivé kroky CKVV, ktoré predchádzali registrácii odrody. Ide o prípravu prihlášky a technického dotazníka,

zmluvy. Odroda bola propagovaná na COINTTe v Bratislave, čo bolo najväčšie podujatie na Slovensku s medzinárodnou účasťou venované témam transferu technológií, ochrane duševného vlastníctva, inovácií a podpore podnikania. Zároveň poukázal na potrebu jej neustálej propagácie a získaniu väčšieho záujmu o ňu nielen u pestovateľov, ale i u spotrebiteľov.

Ing. Peter Haľko, riaditeľ univerzitnej knižnice, študentom doktorandského štúdia predstavil autorský zákon, dôvod jeho vzniku, predmet ochrany ako aj výnimky, ktoré sa za predmet nepovažujú. Čo je to osirelé dielo alebo pastiš, kedy vzniká autorovi právo na odmenu, kto je povinný zaplatiť náhradu odmeny a kedy.

Upozornil, že zákon upravuje verejné licencie na udelenie súhlasu na použitie v online prostredí. Ďalej poukázal na rozšírenú hromadnú licenciu, ktorú uzatvárať má právo len organizácia kolektívnej správy najdlhšie na jeden rok.

registračný princíp. Aké podmienky je potrebné splniť, aby bolo možné získať patent, úžitkový vzor, či dizajn. Čo je to ochranná známka, aká je jej základná funkcia, aké druhy poznáme či aké podmienky musí splniť, aby mohla byť registrovaná. Aká je maximálna dĺžka platnosti jednotlivých dokumentov. Ktoré predmety duševného vlastníctva sú vylúčené z patentovania a čo všetko sa za vynálezy nepovažuje.

Úspešný príklad komercializácie do praxe predstavil doc. Ing. Jozef Fejér, PhD. Poukázal na počiatok od prvotnej myšlienky a prípravnej fázy projektu APVV-0248-10 až po vyšľachtenie a registráciu novej odrody maku siateho AZURIT. Vysvetlil, že po vyšľachtení nasleduje veľmi dôležitá fáza, ktorá zásadným spôsobom ovplyvňuje uplatnenie odrody v praxi a jej životnosť.

t.j. povinných tlačív, ktoré sa odosielajú na Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky (ÚKSÚP), na základe ktorých táto inštitúcia uskutočnila hodnotenie novošľachtenca v Štátnych odrodových pokusoch.

CKVV plnilo významnú úlohu aj v priebehu registračného konania, od komunikácie s ÚKSÚP-om ohľadom návrhu názvu odrody až po získanie šľachtiteľského osvedčenia z Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, či získanie šľachtiteľského osvedčenia vydaného v Českej republike, ktoré aktivovali právnu ochranu odrody v SR a ČR.

Vzájomná synergia pôvodcu a CKVV viedla k úspešnému zakončeniu komercializácie k získaniu kvalitného licenčného partnera a vytvoreniu licenčnej

Predstavil organizácie kolektívnej správy v SR, ich práva a povinnosti. Bližšie vysvetlil verejné licencie z pohľadu autorského práva, čo je jej predmetom, kto môže byť poskytovateľom či aké náležitosti musí licenčná zmluva obsahovať. Upriamil ich pozornosť na rôzne druhy licencií a nástrojov Creative commons 4.0 a vysvetlil jej prvky.

CKVV do budúcnosti plánuje realizovať ďalšie stretnutia venované komercializácii výskumu a ochrane duševného vlastníctva aj na jednotlivých fakultách.

Foto: Marek HRUBČO

28. KONFERENCIA SLOVENSKÝCH FYZIKOV

Nikola TESLUKOVÁ

Na začiatku septembra 2025 hostila Prešovská univerzita 28. konferenciu slovenských fyzikov, ktorá spojila odborníkov zo Slovenska i zahraničia. Podujatie prinieslo prezentácie aktuálnych výsledkov výskumu, diskusie o prepojení vedy s pedagogikou a súťaž mladých vedcov.

Začiatok septembra priniesol do Prešova nielen návrat študentov na prednášky a semináre, ale aj výnimočné vedecké podujatie. V dňoch od 1. do 4. septembra 2025 sa v priestoroch Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity uskutočnila 28. konferencia slovenských fyzikov, ktorú organizovala Slovenská fyzikálna spoločnosť v spolupráci s univerzitou, konkrétne Fakultou humanitných a prírodných vied. Odbornú i spoločenskú váhu konferencie podčiarkla záštita rektora PU, Dr. h. c. prof. Petra Kónyu, PhD.

Konferencia sa už tradične stala miestom stretávania sa fyzikov z celého Slovenska i zahraničia. Jej hlavným poslaním je ponúknuť priestor na prezentáciu najnovších výsledkov výskumu, podporiť diskusiu naprieč odbormi a generáciami a otvoriť otázky spoločenského významu vedy. Popri klasických plenárnych prednáškach, sekčných vystúpeniach a posterových prezentáciách rezonovala aj téma prepojenia výskumu s pedagogickou praxou – oblasť, ktorá je pre univerzitné prostredie obzvlášť dôležitá.

Veľký ohlas medzi účastníkmi mali najmä pozvané prednášky, ktoré priniesli podnetné témy z rôznych oblastí modernej fyziky. Vystúpili tu poprední slovenskí a zahraniční vedci, ktorí sa vo svojich vystúpeniach dotkli nielen

aktuálnych trendov základného výskumu, ale aj jeho širších presahov, od aplikácií v medicíne cez otázky udržateľnej energetiky až po problematiku prípravy budúcich učiteľov fyziky.

Konferencia však nepatrila iba skúseným výskumníkom. Významnú súčasť programu tvorila Súťaž vedeckých prác mladých fyzikov za rok 2025. Porota ocenila niekoľko prác, ktoré vynikli originalitou i prínosom pre rozvoj fyziky. Títo mladí vedci sú jasným dôkazom, že slovenská fyzika má do budúcnosti silné a talentované zázemie.

Okrem odborných príspevkov vytvárala konferencia bohatý priestor aj na neformálne rozhovory. V kuloároch, počas prestávok na kávu či večerného spoločenského programu, sa neraz rodili nové spolupráce a priateľstvá. Práve tieto ľudské momenty často tvoria základ pre neskoršie vedecké projekty a publikácie.

Pre našu univerzitu bolo hostenie takejto konferencie významnou udalosťou. Prešov sa na pár dní stal centrom slovenskej fyzikálnej komunity, a to nielen odborne, ale aj spoločensky. Podujatie ukázalo, že univerzita dokáže vytvoriť dôstojné zázemie pre medzinárodne ladené vedecké stretnutia a zároveň ponúknuť inšpiratívne prostredie, v ktorom sa stretávajú vedci, pedagógovia aj študenti.

28. konferencia slovenských fyzikov sa niesla v duchu spolupráce, otvorenosti a spoločného nadšenia pre vedu. Pripomenula, že fyzika nie je iba súborom vzorcov a teórií, ale aj živým priestorom, kde sa stretáva tvorivosť, zvedavosť a ľudský dialóg.

Foto: Andrea DŽUBINSKÁ

MEDZINÁRODNÝ WORKSHOP NA KATEDRE TURIZMU A HOTELOVÉHO MANAŽMENTU

Anna ŠENKOVÁ

V roku 2025 začalo na Katedre turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove riešenie ďalšieho projektu KEGA 002PU-4/2025 pod názvom Podpora internacionalizácie vzdelávania vo vybraných profilových predmetoch študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo.

Projekt je zameraný na inováciu obsahu vybraných profilových predmetov bakalárskeho študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo s akcentom na implementovanie informácií o digitálnych technológiách, nových metódach a prístupoch v destinačnom manažmente, pri vytváraní turistických produktov a v širokej škále služieb cestovného ruchu s akcentom na ubytovacie služby, stravovacie služby, služby kúpeľných podnikov, sprievodcovské a ďalšie služby cestovného ruchu.

Významnou súčasťou projektu je medzinárodná spolupráca a zapojenie študentov do jeho aktivít. Okrem domácej Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu sú to študenti a pedagógovia z troch partnerských inštitúcií zo zahraničia, ktoré sú súčasťou riešenia projektu v rámci medzinárodnej spolupráce, a to CTL Eurocollege Limassol na Cypre a University of Oradea v Rumunsku. V ďalších rokoch riešenia projektu bude medzinárodná spolupráca rozšírená o ďalších zahraničných partnerov, a to: PAN-EUROPEAN University Praha, Česká republika, University of Debrecen, Maďarsko a Silesian University, Opava, Česká republika.

Hlavnou aktivitou prvého roka riešenia projektu bol medzinárodný workshop 7. októbra 2025 na pôde Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu. V zasadačke vedeckej rady sa stretli členky riešiteľského kolektívu z Katedry turizmu a ho-

telového manažmentu, študenti bakalárskeho študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo a magisterského študijného programu Manažment. Prítomní boli aj vzácní hostia zo zahraničia Dr. Maria Hadjielia Drotarova, PhD., vedúca výskumu z CTL Eurocollege Limassol Cyprus a Dr. Petr Houška, PhD. z PAN-EUROPEAN University v Prahe. V online priestore boli pripojení ďalší účastníci zo spolupracujúcich univerzít na Cypre a v Rumunsku. Celé rokovanie prebiehalo v anglickom jazyku.

Vedúca projektu doc. Ing. Anna Šenková, PhD. a zástupkyňa vedúcej projektu doc. PhDr. Daniela Matušiková, PhD. v úvode oboznámili prítomných so zameraním projektu, charakterom výskumu a vývoja, cieľmi a hlavnými výstupmi počas troch rokov jeho riešenia. Hlavná prednášajúca Dr. Maria Hadjielia Drotarova,

PhD. vystúpila s prednáškami „Úvod do výskumných metód v službách cestovného ruchu“ a „Prípadové štúdie – ich význam a tvorba“. V rámci praktickej časti workshopu boli študenti aktívne zapojení prostredníctvom tvorby a prezentácie vlastných prípadových štúdií. V druhom roku riešenia projektu bude hlavným publikačným výstupom súbor medzinárodných prípadových štúdií, na ktorých tvorbe sa budú podieľať tak pedagógovia ako aj študenti zo zapojených inštitúcií. Vydané budú v elektronickej podobe a dostupná prostredníctvom Digitálnej knižnice univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove. V záverečnej diskusii všetci účastníci vyjadrili svoje názory a postrehy a zo strany študentov zaznelo kladné hodnotenie realizácie workshopu a ich aktívneho zapojenia.

Foto: Martin ROVNÁK

ODBORNÍCI 23 KRAJÍN ZO 4 SVETADIELOV NA KONFERENCII FMEO

Eva BENKOVÁ, Tünde DZUROV VARGOVÁ

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove, ktorá má status „Excelentné výskumné pracovisko“, usporiadala mimoriadne úspešnú, v poradí už deviatu medzinárodnú vedeckú konferenciu. Vedecké podujatie s názvom *Economics, Management & Business 2025: Searching for Solutions in Times of Global Instability and Uncertainty* prilákalo viac ako 200 odborníkov z 23 krajín zo štyroch svetadielov.

Tento vedecký formát sa stal tradíciou fakulty a je dôkazom jej intenzívnej výskumnej aktivity. Fakulta dlhodobo dosahuje výnimočné výsledky nielen v oblasti vzdelávania, ale aj v akreditáciách a vedecko-výskumnej produkcii, čo priamo ovplyvňuje kvalitu a reputáciu organizovaných podujatí.

Už štvrtý rok po sebe udelilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR fakulte opäť status Excelentného výskumného pracoviska na základe hodnotenia jej výsledkov prostredníctvom exaktného regresného modelu. Fakulta patrí stabilne každoročne medzi tri najlepšie fakulty hodnotené v spoločenských vedách na Slovensku zo spolu takmer 120 hodnotených subjektov - spoločenskovedných fakúlt a ďalších súčastí verejných

univerzít vrátane všetkých ekonomických fakúlt, právnických fakúlt, filozofických fakúlt, pedagogických fakúlt, fakúlt športu, sociálno-ekonomických vied, atď.

Celkovo za posledné štyri roky takto fakulta tým, že každoročne obhájila ako Excelentné výskumné pracovisko svoju prestížnu pozíciu v spoločenských vedách v SR, zabezpečila časť dotácie do rozpočtu PU navyše zatiaľ v sume dohromady vyše 1,3 milióna Eur.

Jedným z výsledkov týchto vedeckých úspechov je aj pravidelná organizácia medzinárodných konferencií v úzkej spolupráci so zahraničnými univerzitami. Konferencia sa koná každé dva roky a počas pandémie mala krátku prestávku. Profesori z väčšiny kra-

jín sa postupne stali stálymi pravidelnými účastníkmi jednotlivých ročníkov konferencie.

Popri nej fakulta realizuje aj ďalšie vedecké semináre, diskusné fóra či projekty financované z externých grantových agentúr.

Rovnako ako vo všetkých predošlých ročníkoch, aj tento deviaty ročník konferencie prebiehal výhradne v anglickom jazyku. V roku 2025 sa tešila mimoriadne pozitívnej odozve nielen od akademikov, ale aj od zástupcov podnikovej praxe, ktorí často patria medzi zamestnávateľov absolventov fakulty.

Zapojenie vedcov z viacerých krajín a svetadielov prinieslo bohatú výmenu skúseností a pohľadov.

Diskusie sa prirodzene zamerali aj na kultúrne rozdiely, ktoré ovplyvňujú vedecké myslenie a interpretáciu výsledkov výskumov. Porovnávanie medzinárodných prístupov z odlišných krajín zároveň umožnilo objaviť nové perspektívy a spôsoby riešenia aktuálnych globálnych problémov a prispelo k identifikácii spoločných trendov aj špecifických rozdielov, čím sa posilnil interkultúrny rozmer vedeckej spolupráce.

Konferenciu otvorili piati významní keynote rečníci – profesori z USA (2 keynote rečníci), Nórska, Juhoafrickej republiky a Talianska. Nasledovali odborné sekcie, v ktorých sa počas dvoch dní prezentovali výskumné príspevky odborníkov z 23 krajín sveta. Konferencia pri plnení svojich cieľov ponúkla desať tematických sekcií: od ekonómie a finančného manažmentu cez obchod a marketing až po regionálny rozvoj, manažment v cestovnom ruchu, zelenú ekonomiku a udržateľné podnikanie, aplikovanú informatiku v manažmente a podnikaní, ekonometriu a kvantitatívne metódy a právne, etické, kultúrne, psychologické a iné aspekty manažmentu. Diskusie sa sústredili najmä na najnovšie poznatky v oblasti spomínaných tematických sekcií v kontexte súčasných globálnych výziev a ekonomickej neistoty.

Príspevky sa zaoberali otázkami aj zvládania kríz, inovácií, využívania intelektuálneho kapitálu či nových vedeckých metód.

Multikultúrny charakter podujatia priniesol množstvo inšpiratívnych diskusií – výrazné príspevky zazneli najmä od akademikov zo Spojených Arabských Emirátov, Estónska, Grécka, Izraela, Bulharska, či krajín V4, ktorí obohatili konferenciu o témy zamerané na región strednej Európy. Príspevkami obohatili konferenciu aj akademici z Nemecka, Rakúska, Srí Lanky, Nigérie, Líbye, Srbska, Chorvátska, Ukrajiny a iných krajín. Odborná diskusia prebiehala aj mimo rokovacích sál v priateľskej atmosfére počas prestávok na občerstvenie a slávnostnej recepcie.

Zborník vedeckých príspevkov z roku 2025 bude spracovaný a indexovaný v databáze Web of Science a vybrané texty budú publikované v časopisoch registrovaných vo WoS.

Medzi najvýznamnejšie „stálice“ konferencie spomedzi jej účastníkov, t.j. medzi takých spomedzi významných profesorov, ktorí roky nevynechajú žiadnu z pravidelných konferencií fakulty, patria okrem iných napríklad (na jednej z priložených fotiek, kde je medzi nimi uprostred fotky dekan hostiteľskej fakulty profesor Róbert Štefko) aj profesor Tonino Pencarelli (Taliansko), profesor Lasse Berntzen (Nórsko), profesor Anton P. Fenik (USA), profesor Pantelis Kyrmizoglou (Grécko) a profesor Ariel Fuchs (Izrael).

Ďalšia priložená fotka zachytáva aj prítomných zahraničných študentov študujúcich anglické študijné programy Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove, spolu s dekanom tejto hostiteľskej fakulty profesorom Róbertom Štefkom, dekanou Fakulty ekonomiky a manažmentu SPU Nitra profesorou Elenou Horskou a z rovnakej fakulty Mgr. Radomírou Hornýákovou, PhD. a Ing. Ivetou Košovskou, PhD.

O vysokej úrovni podujatia svedčia aj pozitívne spätné väzby a ďakovné listy, ktoré fakulta aj v tomto roku dostala po skončení podujatia.

Už teraz prejavili mnohí účastníci záujem o ďalší ročník konferencie, čo len potvrdzuje jej rastúci medzinárodný význam a renomé Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove v medzinárodnom akademickom prostredí.

Foto: Martin ROVNÁK

GREEN2BIZZ - ZELENÉ PODNIKANIE PRE MLADÝCH

Emília HUTTMANOVÁ,
Jana CHOVANCOVÁ

Na FMEO pripravujeme mladých na udržateľné podnikanie. Medzinárodný projekt Green2Bizz prinesie praktické nápady ako premeniť zelené nápady na podnikateľské príležitosti.

Prebiehajúce globálne zmeny a dynamika podnikateľského prostredia nás nútia zamyslieť sa nad tým, ako sú podnikatelia pripravení čeliť týmto novodobým výzvam. Univerzitná pôda, na ktorej sa venujeme vzdelávaniu budúcich podnikateľov, ekonómov a manažérov, ich má pripraviť pre prax tak, aby boli schopní čeliť týmto výzvam a adaptovať sa na súčasné podmienky udržateľným spôsobom. To boli hlavné dôvody, pre ktoré sme v spolupráci s Centre for Entrepreneurial Development, Alliance and Research „CEDAR“ (Cyprus) spracovali projektový zámer „Green to Business: Empowering Youth for Sustainable Entrepreneurship“ (2025-1-SK02-KA210-YOU-000353986) v rámci schémy Erasmus+, ktorý bol finančne podporený zo zdrojov Európskej Únie a od septembra 2025 je realizovaný na Fakulte ekonomiky, manažmentu a obchodu.

Cieľom projektu je podporiť mladých ľudí zo Slovenska a Cypru v ich príprave na podnikateľskú kariéru a pri zakladaní zelených startupov a sprístupniť im praktické udržateľné podnikateľské modely. Projekt prepája študentov, mladé talenty, mentorský tím a zúčastnené inštitúcie v spoločnom hľadaní aj vytváraní udržateľných podnikateľských nápadov a inovácií vrátane testovania takýchto zelených riešení.

na fakultách

Výstupy projektu zahŕňajú dva vzdelávacie moduly, praktický tréningový toolkit, design sprinty a hackathon doplnené o mentoringové zázemie umožňujúce širšiu diskusiu a spoluprácu, v rámci ktorého študenti môžu vzájomne zdieľať svoje plány, zámery či skúsenosti.

Práve v týchto dňoch sa na Katedre environmentálnej ekonomiky a manažmentu uskutočnil kick-off meeting projektu. Za účasti partnerov z CEDARu, ktorých reprezentovali riaditeľ Dr. Fanos Tekelas a Nikola Tekelas, MBA, sme detailne rozpracovali postupy riešenia projektu a organizáciu naplánovaných aktivít. Európska únia má dlhodobú víziu vytvoriť udržateľnú a klimaticky neutrálnu ekonomiku. Práve mladí

podnikatelia budú dôležitými aktérmi tejto zmeny. Na pracovnom stretnutí sme si potvrdili ambíciu prispieť k formovaniu novej generácie business lídrov, ktorí budú schopní efektívne prepájať ekonomické, sociálne, ale aj environmentálne aspekty podnikania.

Veríme, že projekt prinesie nielen prehĺbenie partnerskej spolupráce, ale najmä nové perspektívy podnikateľských príležitostí pre mladých, podporí tvorivý potenciál študentov a inšpiruje ich k uplatňovaniu udržateľných prístupov v podnikaní.

Foto: Martin ROVNÁK

BRIDGING BORDERS THROUGH SCHOLARSHIP

O. Volkan OZBEK

As a Fulbright Specialist at the Faculty of Management and Business (FMB) of the University of Prešov, my goal was to promote academic collaboration, advance management education, and foster cross-cultural understanding between Slovakia and the United States. This experience proved to be both intellectually stimulating and personally meaningful, offering opportunities to exchange ideas with outstanding faculty, engage with talented students, and strengthen institutional ties between Texas A&M University–San Antonio and the University of Prešov.

From the very beginning, the warm and sincere hospitality extended by the Vice Dean for International Relations, doc. Eva Benková made me feel deeply welcome and inspired—she truly made me feel at home from day one. Upon meeting Dean Prof. Róbert Štefko, his kindness and leadership further reinforced my initial impressions. I quickly realized that their shared commitment to international cooperation and academic excellence set the tone for a truly collaborative and rewarding engagement. I was equally grateful to the faculty and staff members who warmly welcomed and assisted me throughout my visit, and to the students whose curiosity and enthusiasm created an energizing environment for teaching and learning.

During my two-week appointment, I delivered a series of lectures and seminars for doctoral, master's, and undergraduate students, each tailored to a distinct level of academic development. Topics included “Building a Research Agenda: From Curiosity to Contribution,” “How Multinationals Compete in a Global Marketplace,” and “Why Understanding Cultures Matters in Business.” These sessions culminated in my keynote address, “The Role of Corporate Governance in Times

of Global Crisis,” at the 9th International Scientific Conference in Economics, Management and Business 2025 - Searching for Solutions in Times of Global Instability and Uncertainty, organized by the FMB and held in the breathtaking High Tatras. Chairing two conference sessions allowed me to interact closely with international scholars and share research perspectives on strategic management and international business. These exchanges underscored the importance of academic dialogue in fostering innovative thinking and global cooperation.

Outside the classroom, my Fulbright experience was enriched by the cultural and social life of Slovakia. Walking through the historic streets of Prešov, engaging in thoughtful discussions with colleagues over coffee, and exploring the region's natural beauty all deepened my appreciation of Slovak culture. These everyday moments transformed professional collaboration into a lasting friendship. The High Tatras conference, in particular, was a huge highlight that combined intellectual engagement with cultural immersion and stunning scenery. I especially felt that I was breathing the freshest air on the planet during my stay in the High Tatras.

The University of Prešov stood out as a vibrant, globally minded institution dedicated to quality education and meaningful partnerships. Our collaboration revealed exciting prospects for continued engagement between the University of Prešov and Texas A&M University–San Antonio, including comparative research on corporate governance, joint conferences, and exchange opportunities for both faculty and students. I am confident that the networks established through this Fulbright project will evolve into sustainable and productive collaborations in the years ahead.

Overall, my Fulbright experience at the University of Prešov was far more than a professional assignment - it was a transformative journey of learning, friendship, and shared purpose. It strengthened my belief in the power of global academic exchange to advance knowledge, empathy, and peace. I will forever cherish the memories of my time in Slovakia and look forward to nurturing the bridges built through this extraordinary opportunity. Ďakujem veľmi pekne!

Foto: Archív autora

DEŇ MATERSKÝCH ŠKÔL NA SLOVENSKU NA PF

Tamara BEVILAQUA

V roku 2025 sa oslavuje 11. výročie vzniku Dňa materských škôl (MŠ) na Slovensku. Na Pedagogickej fakulte PU v Prešove sa tento sviatok oslavuje už 9. rok. V tomto roku bol realizovaný 28. októbra a nielen pre fakultné MŠ. Zúčastnilo sa ho 75 detí spolu s učiteľmi z 13 štátnych aj súkromných MŠ z celého Prešova.

Deň MŠ sa na pôde PF PU v Prešove uskutočnil už deviaty rok. Hoci oficiálny dátum tohto sviatku pripadá na 4. novembra a jeho kľúčovým cieľom je oceniť podstatu predprimárneho vzdelávania, na našej fakulte sme si ho pripomenuli už 28. októbra 2025.

Rovnako ako po minulé roky, aj tentokrát túto krásnu akciu venovanú deťom pripravovali a realizovali študenti druhého ročníka magisterského štúdia v odbore predškolská pedagogika pod vedením PaedDr. Moniky Miňovej, PhD. V duchu jesennej atmosféry sa tohtoročné podujatie nieslo v rozprávkovom štýle, ktorého hlavným motívom bola Alica v krajine zázrakov.

Túžbou študentov bolo deťom sprostredkovať nezabudnuteľný

zážitok na čele s Alicou, ktorú stvárnila PaedDr. Monika Miňová, PhD. Už v samotnom úvode sa jej podarilo deti vtiahnuť do rozpráv-

kového sveta a prebudiť v nich zvedavosť. Alica si následne pri- volala svojich kamarátov, ktorých stretla v krajine zázrakov – mačku

Škľabku, húsenicu, bielu kráľovnú, srdcovú kráľovnú, klobučníka, bieleho zajaca a taktiež nerozlučné dvojčky – Tidli a Fidli. Deťom vyrazil dych aj maskot – zajac s veľkými hodinami známy tým, že vždy a všade mešká.

Následne bolo pre deti pripravených päť rozmanitých stanovišť, z toho štyri boli realizované v triedach a jedna na chodbe v sekcii E. Na každom z nich ich čakali úlohy a aktivity, ktoré museli splniť, aby pomohli Alici dostať sa späť do krajiny zázrakov. Prvé stanovište nieslo názov Čajový večierok. Ako samotný názov prezrádza, študenti si spoločne s deťmi vychutnali chutný čajík, ale na začiatok mali za úlohu pomôcť Alici vyzdobiť domáce medovníky cukrovou polevou a posýpkou a následne si ich aj vychutnali.

Na druhom stanovišti s názvom Ríša rubínových srdiec sa deti preniesli do sveta maľovaného čítania. Pod vedením bielej a srdcovej kráľovnej boli deti sprevádzané príbehom Alice v krajine zázrakov, pričom na záver plnili úlohu súvisiacu s maľovaným čítaním. Tretie stanovište bolo zamerané na pohyb a jeho názov bol Dobrodružstvo v krajine zázrakov. Deti tu prekonávali prekážkovú dráhu, ktorá symbolizovala putovanie Alice

v krajine zázrakov, a odvážne čelili nástrahám v nej.

Predposledné, štvrté stanovište mali na starosti nerozlučné dvojčky a za ich pomoci sa deti ocitli v tvorivej zóne s názvom Mačka Škľabka. Ich úlohou bolo vyfarbiť mačke ústa a nos a následne si vyrobiť mačací úsmev na paličke. Posledné stanovište viedla samotná Alica s pomocníkmi. Deti sa hrali a zabávali s farebnými balónmi, loptičkami a nezabudnuteľným padákom a pritom plnili rôzne úlohy. Počas tohto dopoludňajšieho programu sa po stanovištiach pohyboval aj samotný maskot, ktorý svojou prítomnosťou vytváral príjemnú atmosféru a vyčaroval úsmev na každej detskej tvári.

Deti na každom stanovišti získavali pečiatky, ktoré boli odmenou a dôkazom za splnenie úlohy. Na záver sa všetci účastníci stretli na chodbe, kde sa Alica deti opýtala, či splnili všetky pripravené úlohy, pretože len tak jej mohli pomôcť dostať sa späť domov. Keď zistila, že deti všetko úspešne zvládli, vypila čarovný nápoj, vďaka ktorému narástla späť na svoju pôvodnú veľkosť a mohla sa vrátiť domov. Ako poďakovanie bolo pre deti pripravené malé prekvapenie. Deti si zatancovali spoločný tanec na veselú a lákavú hudbu, do ktorého

sa všetci postupne zapojili a vytvorili úžasnú záverečnú bodku za oslavou Dňa materských škôl na Slovensku.

Atmosféru celej akcie dotvárala aj bohatá výzdoba plná symbolov a doplnkov z rozprávky – kľúče, hracie karty, čajové šálky či množstvo balónov premenilo priestory Pedagogickej fakulty na skutočnú krajinu zázrakov. Pre všetkých hostí, deti i učiteľov materských škôl, bolo pripravené chutné občerstvenie.

Pre nás študentov predškolskej pedagogiky bol tento deň mimoriadne prínosný a inšpiratívny. Mali sme možnosť prejavíť svoju kreativitu, získať nové skúsenosti a vyskúšať si, aké je to stať v pozícii organizátora podujatia, ale aj vedenia jednotlivých aktivít. Radosť a smiech detí a taktiež pozitívna spätná väzba zo strany materských škôl nás utvrdila v tom, že naša snaha mala zmysel. Hoci samotná príprava tejto akcie si vyžadovala množstvo času a energie, pocit na záver nás naplnil hrdosťou, že sme mohli pokračovať v tradícii, ktorú si naša fakulta vybudovala.

Foto: Patrik ELIÁŠ

DOTYK S MONTESSORI PEDAGOGIKOU

Monika MIŇOVÁ, Martina RÍMSKA

V rámci Týždňa vedy a techniky na Pedagogickej fakulte sa dňa 11. novembra 2025 uskutočnil odborný seminár s názvom *Dotyk s Montessori pedagogikou*. Seminár bol určený študentom v bakalárskej aj v magisterskej forme štúdia a cvičným učiteľom z fakultných materských škôl.

„Jediným testom správnosti pri vzdelávacom procese je šťastie dieťaťa.“ Maria Montessori

Na pôde PF PU pod gesciou Katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie sme mali možnosť 11. novembra 2025 privítať odborníkov zaoberajúcich sa filozofiou Montessori pedagogiky. Odborný seminár v rámci Týždňa vedy a techniky s názvom *Dotyk s Montessori pedagogikou* mal okrem iného prepojiť teoretické poznanie našich študentov s praktickými skúsenosťami učiteľov a riaditeľov materských škôl, v ktorých aplikujú princípy Montessori pedagogiky. Odborného seminára sa zúčastnilo 26 cvičných učiteľov z Prešovského a Košického kraja a vyše 100 študentov.

Cieľom odborného seminára bolo vytvoriť priestor na odbornú reflexiu a výmenu skúseností v oblasti aplikácie princípov Montessori pedagogiky v materskej škole, so zameraním na prepojenie teoretických východísk s efektívnou pedagogickou praxou. Odborný seminár otvorila dekanka PF PU v Prešove

– doc. RNDr. Iveta Scholtzová, PhD. Po otvorení si miestnosťou naplnené auditórium vypočulo mnoho zaujímavých a podnetných informácií o princípoch Montessori pedagogiky.

Prvý príspevok pod názvom *Nie je škola ako škola: Čo (ne)viete o Montessori?* predniesol PhD. PaedDr. Matej Slováček, PhD., z NIVaM Košice. V príspevku poukázal na význam neurovedy v predškolskom veku v prepojení na úspešné učenie dieťaťa aj v školskom veku prostredníctvom Montessori princípov. V druhom príspevku Mgr. Marta Fudalová sa zamerala na vývinový materiál v Montessori prostredí. Citlivo a odborne uvádzala jednotlivé materiály a komparovala ich s prostredím predprimárneho a primárneho vzdelávania. Prednášajúca je zakladateľkou Montessori cesty o. z., s ktorým Prešov a PF má podpísané Memorandum o spolupráci.

S tretím príspevkom pod názvom *Umenie slúžiť detskej duši* vystúpila Mgr. Iveta Delyová zo SMŠ Kreatívna škôlka, Košice. Riaditeľka

poslucháčov vtiahla do života ich materskej školy a detailne vysvetlila fungovanie ich materskej školy. Deťúrkovo na ceste k Montessori, takto znel posledný príspevok od Jany Jecuškovej zo SMŠ Deťúrkovo, Prešov, ktorá je aj externou študentkou našej Fakulty. Jej príspevok prezentoval jednotlivé etapy formovania materskej školy až po súčasnosť. Bolo zaujímavé si vypočúť pozitíva aj negatíva implementovania princípov Montessori pedagogiky do edukačnej reality.

Moderátorka tohto odborného seminára PaedDr. Monika Miňová, PhD., viedla s každým prednášajúcim po jeho vystúpení neformálny rozhovor, v ktorom sa poslucháči dozvedeli ďalšie informácie k danej problematike. Na záver sa rozprúdila diskusia, v ktorej prednášajúci odpovedali na zvedavé otázky učiteľov z praxe a našich študentov.

Prítomní si zo seminára odnášali množstvo informácií z teórie a najmä pedagogickej praxe, ale aj zážitkov zo stretnutia s odborníkmi, ktorí sa venujú danej problematike. Kto vlastne bola táto vzácna žena?

Maria Montessori sa narodila 31. augusta 1870 v Chiaravalle v Taliansku. Po absolvovaní strednej školy s technicko-prírodovedným zameraním sa pokúsila dostať na univerzitu v Ríme na štúdium medicíny, no neuspela. Rozhodla sa teda študovať matematiku, fyziku a prírodné vedy. Toto vzdelanie jej nakoniec otvorilo bránu aj k štúdiu medicíny a bola prvou ženou v Taliansku s doktorátom zo psychiatrie. Začiatkom 20. storočia opäť vstúpila na univerzitnú pôdu, tentoraz ako študentka filozofickej fakulty. Svoje vzdelanie si rozšírila ešte o oblasť pedagogiky, hygieny a experimentálnej psychológie. Okrem lekárskej praxe sa venovala výskumu na psychiatrickej klinike. Čoraz viac sa zamýšľala nad tým, ako by mohlo vyzeráť vzdelávanie zdravých detí, nezviazané klasickými vyučovacími metódami, ak by boli vzdelávané jej vedeckou metódou. Veľmi silno si uvedomovala potrebu nového prístupu a podmienok k výchove a vzdelávaniu detí. Na základe svojich pozorovaní, skúseností s prácou s deťmi so špeciálnymi potrebami, ovplyvnená prácami francúzskych lekárov J. M. Itarda a jeho žiaka E. Séguina, filozofickým učením J. J. Rousseaua, pedagogickou prácou J. H. Pestalozziho a F. Fröbela a antropologickými výskumami, vyvinula Montessori metódu, ktorá kládla dôraz na individuálny rozvoj detí prostredníctvom aktívnej skúsenosti a slobodného objavovania. Mária Montessori bola nominovaná na Nobelovu cenu v roku 1949, 1950 a 1951.

Na záver si pripomenieme myšlienku prof. PhDr. Mirona Zelinu, DrSc., dr.h.c.: „Je len na škodu, že na Slovensku neexistuje doteraz viac alternatívnych materských či základných škôl, ktoré by pracovali na princípoch M. Montessoriovej“.

Foto: Patrik ELIÁŠ

PONOŽKOVÝ OKTÓBER NA PF

Monika MIŇOVÁ

Pedagogická fakulta PU v Prešove v dňoch 18. – 21. októbra 2025 zrealizovala zber ponožiek, čím sa zapojila do celoslovenskej výzvy, ktorú organizuje občianske združenie Podaj ďalej z Prešova. Veríme, že našou pomocou sme prispeli ľuďom v núdzi a priniesli trošku tepla v tomto zimnom období.

Pedagogická fakulta opäť pomáha! V tomto roku sme sa s radosťou a hrdosťou zapojili do zbierky pod názvom Ponožkový október vypísanej prostredníctvom organizácie Podaj ďalej o. z. Organizácia vznikla v roku 2014 s cieľom pomáhať a deliť sa a zameriava sa na pomoc sociálne slabším rodinám aj jednotlivcom, ľuďom bez domova, sociálne zameraným organizáciám, ako sú nemocnice, detské domovy, domovy sociálnych služieb, skrátka všetkým tým, ktorí pomoc potrebujú, ale sami si pomôcť nemôžu, alebo nevedia.

Do spomínanej zbierky sme sa zapojili, aby sme pomohli niektorým ľuďom túto zimu zvládnuť a ostať v teple. Ponožky pre ľudí bez domova sú veľmi dôležité, chránia ich pred chladom a infekciami. Ľudia bez domova pri zabezpečovaní nocľahu, stravy a základných potrieb sa presúvajú väčšinou pešo. So zdravými chodidlami je to oveľa ľahšie. Mať čisté a suché oblečenie zvyšuje pocit sebaúcty a motivuje ich k zmene.

Do zbierky sa aktívne zapojili naši denní aj externí študenti, ktorí mali

možnosť priniesť nové ponožky a odovzdať ich na určenom mieste. Výsledok nás veľmi potešil a aj tých, ktorým sme vyzbierané ponožky odovzdali.

V sobotu, 18. októbra 2025, kedy na výučbu prišli externí študenti, sme vyzbierali tridsaťosem kusov ponožiek a v nasledujúci pondelok a utorok pribudlo ďalších sedemdesiat kusov ponožiek od denných študentov a aj zamestnancov Pedagogickej fakulty. Spolu sme tak odovzdali 108 párov tepla a starostlivosti.

„To chce klid a nohy v teple,“ hovorieval v knihách Jaroslava Haška dobrý vojak Švejk. Ďakujeme všetkým, ktorí sa zapojili – aj malý čin môže priniesť veľkú zmenu. Naši študenti, budúci učitelia, aj prostredníctvom takýchto aktivít získavajú cit pre vzájomnú solidaritu, spolupatričnosť a pomoc druhým.

Foto: archív autorky

MATERSKÁ ŠKOLA JE PRE VŠETKY DETI

Monika MIŇOVÁ

Pri príležitosti 11. výročia vzniku Dňa materských škôl (MŠ) na Slovensku sa uskutočnila dňa 6. novembra 2025 odborná konferencia pod názvom Materská škola je pre všetky deti. Jej spoluorganizátori boli MŠVVaM SR, SV OMEP, Mesto Prešov a PF PU v Prešove. Konferencia sa konala pod záštitou Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR a primátora Prešova Františka Olhu. Konferencia bola určená pre všetkých pedagogických zamestnancov MŠ.

Cieľom odbornej konferencie bolo z rôznych oblastí podporiť a zdôrazniť význam, poslanie a opodstatnenosť materskej školy v živote dieťaťa, prezentovať MŠ v slovenskom aj zahraničnom kontexte cez jej základné piliere a poukázať na aktuálne dianie v predprimárnom vzdelávaní.

Na úvod konferencie vystúpili deti zo SMŠ Tobiáš v Prešove a potešili všetkých prítomných spevom a tancom. Konferenciu otvorili v historickej budove Divadla Alexandra Duchnoviča PhDr. Martin Ďurišin, PhD., prvý zástupca primátora mesta Prešov, PhDr. Viera Hajdúková, PhD., hlavný štátny radca, útvár predprimárneho vzdelávania a ranej starostlivosti, sekcia regionálneho školstva a vzdelávania dospelých, a doc. RNDr. Iveta Scholtzová, dekanica PF PU v Prešove. Odborná konferencia bola rozdelená do niekoľkých častí.

Prvá časť konferencie bola zameraná na prezentáciu aktuálnych informácií, v ktorej vystúpili Mgr. Jarka Kreškóciová, školská psychologička, s príspevkom *OMEP – priestor pre učiteľov a deti na celom svete*; PhDr. Viera Hajdúková, PhD., z Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, s príspevkom *Aktuality v predprimárnom vzdelávaní*; doc. PaedDr. Alica Petrasová, PhD., z PF PU v Prešove, s príspevkom *Systém podporných opatrení ako nástroj demokratizácie škôl a školských zariadení*; a PaedDr. Eva Sobinkovičová, z Národného inštitútu vzdelávania a mládeže Košice, s príspevkom *Adaptácia dieťaťa – spoločný príbeh rodiny a materskej školy*.

V druhej časti sa uskutočnilo oceňovanie odborníkov z teórie a praxe v predprimárnom vzdelávaní. Ocenení boli šiesti odborníci (z PF PU v Prešove PaedDr. Anna Derevaníková, PhD.), ale aj MŠ

profesorky Márie Podhájeckej z Prešova a Pedagogická fakulta PU v Prešove. V tretej časti sme pokrstili dve odborné publikácie *Sú v škôlkach bubáci? a Adaptácia detí v materskej škole a rozvíjajúce hrové činnosti*. Po krste kníh sme sa mohli potešiť z tanca detí z Materskej školy Sabínka.

Štvrtá časť konferencie bola zameraná na legislatívne, odborné a praktické informácie. Workshopy boli realizované v Divadle Alexandra Duchnoviča alebo v cvičných materských školách. Diskusné fórum k aktuálnemu daniu v predprimárnom vzdelávaní a k zmenám, ktoré nastanú v roku 2026, viedla PhDr. Viera Hajdúková, PhD. Workshop *Za Červenou čiapočkou* viedol Mgr. Vladimír Fedorko, PhD. Workshop pozval učiteľov do symbolického lesa vzdelávania, kde sa tvorivá dramatika stáva spoľahlivou cestou – nie odbočkou k vlkovi.

Prostredníctvom rozprávkových príbehov a dramatických hier sa ukázalo, ako systematicky rozvíjať kognitívne, sociálne aj kreatívne kompetencie detí v súlade s kurikulumom.

Druhý workshop s názvom *Srdiečková škôlka* viedla Mgr. Jarka Kreškóciová. Celoročný projekt *Srdiečková škôlka* je zameraný na prevenciu duševného a fyzického zdravia detí v materských školách. Prostredníctvom zážitkového vzdelávania a princípov pozitívnej psychológie podporuje výchovu detí k tolerancii, akceptácii rôznorodosti, empatii, prosociálnemu správaniu, k výchove zdravých základov osobnosti detí v ranom veku a zároveň pripravuje deti na život v inkluzívnej spoločnosti.

Tretí workshop *Čaro obyčajných vecí* mal na starosti PhDr. PaedDr. Matej Slováček, PhD. Workshop bol zameraný na obyčajné činnosti v materskej škole, ktoré – ak sú premyslene vedené – môžu výrazne podporiť vývin dieťaťa. Spoločne si účastníci vyskúšali praktické aktivity zamerané na rozvoj pohybových, kognitívnych, komunikačných, zmyslových a sociálno-emocionálnych schopností. Štvrtý workshop *Cesta – Dieťa – Škola – Život* viedla PaedDr. Renáta Gumanová. „Cesta – Dieťa – Škola – Život“ je pedagogický rámec, ktorý vníma predprimárne vzdelávanie ako začiatok jedinečnej životnej púte dieťaťa. Predprimárne vzdelávanie je postavené na hre, tvorivosti a individuálnom prístupe. Tento inovatívny prístup

v nadštandardných projektoch materskej školy, napr. Recyklohry, Škôlka Ježka Separka, Zelená škola, Školy pre Afriku, Strom života, Ja sa hrám, Ty sa hráš, My sa hráme, Move Week či Športuj s nami – Zdraví ako rybička, rešpektuje jedinečnosť každého dieťaťa a formuje nielen jeho školskú pripravenosť, ale aj jeho osobnosť.

Veríme, že 180 účastníkov konferencie z celého Slovenska aj zo Srbska si odnieslo domov množstvo informácií, zážitkov zo stretnutia a praktických workshopov, ktoré využijú vo svojej pedagogickej praxi.

Foto: Slávka PAVLOVSKÁ

ERASMUS + BIP: SEVERSKÁ INŠPIRÁCIA

Peter BAKALÁR

V rámci programu Erasmus+ Blended Intensive Programme (BIP) som mal možnosť zúčastniť sa série podujatí, ktoré spájajú výskum, edukáciu a zážitkové učenie v oblasti outdoorových aktivít. Projekt sa realizoval pod záštitou Lapland University of Applied Sciences v spolupráci s European Network of Outdoor Sports (ENOS) Campus a vyvrcholil 2. Európskym summitom outdoorového vzdelávania (European Outdoor Sports Education Summit) v Laponsku.

Programu sa spolu so mnou zúčastnili aj moji kolegovia z Fakulty športu Prešovskej univerzity v Prešove Mgr. Peter Kačúr, PhD., univerzitný docent a Mgr. Kristína Němá, PhD. Spoločne sme reprezentovali našu univerzitu v medzinárodnom kontexte, v ktorom sa spájali vedci, pedagógovia a odborníci na outdoorovú edukáciu naprieč Európou.

Prvý online míting – začiatok spolupráce

Dňa 8. septembra 2025 som mal česť spoluorganizovať s Tommim Haapakangasom z Lapland University of Applied Sciences prvý online míting BIP programu. Stretnutie bolo zamerané na prepojenie výskumu, praxe a budúcej spolupráce medzi európskymi inštitúciami pôsobiacimi v oblasti outdoorovej edukácie. Účastníci si vypočuli tri inšpiratívne príspevky: Dr. Ulla Timlin (Lapland University of Applied Sciences) predstavila výskum o zdraví a well-beingu v arktickom prostredí prostredníctvom konceptu One Health, ktorý prepája zdravie ľudí, zvierat a životného prostredia. Mary Anderson-Glenana (University of South-Eastern

Norway) ponúkla cenné pohľady na program Horizon Europe a možnosti financovania výskumu v oblasti outdoorových aktivít. Dr. Louise de Lannoy (Outdoor Play Canada) priblížila proces prípravy 2025 Position Statement on Active Outdoor Play, ktorý bol uvedený na summite v Ottawe a na ktorého tvorbe som sa ako zástupca Slovenska spolupodieľal.

Diskusia na záver potvrdila spoločný záujem účastníkov rozvíjať výskum a posilňovať úlohu outdoorových aktivít v Európe. Tento míting sa stal pevnou základňou pre osobné stretnutie v Laponsku.

Laponská skúsenosť – spájanie teórie, praxe a prírody

Od 29. septembra do 3. októbra 2025 sa v centre Suomen Latu Kiilopää konal 2. European Outdoor Sports Education Summit, ktorý spojil teóriu outdoorovej edukácie, výskum a praktické zážitky.

Účastníci zažili pestrý program – od orientačného behu, turistiky a cyklistiky až po pozorovanie polárnej

žiary, rozprávanie príbehov pri ohni či tradičné fínske saunovanie s otužovaním. Táto kombinácia vytvorila jedinečný priestor pre hlboké prepojenie s prírodou aj medzi ľuďmi.

Pre mňa osobne to bola transformačná skúsenosť, ktorá zmenila môj pohľad na outdoorovú edukáciu – nielen ako na metódu učenia, ale aj ako na spôsob budovania vzťahu k prírode a k sebe samému. Spolu s kolegami z Fakulty športu sa zhodujeme, že tieto skúsenosti majú obrovský potenciál pre rozvoj študentov v oblasti pohybových aktivít.

Podakovanie patrí spoluorganizátorom samitu – Tommimu Haapakangasovi, Kirsten Wielandt Houe, Fredovi Minierovi – ako aj hosťiteľom zo Suomen Latu Kiilopää, ktorí vytvorili podmienky pre nezabudnuteľné dni. Ďalší summit sa uskutoční v Česku v roku 2027.

Druhý online míting – pokračovanie v spolupráci a výskume

Na nadviazanie laponského stretnutia sme sa opäť spojili počas druhého online mítingu BIP, ktorý viedol Tommi Haapakangas. Stretnutie nadviazalo na spoločné zážitky i výskumné témy z Kiilopää a prinieslo dva hlavné bloky: Teemu Niemelä (Lapland University of Applied Sciences) predstavil výsledky výskumu využitia eye-tracking technológie v outdoorových prostrediach. Diskusia otvorila nové perspektívy pre uplatnenie tejto technológie v edukácii a v zvyšovaní angažovanosti účastníkov pri učení v prírode. V druhej časti som viedol interaktívnu sekciu na tému “Outdoor Education Futures – Research Cooperation within ENOS Campus”, v ktorej sme spoločne identifikovali aktuálne výskumné medzery, kľúčové témy a návrhy medziuniverzitných projektov pre obdobie 2026 až 2030.

Blended Intensive Programme Erasmus+ opäť potvrdil, že prepojenie výskumu, praxe a medzinárodnej spolupráce prináša nielen nové poznanie, ale aj hlboké osobné a profesionálne premeny.

Foto: Peter BAKALÁR

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE DIAGNOSTICS IN SPORT 2025

Beáta RUŽBARSKÁ

Prešovská univerzita v Prešove sa začiatkom septembra stala centrom športovej vedy. Fakulta športu PU privítala domácich i zahraničných odborníkov na Medzinárodnej vedeckej konferencii Diagnostika v športe 2025, kde sa diskutovalo o aktuálnych trendoch, výskumoch a nových prístupoch v športe, pohybovej aktivite a vzdelávaní.

Medzinárodná vedecká konferencia Diagnostika v športe 2025, organizovaná Fakultou športu PU, je významným podujatím zameraným na prezentáciu aktuálnych výsledkov výskumu v oblasti vied o športe. Prvýkrát sa uskutočnila v roku 2009 a od roku 2013 sa koná v dvojročnom cykle, čím sa stala stabilnou súčasťou kalendára odborných a vedeckých podujatí na Slovensku. Počas svojej histórie privítala mnohých uznávaných odborníkov z rôznych krajín sveta, ktorí sa podelili o svoje poznatky, skúsenosti a výskumné zistenia.

Tohtoročný ročník, konaný v dňoch od 11. do 12. septembra 2025 v Prešove, priniesol opäť bohatý vedecký program, ktorý reflektoval aktuálne trendy v športovej vede a praxou overené poznatky. Výstupy konferencie boli rozdelené do troch hlavných tematických oblastí:

- Súťažný šport v kontexte spoločenských zmien,
- Súčasný stav a perspektívy telesnej a športovej výchovy,
- Pohybová aktivita a zdravie.

Pozvaní prednášajúci a odborný program

V sekcii „Súčasný stav a perspektívy telesnej a športovej výchovy“ medzi pozvanými prednášajúcimi vystúpila prof. Dr. Biljana Popeska spolu s dr. Gabrielou Luptákovou a doc. Dr. Branislavom Antalom s príspevkom „Tandemová výučba telesnej výchovy na základných školách v Severnom Macedónsku a na Slovensku: Komparatívna štúdia“.

Ďalším významným rečníkom bol prof. Gregor Starc, Ph.D., ktorý predstavil tému „Systém SLOfit: Sledovanie telesnej zdatnosti detí a mládeže v školskom veku v Slovinsku“. Obe prednášky ponúkli zaujímavé porov-

naní a inšpirácie pre zlepšovanie kvality telesnej a športovej výchovy v školách.

Sekcia „Súťažný šport v kontexte spoločenských zmien“ priniesla pohľady na aktuálne výzvy v oblasti športovej prípravy a ochrany zdravia športovcov. Assoc. prof. Dr. Sc. Šime Veršič predstavil tému „Nový pohľad na rozvoj mládežníckeho futbalu: Prevencia úrazov a starostlivosť o zdravie hráčov v meniacej sa športovej kultúre“. Na tému fyziologických aspektov športového výkonu nadviazal dr. Piotr Koteja (spoluautori assoc. prof. Lukasz Rydzik a prof. Dr. Tadeusz Ambrozy) s prednáškou „Vplyv maximálnej izometrickej kontrakcie na postaktivačné zvýšenie výkonu (PAPE) pri tlaku na lavičke“.

V sekcii „Pohybová aktivita a zdravie“ zaujala svojím odborným príspevkom assoc. prof. Saša Pišot, ktorá sa vo svojej prednáške „Formovanie zdravia: Sila športu a pohybovej aktivity v každodennom živote“ venovala významu pravidelného pohybu pre podporu zdravia a kvality života. Rovnako výrazný ohlas mala aj prednáška assoc. prof. Martina Studenčana, MD, PhD., FESC s názvom „Náhla srdcová zástava počas športovej aktivity“, ktorá otvorila diskusiu o bezpečnosti a prevencii zdravotných rizík v športe.

Postery, workshopy a networking

Jednotlivé sekcie konferencie doplnili posterové prezentácie účastníkov, ktoré priniesli nové poznatky a naznačili smerovanie súčasného vedeckého výskumu v oblasti športovej diagnostiky, tréningu a zdravia.

Program konferencie spestril prakticky orientovaný workshop v spolupráci s MMC Performance na tému „Osobný tréning bežnej populácie – spojenie silového tréningu a fyzioterapie“. Účastníkom ponúkol možnosť prepojiť teoretické poznatky s praxou a diskutovať o efektívnych prístupoch k pohybovej terapii.

Neoddeliteľnou súčasťou podujatia bol aj spoločenský večer, ktorý vytvoril priestor na neformálne rozhovory, nadväzovanie kontaktov a rozvíjanie potenciálnych partnerstiev v oblasti výskumu a medzinárodných projektov.

Organizačný a vedecký výbor konferencie zhodnotil tento ročník konferencie ako mimoriadne úspešný a zároveň vyjadril presvedčenie, že nadviazané odborné kontakty a nové impulzy prispievajú k ďalšiemu rozvoju vedeckej spolupráce. Už teraz sa tešia na nové výzvy spojené s organizáciou nasledujúceho ročníka o dva roky.

Foto: Lenka TELEPÁK DUTKOVÁ

ÚPOLOVÉ ŠPORTY A BOJOVÉ UMENIA Z INEJ PERSPEKTÍVY

Frederika PAJONKOVÁ

Medzinárodná mobilita prináša pedagógom aj študentom príležitosť vystúpiť zo zaužívaných rámcov a pozrieť sa na svoju odbornú oblasť z novej perspektívy. Týždeň strávený na Fakulte športových štúdií Masarykovej univerzity v Brne mi umožnil zažiť nielen odlišné prístupy k výučbe úpolových športov, ale aj dynamické akademické prostredie, ktoré spája teóriu, prax a výskum. Táto skúsenosť ukázala, že výmena poznatkov a metód dokáže výrazne obohatiť pedagogickú prácu a priniesť impulzy, ktoré majú zmysel nielen pre jednotlivca, ale aj pre celú fakultu.

Stráviť týždeň na Fakulte športových štúdií Masarykovej univerzity bol pre mňa zážitok, ktorý ďaleko presiahol bežné pozorovanie výučby. Mobilita v rámci programu Erasmus+ bola zameraná na študijné programy SEBS a ASEBS, ktoré sa prelínajú s našim študijným programom Špeciálna pohybová príprava v bezpečnostných zložkách na Fakulte športu PU. Už počas prvých dní som si uvedomila, aké obohacujúce je vidieť rovnaké témy z iného akademického prostredia a ako môžu nové podnety doplniť naše vlastné postupy.

Zúčastnila som sa náčuvov a didaktických výstupov predmetov Karate, Kickbox, Sebaobrana, Prípravných úpolov a predmetu Úvod do SEBS. Výučba bola v Brne vedená tak, že jednotlivé úpolové športy nepreberali izolovane, pedagógovia ich prepájali s modelovými situáciami a realistickými scenármi, s akými sa

študenti môžu stretnúť v bezpečnostných zložkách. Takýto prístup im umožnil pochopiť techniku v kontexte a prakticky si ju vyskúšať, čo je pre budúcu prax mimoriadne cenné.

Silným momentom bola aj séria odborných diskusií o možnostiach spolupráce a prepojenia výučby s výskumom. Mimoriadne ma zaujala návšteva Laboratória športovej diagnostiky, kde som videla ich diagnostické možnosti a postupy, ktoré pri výskume využívajú.

Brno ponúka okrem akademického prostredia aj pestrú sieť telocviční a dojo. Mala som možnosť trénovať v jednom z najprestížnejších klubov v Česku, BJP Institute, ktorý vedie špičkový MMA zápasník Jiří Procházka. Bol to nezabudnuteľný zážitok, ktorý ešte viac podčiarkol inšpiratívnu atmosféru mesta.

Keď sa obzriem späť, mobilita patrí k momentom, ktoré menia pohľad na prácu pedagóga. Bola prínosná nielen pre mňa, ale aj pre našich študentov, priniesla nové nápady, inšpirácie a možnosti spolupráce, ktoré môžu posunúť naše aktivity aj výučbu vpred. Presne o tom mobilita je: o raste, objavovaní a o príležitostiach, ktoré majú potenciál viesť k veľkým veciam.

Foto: archív autorky

VÝNIMOČNÝ ÚSPECH ŠTUDENTKY ODBORU OŠETROVATEĽSTVA FZO

Terézia FERTAĽOVÁ

Povolanie sestry patrí k tým najšľachetnejším a najviac rešpektovaným profesiám. Sestra je sprievodkyňou človeka v jeho najzraniteľnejších chvíľach, oporou pri chorobe, úzkosti a bolesti. Sestra poskytuje nielen odbornú starostlivosť, ale aj emocionálnu podporu pacientom a ich rodinám. Sú to práve jej láskavé ruky a citlivý prístup, ktoré často prinášajú pocit bezpečia a dôvery v zložitých chvíľach.

Byť sestrou znamená byť strážcom života a dôstojnosti človeka, poskytovať pomoc s otvoreným srdcom a byť zdrojom nádeje pre tých, ktorí ju najviac potrebujú. Fakulta zdravotníckych odborov ako vzdelávacia inštitúcia reflektuje tieto požiadavky praxe s profesionalitou a ľudským rozmerom pripravuje budúce sestry pre výkon tohto náročného povolania.

So zámerom podporiť nadané študentky a študentov, motivovať ich pracovať v slovenskom zdravotníctve je realizovaná súťaž Medik roka a Florence roka, ktorú vyhlasuje a organizuje sieť nemocníc Penta Hospitals tento rok už po deviaty krát. Súťaž je organizovaná pre študentov medicíny (5. a 6. ročník lekárskej fakulty) a pre študentov ošetrovateľstva 3. ročník vysokej školy.

Cieľom súťaže je overiť teoretické a praktické vedomosti účastníkov. Záchrana života pri resuscitácii, triedenie pacientov na urgentnom príjme či práca s najvzácnejšou tekutinou. V týchto disciplínach si

v dňoch 7.-9. novembra v nemocnici Penta Hospitals v Galante muselo poradiť 24 finalistov súťaže.

Súťaž je organizovaná pre študentov medicíny a pre študentov ošetrovateľstva so zámerom podporiť nadané študentky a študentov a motivovať ich pracovať v slovenskom zdravotníctve. S hrdosťou s vami zdieľame informáciu, že najlepšou budúcou sestrou a víťazkou Florence roka pre rok 2025 sa stala Veronika Huňadyová, študentka tretieho ročníka odboru ošetrovateľstva Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove.

Katarína Rapčanová, manažérka náboru a výberu Penta Hospitals, poznamenala: „Veronika sa v piatok 7. novembra 2025 dozvedela, že postupuje do finálovej dvanástky. Počas súťaže sa naplno prejavili jej silné vlastnosti ako organizovanosť a precíznosť. Mala som zimomriavky, keď som sa dozvedela, že spomedzi všetkých Florence získala najvyšší počet bodov.“

Veronika po súťaži konštatovala: „Moje dojmy zo súťaže sú veľmi pozitívne. Som veľmi rada, že som sa mohla zúčastniť takejto súťaže, spoznať nových ľudí a získať nové skúsenosti a zážitky. Celý víkend bol zorganizovaný na vysokej úrovni, mali sme všetko zabezpečené, či už od ubytovania, workshopy až po večerné programy. Výhru som nečakala. Tým, že som bola náhradníčkou, bola som veľmi vďačná, že som sa mohla dostať do finále a byť súčasťou súťažného víkendu. Výhra bola, a stále je, pre mňa niečo neuveriteľné. Je to veľká česť a veľmi si to vážim. Pre mňa je to jeden z momentov v živote, na ktoré nikdy nezabudnem.“

Úspechy našich študentov inšpirujú ďalších budúcich zdravotníkov a zároveň posilňujú význam a prestíž povolania sestry. Srdečne blahoželáme, želáme úspešné ukončenie štúdia a veľa ďalších osobných a profesionálnych úspechov.

Foto: archív aurtorky

VÝZNAMNÉ OCENENIE PRE ĽUBOMÍRU TKÁČOVÚ

Dagmar MAGUROVÁ

Vedecká a grantová komisia Slovenskej diabetologickej asociácie (SDIA) udelila Cenu SDIA za rok 2025 doc. PhDr. Ľubomíre Tkáčovej, PhD., MPH z Katedry ošetrovateľstva Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove. Ocenenie predstavuje uznanie dlhoročnej odbornej, edukačnej aj organizačnej práce v oblasti diabetológie, ošetrovateľstva a podpory pacientov s chronickými ochoreniami.

Doc. Tkáčová je dlhé roky aktívne činná vo Zväze diabetikov Slovenska (ZDS), kde pôsobí vo funkcii podpredsedníčky. V tejto pozícii sa výrazne podieľa na budovaní odborných vzťahov so zahraničnými organizáciami a prispieva k efektívnemu prepájaniu patientskych a odborných komúnít. Jej práca presahuje hranice bežnej odbornej činnosti a nesie výrazný prvok advokácie za potreby pacientov s diabetom. Ocenená sa dlhodobo venuje edukačnej činnosti – pripravuje prednášky, vedené diskusie, školenia a workshopy pre pacientov, zdravotníckych pracovníkov aj verejnosť. Významne sa podieľa na tvorbe odborných publikácií zameraných na diabetologickú edukáciu, prevenciu komplikácií, podporu selfmanažmentu a skvalitňovanie ošetrovateľskej starostlivosti. Mnohé z jej aktivít sú zamerané na posilnenie zdravotnej gramotnosti pacientov a podporu ich aktívnej účasti na liečbe.

Súčasne sa venuje akademickej práci na Prešovskej univerzite,

kde okrem pedagogickej činnosti podporuje vedeckú a výskumnú aktivitu študentov. Je známa svojím profesionálnym, no zároveň ľudským prístupom k výučbe, pričom kladie dôraz na kvalitu klinických kompetencií, etické aspekty ošetrovateľstva a schopnosť reflektovať individuálne potreby pacienta. Mnohí študenti oceňujú jej schopnosť motivovať, viesť k premýšľaniu a prepájať teóriu s praxou. Ocenenie SDIA potvrdzuje nielen jej individuálne odborné kvality, ale aj význam, ktorý má práca našej fakulty v kontexte interdisciplinárnej spolupráce, moderného ošetrovateľstva a rozvoja chronologicky orientovanej starostlivosti. Prínos doc. Tkáčovej zároveň poukazuje na potrebu prehlbovania spolupráce medzi akademickou pôdou, zdravotníckou praxou a patientskymi organizáciami. Doc. Tkáčová pri preberaní ocenenia uviedla, že si ho nesmierne váži a vníma ho ako uznanie nielen pre seba, ale aj pre všetkých kolegov a odborníkov, s ktorými dlhodobo spolupracuje: „Diabetológia a starostlivosť o pa-

cientov s chronickým ochorením je tímová práca. Toto ocenenie patrí všetkým, ktorí sa podieľajú na edukácii pacientov a neúnnavne pracujú na tom, aby sa kvalita života ľudí s diabetom zlepšovala.“

V osobnej rovine zároveň priznala, že toto ocenenie má pre ňu hlbokú symbolickú hodnotu. Venuje ho svojmu ockovi, ktorý bol jej celoživotnou oporou, zdrojom inšpirácie a povzbudení. Jeho životné hodnoty – poctivosť, húževnatosť, odvaha a ľudskosť – ju sprevádzajú v každej oblasti jej profesionálnej aj osobnej cesty.

Katedra ošetrovateľstva a celá Fakulta zdravotníckych odborov PU vyjadrujú doc. Ľubomíre Tkáčovej úprimnú gratuláciu k tomuto úspechu, ktorý reprezentuje nielen jej individuálnu prácu, ale aj vysokú odbornú úroveň fakulty a jej dlhodobý prínos pre rozvoj ošetrovateľstva na Slovensku.

Foto: archív autora

LITERÁRNE STRETNUTIE S OLESYOU MAMČIČ

Daniela ZELINKOVÁ

Univerzitná knižnica Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU) sa 23. októbra 2025 stala dejiskom literárneho stretnutia s ukrajinskou autorkou Olesyou Mamčič. Podujatie sa konalo v rámci projektu Správy z krvavého územia. Zorganizovala ho Asociácia spisovateľov Slovenska spoločne s Katedrou slovenskej literatúry a literárnej vedy ISMŠ Filozofickej fakulty PU a Univerzitnou knižnicou PU.

Autorka Olesya Mamčič v diskusii prezradila, že píše od svojich šiestich rokov. Už ako dieťa vystupovala v rozhlase a televízii, no keď spozoruje, že jej priatelia majú talentované deti (t. j. *gifted kids*), odporúča im, aby ich nevystavovali verejnosti. Hovorí, že to má dopad na ich vývoj a môže to viesť k syndrómu vyhorenia.

Mamčič študovala tvorivé písanie na Ukrajine. Počas štúdia sa venovala zbierkam básní. Podľa autorky o úspechu nerozhoduje len talent, ale aj technické princípy, ktoré sa dajú naučiť. Často uvažovala nad tým, ako sa dá tvoriť inak, ako by sa mohlo rozvíjať alternatívne písanie, a tak sa niekoľko rodín spojilo s cieľom písať. Vznikol projekt, ktorý funguje v okolí Kyjeva doteraz. Každý rok prebieha literárne oceňovanie, témy si vymýšľajú samotní účastníci, neskôr sa diela publikujú a hodnotia sa širokou verejnosťou.

Diskusie v univerzitnej knižnici sa dotkla aj toho, aký dosah má umelá inteligencia na súčasné písanie. Podľa autorky je pri písaní dôležitejšia kreativita a emocionálna inteligencia. Kurz vznikol na základe vlastnej iniciatívy a združuje komunitu ľudí, ktorých písanie v takejto forme spája.

Literárne stretnutie s Olesyou Mamčič prinieslo aj pohľad

na úlohu umenia v ukrajinskej histórii. Kľúčový bol Euromajdan (2013/2014) – *Revolúcia dôstojnosti*, ktorá podľa autorky potvrdila etické princípy a túžbu ľudí Ukrajiny po nezávislosti. Mamčič zdôraznila, že po rokoch, keď nebola umelecká tvorba braná vážne, získala úlohu v boji za slobodu a dôstojnosť. V súčasnej dobe Olesya Mamčič vidí, že dobrá literatúra a poézia vzniká práve v ťažkých časoch, zameriava sa na to, „čo nás presahuje“ a čo je v živote skutočne dôležité. Kým niektorí umelci utíchli, objavujú sa noví, ktorí dokumentujú realitu.

Na diskusii ma oslovil príbeh spisovateľky Mamčič. Bolo obdivuhodné počúvať, ako začínala s tvorbou básní a ako vďaka vlastnej iniciatíve spolu s dobrovoľníkmi založila autorský kurz, ktorý dnes úspešne spája nielen autorov, ale aj čitateľov. Prijemnú atmosféru a plynulý priebeh celého stretnutia zabezpečil výborný moderátorský prejav Marty Součkovej a kvalitný preklad od Valérie Juríčkovej.

Foto: archív UK PU

L'UBO REPASKÝ VYSTAVUJE SAKRÁLNE DIELA V UK PU

Peter HALKO ml.

Výstavu sakrálnej tvorby levočského rodáka Ľuba Repaského otvorili 30. októbra 2025 v Univerzitnej knižnici PU (UK PU). Kurátorom je akademický maliar Peter Kocák z Filozofickej fakulty PU (FF PU). Vystavované sú mozaiky a vitráže určené na výzdobu gréckokatolíckeho Chrámu Ochrany Presvätej Bohorodičky v Levoči a viacerých rímskokatolíckych kostolov, ale aj samostatné náboženské diela.

Vernisáže sa zúčastnilo niekoľko desiatok ľudí, medzi nimi aj prešovský gréckokatolícky arcibiskup metropolita Jonáš Maxim, prorektor PU pre vedu, umenie, šport a akreditáciu Marián Reiffers, dekanka FF PU Beáta Balogová či levočský primátor Miroslav Vilkovský. Vernisáž otvoril riaditeľ UK PU Peter Haľko. Zúčastnených pozval k sledovaniu krátkeho filmu o príprave vystavovaných diel z dielne autorových žiakov z levoč-

skej ZUŠ s názvom „Monumentálna mozaika v Gréckokatolíckom chráme Ochrany Presvätej Bohorodičky v Levoči“.

Unikátna výstava prenikajúca do duše

„Takúto výstavu som ešte nikdy neotváral. Je to unikát,“ začal svoj príhovor kurátor výstavy Peter Kocák z Katedry výtvarnej výchovy a umenia FF PU. Sakrálnu tvorbu

Ľuba Repaského predstavil ako umenie presahujúce estetický charakter: „Jeho dielo rozpráva príbehy o viere a transcendentne, prenikajúc do hlbokých zákutí duše. Každé jedno dielo nie je len dekoráciou, ale je to rozprávaním, ktoré vyzýva divákov, aby sa zastavili a zamysleli nad duchovným odkazom, ktorý z neho vyžaruje.“

Kocák sleduje Repaského tvorbu dlhodobo, už od jeho študentských čias. „Bol som najmladší z jeho učiteľov,“ spomínal na autorove začiatky. Repaský v roku 1995 absolvoval ďalšiu Pedagogickú fakultu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove v odbore výtvarná výchova – dejepis. Kurátor Kocák tiež ocenil spojenie tradičných výjavov s modernými pohľadmi na umenie. „Repaský vytvára most medzi minulosťou a prítomnosťou, čím robí sakrálnu umenie prístupným a relevantným aj pre súčasníkov,“ povedal Kocák.

Podľa arcibiskupa mozaika neoddeľuje, ale spája

Prešovský arcibiskup metropolita Jonáš Maxim k vystavenej tvorbe dodal: „Mozaika je najmä o tom,

aby človek vnímal, že ho približuje k Bohu a Boh sa cez ňu ako keby približuje k človeku. To je na tom to krásne. Tento priestor neoddeľuje, ale naopak spája.“

Vladyka Jonáš, ktorého s Repaským viaže dlhoročné priateľstvo, vo svojom príhovore poukázal predovšetkým na teologický význam sakrálneho umenia. Upozornil aj na jedinečnosť autorovej práce pre levočský gréckokatolícky chrám: „*Je to naozaj unikátna vec, pretože málokde na Slovensku nájdeme chrám, kde je od jedného autora aj freska, aj vitráž aj mozaika.*“ Autora zároveň povzbudil, aby v tvorbe pre chrám pokračoval. „*Je tam ešte veľa bielych stien,*“ dodal arcibiskup s úsmevom.

Autor hovoril najmä o vďačnosti

Lubo Repaský svoje slová venoval predovšetkým vďačnosti. Vyjadril poďakovanie Bohu, všetkým, ktorí prijali pozvanie, svojej alma mater – Prešovskej univerzite v Prešove

a jednotlivcom, ktorým odovzdal odtlačky svojho linorytu archanjela Michala. Autor pri slovách vďaky pripomenul aj pamiatku nedávno zosnulého riaditeľa levočskej základnej umeleckej školy Dušana Kamenického. Oficiálnu časť vernisáže Repaský uzavrel slovami: „*O mojej tvorbe tu bolo veľa krásneho povedané, no ja som len taký malý maliarik v Božích rukách.*“

Atmosféru v centrálnej študovni UK PU hudobnými vstupmi dotvárala dvojica speváčky Mariky Tremkovej s klaviristom Lacom Lisovszkim.

Ikony zasahujú srdce veriaceho človeka

V závere nasledovali neformálne rozhovory a individuálne prezeranie si vystavených diel. „*Jeho diela ma zasiahli až kdesi hlboko pri srdci, no práve nedokážem slovami nič viac vyjadriť,*“ povedala jedna z účastníčok vernisáže, ktorá pri každom obraze strávila v tichosti aj niekoľko minút.

Teologickú úroveň diel pre levočský chrám autor konzultoval s Marekom Durlákom, protosynkelom Prešovskej archieparchie. „*Každý chrám sa rád popýši tým, keď má v sebe niečo výnimočné. Čo sa podarilo v levočskej cirkvi je unikátne zobrazenie Panny Márie Bohorodičky,*“ priblížil Durlák s tým, že Panna Mária sa ako novozákonná postava len zriedka vyskytuje v starozákonných obrazoch. „*Málokto vie, že Bohorodička je prítomná aj v Starom zákone, a to v podobe prorockých predobrazov,*“ povedal Durlák, poukazujúc na Repaského mozaiky zobrazujúce scény z knihy Genézis – rebrík do neba z príbehu Jakuba utekajúceho pred svojím bratom a večne horiaci ker, cez ktorý sa Mojžiš stretol s Bohom. „*V týchto predobrazoch cirkevní otcovia nachádzajú odkazy na Bohorodičku,*“ vysvetlil mozaiky protosynkel.

Foto: archív autora

Lubomír „Lubo“ Repaský je slovenský umelec a pedagóg. Narodil sa v Levoči 20. októbra 1971. V roku 1995 absolvoval magisterské štúdium v odbore výtvarná výchova – dejepis na vtedajšej Pedagogickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove. V súčasnosti učí na Základnej umeleckej škole v Levoči a aktívne sa venuje malbe, kresbe, dizajnu, mozaike, vitráži a scénografii. Za jeho výtvarnú tvorbu a pedagogickú činnosť mu v roku 2004 Akadémia umení v Paríži udelila štátne ocenenie Francúzskej republiky.

PROJEKT CONNECT DIVERSE

Jana CHOVANCOVÁ, Emília HUTTMANOVÁ

Na našej univerzite sa denne stretávame so stovkami študentov. Učíme ich, skúšame, konzultujeme s nimi seminárne práce. No niekedy si ani neuvedomujeme, že medzi nimi sú takí, ktorí svet vnímajú inak – intenzívnejšie, citlivejšie, chaotickejšie, alebo výnimočne štruktúrované. Títo študenti sú neuroatypickí, čo znamená, že ich mozog spracúva informácie, podnety či emócie iným spôsobom než väčšina populácie.

Neuroatypickí študenti môžu mať diagnostikované poruchy ako autizmus, ADHD, dyslexia, dysgrafia, úzkostné poruchy alebo iné neurovývinové odchýlky, no často ide len o odlišný spôsob myslenia, učenia sa či reagovania na okolie. Nie sú menej schopní, len potrebujú iné podmienky na to, aby mohli svoj potenciál naplno rozvinúť. A naša univerzita sa rozhodla ich hlasu lepšie načúvať. Práve preto sme sa zapojili do medzinárodného projektu CONNECT-DIVERSE (2024-1-PL01-KA220-HED-000245082), ktorého cieľom je zvýšiť pripravenosť vysokých škôl na spoluprácu s neuroatypickými študentmi a zamestnancami a podporiť inkluzívnu kultúru v akademickom prostredí. Inými slovami, tento projekt nás učí, ako lepšie spolupracovať s neuroatypickými študentmi – bez predsudkov, s rešpektom, a hlavne odborne.

Projekt je financovaný z programu Erasmus+ – Cooperation Partner-

ships in Higher Education a realizuje sa pod vedením Wroclawskej univerzity ekonómie a obchodu (WUEB, Poľsko). Okrem Prešovskej univerzity sú partnermi projektu: University of Central Lancashire Cyprus (UCLan Cyprus), Riga Technical University (RTU, Lotyšsko) a Technical University of Cluj-Napoca (UTCN, Rumunsko).

Od začiatku realizácie projektu v decembri 2024 sme na Prešovskej univerzite realizovali viacero aktivít. Najskôr sme zrealizovali dotazníkové šetrenie medzi študentmi, v ktorom sme zisťovali, čo o neurodiverzite vedia, či sa s ňou stretli, a aké majú vlastné skúsenosti. Nasledovali focus group rozhovory s pedagógmi – otvorené diskusie, počas ktorých učiteľia úprimne zdieľali svoje skúsenosti, pochybnosti, neistoty, ale aj ochotu hľadať nové cesty. Tretím pilierom boli hĺbkové rozhovory s vedením a administratívnymi pracovníkmi, ktoré otvorili

systémové otázky: aké sú súčasné prístupy k neuroatypickým študentom a ako nastavovať podmienky pre týchto študentov tak, aby sa mohli rovnocenne zapojiť do vzdelávacieho procesu, rozvíjať svoj potenciál a zároveň sa necítili vyčlenení zo študijnej skupiny.

Tieto výstupy sa stali inšpiráciou pre pripravované príručky pre učiteľov aj administratívnych pracovníkov. Práve z rozhovorov čerpáme autentické prípadové štúdie, ktoré pomôžu pochopiť konkrétne situácie z univerzitného prostredia a ukážu, ako na ne možno reagovať citlivo, profesionálne a s rešpektom. Výsledkom bude praktická podpora pre tých, ktorí dnes často riešia tieto situácie len intuitívne – bez jasných návodov alebo opory v inštitucionálnych postupoch.

V septembri sme sa zúčastnili pracovného stretnutia v Rige, kde sme diskutovali o tom, ako spracovať príručky, štruktúrovať prípadové štúdie a navrhnuť obsah i formu školení pre akademických aj administratívnych pracovníkov. Už teraz sa tešíme na ďalšie spoločné stretnutie, ktoré sa uskutoční v marci 2026 priamo v Prešove. Na našej domácej pôde budeme prezentovať výsledky dosiahnuté v predchádzajúcich mesiacoch a spoločne pripravovať fázu testovania výstupov v praxi.

Foto: archív autoriek

VÝMENA VEDECKÝCH POZNATKOV NA ITEMA MILANO 2025

Daniela MATUŠÍKOVÁ

V dňoch 5. až 7. novembra 2025 sa v rámci riešenia projektu VEGA 1/0426/25 „Metodické modelovanie systému digitálnej pasportizácie cestovného ruchu na Slovensku“ zúčastnili členky Katedry turizmu a hotelového manažmentu FMEO, PU- doc. PhDr. Daniela Matušiková, PhD. a Mgr. Tünde Dzurov Vargová, PhD. vedeckého podujatia pod názvom „ITEMA 2025“. Tá predstavuje medzinárodnú vedeckú konferenciu o informačných technológiách, cestovnom ruchu, ekonomike, manažmente a poľnohospodárstve, ktorá bola zaujímavým prínosom pre ďalšie pedagogické a vedecké smerovanie.

Každoročná konferencia o najmodernejšej teórii a praxi spomínaných tém sa tento krát konala 6. novembra 2025 v talianskom meste architektúry, krásy, módy, luxusu, kvalitných kultúrnych, športových či gurmánskych zážitkov - lombardskom Miláne. Pravidelne sa konajúce podujatie má v záujme podporovať pokrok prostredníctvom excelentnosti a interakcie. Aj teraz združilo takmer 300 výskumníkov pochádzajúcich z 26-tich krajín sveta. Celkovo bolo registrovaných viac ako 150 abstraktov príspevkov, ktoré

sa následne uchádzajú o publikovanie v zborníku z konferencie, vedeckej monografii alebo časopisoch evidovaných v popredných svetových databázach. Konferenciu organizovala organizácia Udekom Balkans, ktorá je dynamickou spoločnosťou založenou s poslaním podporovať rast vedeckých poznatkov v oblasti manažmentu, ekonomiky a turizmu. Ako uvádza, jej účelom a zároveň aj dôvodom kontinuity organizovania konferencií ITEMA je podporiť silu vedeckého výskumu a šírenie jeho výsledkov s cieľom zlepšiť spoločnosť prostredníctvom rozvoja vedomostí, tvorby politík i životov.

Vzhľadom na moderné trendy aj v kongresových podujatiach a markantnom vplyve digitálnych technológií sa podujatie konalo vo viacerých formách, a to osobnou účasťou v Hotel Sina de la Ville v centre Milána a hybridne, digitálnym spôsobom. Pri prezentáciách vo viacerých blokoch sa osobne stretli prezentujúci z mnohých krajín ako Slovinska, Talianska, Chorvátska, Srbska, Maďarska, Albánska, Severného Macedónska, Slovenska, Česka, Rumunska i ďalších. Väčšina pozornosti výskumníkov

smerovala k digitalizácii odvetvia cestovného ruchu. Prezentované boli mnohé trendy, bariéry, práva a iné súvisiace témy. Spoločne strávený čas v príjemnej a erudovanej spoločnosti vytvoril priestor aj na ďalšie akademické sietovanie a plánovanie spoločných medzinárodných aktivít. Ako prvé boli podnietené nové zmluvy na realizovanie mobility programov Erasmus+ na Kautz Gyula Faculty of Economics, Széchenyi István University v maďarskom meste Győr, ako aj vytvorenie platformy na spoluprácu s University „Luigj Gurakuqi“ v albánskom meste Škodra i s University „St. Kliment Ohridski“ zo severo-macedónskeho mesta Prilep.

Napriek spomenutému silnému vplyvu digitálnej spoločnosti a ére virtuálnejšieho kontaktu sú podujatia s osobnou účasťou mimoriadne osožné pre výmenu vedeckých poznatkov a skúseností, vytváranie priestoru pre medzinárodný výskum, prepájanie vzdelávacích aktivít či všeobecnú motiváciu a inšpiráciu akademikov i výskumníkov.

Foto: Archív autorky

FMEO NA KONFERENCII INOVISIA 2025

Barbara Nicole ČIGARSKÁ, Natália HLAVÁČOVÁ

Výskumné laboratóriá Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity v Prešove, konkrétne Laboratórium neuromarketingu, Laboratórium neuromanažmentu a Laboratórium hodnotenia faktorov prostredia, preukázali svoje významné postavenie a nenahraditeľnú úlohu v rámci kľúčových vedecko-výskumných aktivít a pracovísk fakulty na konferencii INOVISIA 2025. Výborné výsledky a prínosy má aj Centrum transferu technológií a výsledkov výskumu FMEO PU v Prešove, vďaka ktorému (zároveň s pomocou horeuvedených laboratórií) má naša fakulta Úradom priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky zaregistrované štyri ochranné známky, tri úžitkové vzory, aj práve registrovaný nový patent.

FMEO PU na tohtoročnej konferencii úspešne reprezentovali tri vlastné špecializované laboratóriá. Účastníkom podujatia priblížili aktuálne trendy vo výskume, demonštrovali praktické využitie moderných metód výskumu a ponúkli pohľad na to, ako prepájať inovácie s reálnymi potrebami spoločnosti a podnikateľskej praxe. Aj vďaka laboratóriám FMEO PU sa podarilo prepojiť oblasti inovácií a ľudských príbehov, ktoré posúvajú regionálny rozvoj a odbornú komunitu vpred.

FMEO PU v Prešove je v roku 2025 už po štvrtýkrát po sebe držiteľom prestížneho statusu Excelentné výskumné pracovisko v oblasti spoločenských vied, a to medzi tromi najlepšimi spomedzi 120 hodnotených subjektov. Významným úspechom fakulty je výskumná činnosť, na ktorej sa podieľajú aj spomínané špecializované laboratóriá a Centrum transferu technológií a výsledkov výskumu. Vytvárajú moderné prostredie s vysokým potenciálom realizácie kvalitných výskumných

výsledkov a inovácií, zároveň posilňujú spoluprácu s externými partnermi a prinášajú najnovšie poznatky priamo do výučby.

Inovačná konferencia INOVISIA 2025 v Prešove bola zahájená skutočne veľkolepo – otvoril ju totiž humanoidný robot Furhat. Podujatie, organizované Inovačným partnerským centrom Prešovského samosprávneho kraja, malo ambiciózny cieľ: spájať, inšpirovať a praktizovať. Poslaním bolo predstaviť najaktuálnejšie trendy

v inováciách a posilniť kľúčovú spoluprácu medzi súkromným, akademickým i verejným sektorom. Zúčastnení mali možnosť byť dôležitou súčasťou akademickej a inovačnej dynamiky laboratórií FMEO PU pomocou vyskúšania si moderných biometrických technológií a zariadení priamo na mieste.

Laboratórium Neuromarketingu sa vo svojej činnosti zameriava na analýzu spotrebiteľského správania a podvedomých reakcií na marketingové podnety. Zúčastnení mali možnosť vidieť naživo zber biometrických dát, sledovanie pohybu očí, prostredníctvom nástroja Eye Tracker (ET). Priebeh laboratórnych výskumov je zabezpečený pomocou meraní kožno-galvanického odporu (GSR), analýz mimiky tváre/povrchových emócií (FEA), sledovania mozgovej aktivity (EEG), používania licencovaného softvéru a finálne analýzy dát. Neuromarketingový výskum, využívajúc kombináciu neurovedných metód, stacionárnych zariadení aj mobilných okuliarov, ponúka analýzu mimiky tváre, možností vzdialeného zberu dát alebo sledovanie fyziologických reakcií, napríklad srdcovej frekvencie, či zmien vodivosti kože (GSR) pre podnikateľskú sféru. Prínosy plynúce z aktivít neuromarketingového laboratória sa premietajú, napríklad v znížení nákladov firiem; zvýšení kvality tovarov a služieb, flexibility produkcie a ponuky služieb; rozvoja spolupráce podnikov s vývojovými, vzdelávacími a výskumnými inštitúciami.

Laboratórium Neuromanažmentu je jedinečným pracoviskom svojho druhu v rámci regiónu, ale svojou špecializáciou presahuje rámec celého kraja. Laboratórny tím v rámci konferencie mal možnosť predstaviť moderné inovačné prístupy využívané v personálnej

praxi manažérov. Prioritným zameraním laboratória je skúmať, ako jednotlivci v pracovnom prostredí reagujú, premýšľajú a rozhodujú sa – pomocou biometrických technológií ako EyeTracker, FaceReader a GSR. Tie umožňujú sledovať vizuálnu pozornosť, emocionálne prežívanie aj fyziologické reakcie, ovplyvňujúce napríklad, nábor a výber zamestnancov, employer branding či pracovnú spokojnosť. Laboratórium je svojou činnosťou atraktívne v podnikateľskej sfére a jeho prístupy a výskumné výstupy sú uplatniteľné priamo aj pri strategickom rozhodovaní manažérov.

Pracovníci Laboratória hodnotenia faktorov prostredia počas podujatia prezentovali aktuálne výsledky výskumu v rámci implementovaného projektu – Aplikovaný výskum pre zlepšenie akustických vlastností mobilných protihlukových bariér a ekologické využitie odpadu vzniknutého pri ich výrobe – ktorý získal grant z Islandu, Lichtenštajnska a Nórska v sume 1.197.226 EUR prostredníctvom EEA Grants. Projekt cieľil na aplikovaný výskum akustických vlastností mobilných protihlukových bariér s cieľom zlepšiť prevenciu šírenia hluku a prašných emisií v stavebníctve. Súčasťou výsledkov projektu bol návrh inovatívneho riešenia upcyklácie odpadu vznikajúceho pri výrobe protihlukových bariér a jeho opätovné využitie v obehovom hospodárstve formou plávajúcich norných stien, ktoré bránia šíreniu odpadu na vodných tokoch a plochách. Za prínos výskumu laboratória možno považovať návrh strategického nástroja na hodnotenie a posilnenie cirkulárneho charakteru podnikových operácií, umožňujúc komplexnú vizualizáciu všetkých aspektov podnikateľského modelu z pohľadu cirkulárnej ekonomiky.

Konferencie sa zúčastnilo 16 rečníkov, medzi ktorými mali zastúpenie experti zo Slovenska a zahraničia, napríklad zo Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory, Výskumnej inovačnej autority (VAIA), Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry (SIEA), IT Valley Košice, SARIO a podobne. Nechýbali ani odborníci z univerzít, prof. Marián Reiffers (UNIPO) alebo inovátori v oblasti AI. Sektor finančných inštitúcií reprezentoval, Mgr. Marián Kočiš – úspešný absolvent Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu PU v Prešove – najcitovanejší finančný analytik v oblasti ekonomického vývoja, špecializujúci sa na makroekonomické a strategické analýzy v rámci slovenskej ekonomiky s prepojením na produktový manažment pre investičné a depozitné produkty.

Organizátorom konferencie INOVISIA 2025 – Kraj príležitostí, ďakujeme za možnosť byť súčasťou inšpiratívneho stretnutia a za vydarenú spoluprácu.

Foto: Martin ROVNÁK

ŽIVOTNÉ JUBILEUM PROREKTORA MARIÁNA REIFFERSA

Prof. RNDr. Marián Reiffers, DrSc., FinstP.

Rodák z Trnavy. Vysokoškolské štúdium ukončil na PF UPIŠ v Košiciach v odbore fyzika nízkych teplôt. Pracoval na Ústave experimentálnej fyziky SAV v Košiciach. V súčasnosti pôsobí ako prorektor a vysokoškolský pedagóg na Prešovskej univerzite v Prešove, Fakulte humanitných a prírodných vied a zároveň ako vedúci Centra aplikovaného výskumu a inovácií PU. Okrem pedagogickej činnosti sa venuje aj výskumu zameranému na elektrón-kvázicasticovú interakciu, transportné a magnetické vlastnosti intermetalických zlúčenín vzácnych zemín a kvantovo-kritické javy v nich. Dlhoročne pôsobí v Slovenskej fyzikálnej spoločnosti ako člen výboru a v minulosti bol aj jej predseda. Má nadviazanú spoluprácu so špičkovými pracoviskami po celom svete.

Životné jubileum je príležitosťou na bilancovanie svojej životnej dráhy. Vaša profesijná kariéra je veľmi bohatá a pre mnohých inšpirujúca. Skúste nám ju priblížiť.

Vysokoškolské štúdium som získal na PF UPJŠ v Košiciach v odbore fyzika nízkych teplôt pod vedením Štefana Jánoša, ktorý je špičkovým fyzikom v súčasnosti žijúcim vo Švajčiarsku. Mojm prvým pôsobiskom sa stal Ústav experimentálnej fyziky SAV, ktorý sídli v Košiciach. Ako čas plynul, nadobudol som aj vedeckú hodnosť DrSc., a to v roku 2000 na Univerzite Komenského v Bratislave. O pár rokov neskôr som bol habilitovaný za docenta pre študijný odbor Fyzika kondenzovaných látok a akustika na PF UPJŠ v Košiciach. Profesorský titul som získal pred niečo vyše desiatimi rokmi, a to v odbore Aplikovaná fyzika na Univerzite Palackého v Olomouci. Vedúcim pracovníkom na rôznych postoch a stupňoch riadenia som od prvej polovice deväťdesiatych rokov. Výpočet by bol dlhý, zoznámiť sa s ním čitatelia môžu prostredníctvom môjho zverejneného

profesijného životopisu a z dôvodu rozsiahlosti spomeniem iba niektoré funkcie: člen Predsedníctva SAV ako zástupca sekretára, predseda dislokačnej komisie SAV, člen Rady pre vedeckú výchovu SAV. Na PU som pred desiatimi rokmi zastával post prodekana pre vedu, výskum a vonkajšie vzťahy FHPV PU. Bol som členom Rady štátneho programu: Rozvoj progresívnych technológií pre výkonnú ekonomiku. V minulosti som pôsobil vo Vedeckej rade InSTITUTE Laue-Langevin (ILL) Grenoble vo Francúzsku a jedno funkčné obdobie som bol zvoleným členom výkonného výboru Európskej fyzikálnej spoločnosti. Prorektorom pre vedu, umenie, šport a akreditáciu na PU som od roku 2023. V súčasnosti ma môžete stretnúť ako učiteľa na Katedre fyziky, matematiky a techniky FHPV PU, som členom Vedeckej rady PU a kolégia rektora, vedúcim Centra

„Žiak by mal preskočiť svojho učiteľa.“

aplikovaného výskumu a inovácií, členom výboru Slovenskej fyzikálnej spoločnosti, členom Európskej fyzikálnej spoločnosti, predsedom komisie pre konferencie EPS, a členom Európskej Akadémie vied a umení.

Na PU prednášam už viac než dvadsať rokov.

Je všeobecne známe, že za vašimi úspechmi je okrem húževnatej a systematickej práce aj spolupráca so zahraničnými vedeckými centrami. Dokonca ste držiteľom titulu FlnstP.

Titul FlnstP (Fellow of the Institute of Physics) udeľuje Institute of Physics za veľmi vysokú úroveň úspechov vo fyzike a vynikajúci prínos pre túto profesiu. Som riadnym zvoleným členom (Fellow) tejto inštitúcie a v súčasnosti som

aj členom panelu pre prijímanie jej nových členov. Čo sa týka spolupráce, tak som počas svojej profesijnej kariéry absolvoval okrem krátkodobých aj dlhodobé zahraničné pobyty, napríklad vo Francúzsku v Laboratóriu vysokých magnetických polí Ústavu Maxa Plancka v Grenobli, v Laboratóriu magnetizmu Louisa Néela, CNRS v Grenobli, v Španielsku na základe grantového projektu španielskeho Ministerstva vzdelávania a vedy na Kantábrijskej univerzite v Santanderi, v NSR som bol na Univerzite v Göttingene prostredníctvom DAAD štipendia. Bez medzinárodnej spolupráce by nebolo možné získať množstvo špičkových výsledkov a mne sa podarilo nadviazať viaceré spolupráce s pracoviskami po celom svete. S mnohými publikujeme doposiaľ, čo si čitatelia môžu pozrieť vo vedeckých databázach alebo na webe našej Univerzitnej knižnice. Menovite sú to tieto pracoviská: Janovská Univerzita v Taliansku, Technická Univerzita vo Viedni v Rakúsku, Univerzita v Darmstade v Nemecku, Kantábrijská univerzita v Santanderi v Španielsku, Karlova Univerzita v Prahe v Českej republike, Univerzita v Lisabone

v Portugalsku, Ústav molekulárnej fyziky v Poznani v Poľsku, Hochfeld Magnetlabor v Grenobli vo Francúzsku, Laboratoire Louis Néel, CNRS v Grenobli, Univerzita v Uppsale vo Švédsku, FTINT Charkov a Užhorodská univerzita v Užhorode na Ukrajine, Univerzita v Johannesburgu v Juhoafrickej republike, Centrum CAB-CNEA Bariloche v Argentíne, Univerzita v Tíruchirappali v Indii, Univerzita Kobe v Japonsku a Univerzita Hasana II Casablanca v Maroku.

Čo Vás poháňalo vpred, aby ste dosiahli také významné profesijné úspechy?

Vpred ma poháňala snaha o poznanie. Snažil som sa zapojiť do činností okolo seba. Dosiahnuté úspechy boli vzpruhou, hnacím motorom k ešte väčšiemu pohrúženiu sa do vedecko-výskumnej práce.

Za vynikajúce výsledky sa vám dostalo aj uznania či ocenenia?

Áno, nesťažujem sa. V mojich vedeckých začiatkoch to bolo za prvýkrát pozorovaný jav asymetrickej generácie tepla v kovových mikrokontaktach, kedy bol kolektívny, v ktorom som pracoval, udelený diplom za objav č. 54. Ako člen kolektívu Centra fyziky veľmi nízkych teplôt - Centra excelent-

„Vpred ma poháňala snaha o poznanie.“

nosti SAV a UPJŠ v Košiciach som v roku 2008 získal Cenu SAV za budovanie infraštruktúry pre vedu. V rokoch 2009, 2012, 2015, 2018 a 2025 som získal Cenu rektora Prešovskej univerzity v oblasti fyziky a vied o Zemi za publikačnú činnosť v karentovaných časopisoch. Pred pár rokmi mi bola udelená bronzová medaila FHPV PU, pamätaná medaila Prešovskej

Univerzity v Prešove a zlatá medaila Prešovskej univerzity.

Ako vidíte univerzitný svet z pohľadu prorektora? Je to iné z pohľadu učiteľa?

Nevidím rozdiel, iné je iba množstvo povinností, ktoré pribudli. Ako učiteľ a vedec bez funkcií by som mal viac času na výskum a vedu. Ako negatívum vidím, že síce nám digitalizácia pomáha, ale,

je sprevádzaná rastom byrokracie a často v papierovej podobe. Vo vedeckej práci mi chýba viac voľnosti a menej riadenia výstupov práce, ale to je problém nie len u nás na Slovensku.

Na čo sa ako prorektor sústreďujete?

Mojou snahou je predovšetkým pokračovať vo všetkom dobrom, čo urobili moji predchodcovia, využiť

a naplno uplatniť svoje doterajšie skúsenosti. Budem sa snažiť vytvárať, ale aj vylepšovať motivačné prostredie na úrovni univerzity a fakúlt na podporu tvorivého potenciálu zamestnancov univerzity. Usilovať sa o to, aby si všetci uvedomili, že doba si žiada výstupy od každého jednotlivca, publikácie v čo najrenomovanejších vedeckých časopisoch a vydavateľstvách. Cieľom je tiež zvýšiť počet a kvalitu podávaných vedecko-výskumných projektov z agentúr APVV, VEGA a KEGA. Orientovať snahy na oblasť aplikovaného výskumu, zapájanie sa do rôznych výziev, napr. z Plánu obnovy. Pre univerzitu je dôležitá aj oblasť doktorandského štúdia, bez ktorého by nebolo vedeckého rastu. Upevniť a podporovať vydávanie publikácií, časopisov a monografií v rámci Vydavateľstva Prešovskej univerzity, ktoré je evidované v databáze tzv. „Nordic List“. V oblasti vedy je jedným z dôležitých parametrov fungovanie Centier excelentnosti v rôznych formách, Centra aplikovaného výskumu a inovácií – CAVI

**Vo vzťahu k mladým:
„Necítim sa byť
kazateľom, ale myslím si,
že by mali ísť za svojím
snom.“**

a Centra pre komercializáciu výstupov a manažment duševného vlastníctva. Som rád, že sa nám podarilo zapojiť sa do budovania Slovenskej kvantovej informatickej siete, pričom v UNIPOLABE vznikne jej jeden uzol. V centre mojej pozornosti je aj umelecká činnosť. Univerzita dnes má 11 umeleckých súborov v rôznych žánroch, ktoré šíria dobré meno

PU nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Tiež dlhoročný festival Akademický Prešov. Opomenúť nemôžem ani oblasť športu. Fakulta športu je jednou z dvoch na Slovensku. Študenti a absolventi sú nielen učiteľmi, ale často aj úspešnými športovcami a reprezentantmi Slovenska. Uviedol som len zlomok z plánov a zámerov, ktoré som si vytýčil. K ich naplneniu však potrebujem podporu a zapojenie sa celého kolektívu zamestnancov PU a nemalou mierou k celkovému renomé univerzity prispievajú aj samotný študenti na všetkých úrovniach štúdia.

Čím sa v súčasnosti zaoberáte v oblasti vedy?

Vedecká práca, na ktorej momentálne participujem, sa radí do skupiny základného výskumu. V súčasnosti sa zaoberám štúdiom elektrón-kvázičasticovej interakcie, transportnými a magnetickými vlastnosťami intermetalických zlúčenín vzácnych zemín a kvantovo-kritickými javmi v týchto materiáloch. Z výsledkov v poslednom období považujem za významné štúdium mikrokontaktových spektier zlúčeniny s chovaním typu nie podľa Fermiho kvapaliny.

Aké je postavenie matematiky a fyziky v súčasnosti, najmä čo sa týka vysokých škôl, poprípade konkrétne Prešovskej univerzity? Ste za to, aby sa matematika stala povinným maturitným predmetom?

Som za to, aby sa matematika stala povinným maturitným predmetom. Patrí to k všeobecnému vzdelaniu. V časoch môjho stredoškolského štúdia to tak bolo a myslím si, že to študentom nebude na škodu. Postavenie fyziky a matematiky je dôležité pre život každého jedného z nás. Je známe, že v niektorých študijných odboroch, hlavne na technických univerzitách, bola výučba fyziky redukovaná. Pritom fyzika a matematika sú dôležité pre porozumenie a vysvetlenie

rôznych spoločenských problémov. Samozrejme, ide aj o rôzne moderné zariadenia a prístroje, ktoré sú súčasťou nášho každodenného života. Problémom je veľmi malý záujem o toto štúdium. Ale tomu je tak v celej Európe. Pritom absolventi fyziky zastávali a zastávajú významné posty v politike alebo biznise či medicíne, nielen vo vede.

Čo je Vaším životným krédom?

Žiak by mal preskočiť svojho učiteľa. Je to znak toho, že pedagóg si svoju prácu odviedol dobre. Napredovanie vedy, výskumu, pedagogickej činnosti či spoločnosti ako celku by bez toho nebolo možné.

Čo by ste odkázali dnešným mladým ľuďom?

Necítim sa byť kazateľom, ale myslím si, že by mali ísť za svojím snom. Plniť si sny je nielen príjemné, ale aj motorom, ktorý človeka ženie vpred.

Ďakujem za rozhovor. Želám vám v zdraví ešte veľa rokov činorodej práce.

Zhovárala sa: Monika IVANOVÁ
Foto: súkromný archív Mariána REIFFERSA

ZO ZÁKULISIA DOKTORANDSKEJ KONFERENCIE DOKOPY 2025

Zuzana BEDNÁRIKOVÁ

Na Pedagogickej fakulte našej univerzity prebehla 14. novembra 2025 doktorandská konferencia DOKOPY 2025, ktorá je dnes už tradičným fakultným podujatím. Konferencia priniesla na pôdu fakulty živú diskusiu, nové perspektívy a množstvo príjemných stretnutí. Doktorandi z rôznych českých a slovenských pedagogických fakúlt predstavili účastníkom konferencie svoje výskumné zámery a priebežné výsledky výskumov, vymieňali si poznatky z teórie i praxe a v priateľskej, podnetnej atmosfére sa navzájom obohacovali a motivovali. Oslovili sme dve účastníčky podujatia, ktoré sa podelili o svoje skúsenosti s doktorandským štúdiom, výskumné ambície a prezradili nám, čo ich motivovalo zúčastniť sa konferencie.

Mgr. Martina Pavko je študentkou 1. ročníka doktorandského štúdia na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici v programe predškolská a elementárna pedagogika. Témou jej dizertačnej práce je Pracovná záťaž a pracovná spokojnosť učiteľov v období legislatívnych a kurikulárnych reforiem. Na konferencii vystúpila na kolokviu pre doktorandov v prvom ročníku, kde predstavila svoj výskumný zámer.

Aká bola Vaša motivácia prihlásiť sa?

V podstate išlo o to, že nám prišiel email o tom, že sa môžeme ako prváci zúčastniť. Povedala som si, že to skúsím, idem do toho. Zároveň som chcela vidieť prezentovať aj starších kolegov, aby som vedela, ako to prebieha a možno sa aj niečím inšpirovať.

Ako by ste vysvetlili svoj výskumný zámer laikovi v jednej vete?

Vo svojej dizertačnej práci sa budem venovať pracovnej záťaži a pracovnej spokojnosti učiteľov v kontexte legislatívnych a kurikulárnych reforiem, čiže budem zisťovať vzťahy medzi týmito zmenami a ich vplyvom na učiteľov primárneho vzdelávania.

A v akom štádiu sa práve nachádzate?

Nakoľko som prváčka, som v štádiu načítavania si, lebo nie je to téma, ktorej sa dlhodobo venujem. Predtým som sa tejto téme v záverečných prácach nevenovala, takže som vo fáze čítania, spracovávanía, hľadania výskumov, výskumných článkov a podobne.

Inšpirácia na túto tému prišla na základe Vašej praxe, alebo ste to identifikovali ako medzeru v odbornej literatúre?

Skôr tá druhá možnosť. Tým, že som štátnicovala nedávno, tak ma čakal prechod do praxe. Zaujíma ma to aj z pohľadu začínajúcich učiteľov, nakoľko som sa v praxi

stretávala s tým, že učiteľky vnímali tieto zmeny skôr negatívne ako pozitívne. Na základe toho predpokladáme, že zistíme nejaký vzťah medzi spokojnosťou a záťažou učiteľov.

Uvedomujem si, že ste len na začiatku, ale predsa sa opýtam... Aká bola zatiaľ najnáročnejšia časť Vášho doktorandského štúdia?

Zvyknúť si a nájsť si systém, nakoľko som študentkou denného štúdia a mám teraz doma 8-mesačné bábätko. Takže zatiaľ najnáročnejšie bolo nájsť si systém, ako budeme fungovať ako rodina a, samozrejme, zvyknúť si, že prídem v podstate do práce, sadnem si a čítam, hľadám, vzdelávam sa a podobne.

A teraz mám špekulatívnu otázku... Ako by sa zmenil Váš výskumný zámer a metódy, ak by ste mali neobmedzené finančné, časové a personálne zdroje?

Myslím si, že najdôležitejšie by

to bolo z hľadiska personálneho zabezpečenia. Tam by som sa určite nezamerala na učiteľov primárneho vzdelávania, ale išla by som celkovo do skúmania situácie učiteľov na Slovensku, resp. porovnávala by som

viaceré krajiny, alebo niečo podobné. Ďalej by som určite využívala niektoré dotazníky, ktoré sú platené, ku ktorým teraz ako doktorandi nemáme prístup.

Mgr. et Mgr. Klára Horváthová je študentkou 4. ročníka doktorandského štúdia na Pedagogickej fakulte Univerzity Palackého v Olomouci v programe špeciálna pedagogika. Témou jej dizertačnej práce je Efektivita muzikoterapie a intervencií založených na hudbe u osôb s mentálnym postihnutím. Na konferencii vystúpila s príspevkom pod názvom Vplyv muzikoterapie na správanie, kognitívne funkcie a well-being – Teoretické predstavenie projektu dizertačnej práce.

Čo Vás motivovalo prihlásiť sa na toto podujatie?

Motivovala ma v prvom rade možnosť vyskúšať si prezentovať svoj rozpracovaný projekt dizertačnej práce pred publikom. Keďže som prezentovala v anglickom jazyku, konferencia bola veľmi dobrou možnosťou overiť si aj svoje jazykové vedomosti predtým, než sa zúčastním európskej konferencie.

Ako by ste vysvetlili svoj výskumný zámer laikovi v jednej vete?

V jednej vete... Chceli by sme do muzikoterapeutickej praxe priniesť viac vedecky podložených

informácií a údajov, aby sa muzikoterapeutom lepšie pracovalo.

V ktorom štádiu výskumu sa práve nachádzate?

Sme pravdepodobne niekde v strede. Aktuálne prebieha tvorba systematického review, na základe ktorého chceme urobiť metodologický manuál.

Aká bola zatiaľ najnáročnejšia časť Vášho doktorandského štúdia?

Každý ročník so sebou prináša isté úskalia, takže je veľmi ťažké povedať, ktorá časť bola najnáročnejšia. Na začiatku to bolo pochopiť, zoznámiť sa a nájsť pre seba nejakú štruktúru

a cestu doktorandským štúdiom. Okrem toho to bolo popasovať sa s tým, že ten výskum je pre mňa nový a udomáčniť sa v ňom.

Ako by sa zmenil Váš výskumný zámer a metódy, ak by ste mali neobmedzené finančné, personálne a časové zdroje?

Tak to by bola úplne iná úroveň výskumu. Kľúčové sú v prvom rade časové zdroje. Inak by sa robil samostatne výskum než na doktorandskom štúdiu, kde sme ovplyvnení dĺžkou štúdia, kreditmi a splnením istých podmienok pre pokračovanie štúdia. Ak by tam tieto okolnosti neboli, bola by som v oveľa väčšom komforte a zároveň by som nezažívala stres z toho, že musím niečo splniť. Čo sa týka finančných zdrojov, bolo by to podstatne lepšie z hľadiska na to, že minimálne nielen mňa ako výskumníčku, ale aj rôznych spoluautorov by som mohla za ich činnosť a tvorbu zaplatiť. Tým pádom by pracovali efektívnejšie a efektívnejšie by sme mohli ísť aj do praxe.

Dospeli ste k nejakým predbežným zisteniam, ktoré významným spôsobom zmenili alebo ovplyvnili smerovanie Vášho výskumu?

Určite áno... Je veľmi ťažké hneď povedať, o čo ide. Možno to bolo v cieľoch, ktoré vidíme vo výskume. Tam sa toho veľa pomenilo, pretože v procese tvorby sme na základe dohľadovaných štúdií zistili účinnosť muzikoterapie a tým pádom následná postupnosť v tvorbe systematického review sa môže uberať iným smerom, či už v implementačnom projekte alebo manuáli pre muzikoterapeutov. Ešte si možno vyberieme nejakú inú cestu. Teraz sme vo fáze rozhodovania, kam pôjdeme.

Foto: Laura KRÁĽOVÁ

ERASMUS+ SKÚSENOŠŤ Z ÍRSKA

Anna PAVLÍKOVÁ

V rámci programu Erasmus+ som ako študentka Katedry ošetrovateľstva FZO PU v Prešove absolvovala odbornú stáž v írskom meste Cork, kde som pracovala v domove dôchodcov Care Choice Montenotte.

V článku sa podelím o svoje dojmy z práce so seniorami, o rozdiely v prístupe k starostlivosti, ale aj o každodenný život v Írsku. Priblížim, čo mi táto skúsenosť priniesla – od nových zručností a priateľstiev až po pohľad na inú kultúru a pracovné prostredie. Ako vyzerá stáž v írskom domove dôchodcov? Čo všetko sa dá naučiť, keď sa človek ocitne v cudzine?

Niekoľko týždňov v Corku mi prinieslo množstvo nových skúseností, priateľstiev a inšpirácie. Írsko je krajina, ktorá už na prvý pohľad očarí svojou zeleňou, dramatickými útesmi a srdečnými ľuďmi. Práve tu som strávila niekoľko týždňov v rámci stáže Erasmus+ a rada by som sa podelila o svoje skúsenosti z pobytu v domove dôchodcov CareChoice Montenotte v Corku.

Toto zariadenie poskytuje starostlivosť viac než stovke seniorov. Každé

poschodie má svoju špecifickú atmosféru a aktivity prispôbené zdravotnému stavu rezidentov. Rodinní príslušníci môžu prísť na návštevu kedykoľvek a zaujímavé bolo zistenie, že klientov si môžu vziať aj na výlet mimo zariadenia. Na chode zariadenia sa podieľa celý multidisciplinárny tím – fyzioterapeuti, dietológovia, ergoterapeuti, logopédi aj duchovní.

Dvakrát denne sú organizované voľnočasové aktivity, ktoré by oslovili aj mladšiu generáciu: od binga a kaderníckych služieb cez manikúru až po obľúbené pub popoludnia. Výsledkom je vždy priateľská atmosféra plná smiechu a radosti.

Pred nástupom do práce som absolvovala týždeň intenzívnych školení. Získala som praktické zručnosti v manipulácii s pomôckami pri starostlivosti o klientov, naučila sa postupy pri riešení náročných

situácií vrátane agresívneho správania a osvojila si základné princípy bezpečnosti. Zariadenie si zakladá aj na budovaní komunity a dobrej atmosféry.

Pre rezidentov a ich rodiny sa každoročne organizuje letná slávnosť (summer party), pre zamestnancov je zasa pripravená staff party, ktorá umožňuje lepšie spoznať kolegov aj mimo pracovného prostredia. Popri sťaži som využila voľný čas na spoznávanie Írska. Navštívila som prístavné mestečko Cobh s typickými farebnými domčekmi, útesy pri Kinsale či Dublin so známym Guinness Storehouse a univerzitou Trinity.

Zo stáže som si odniesla oveľa viac než len nové pracovné skúsenosti. Zlepšila som si jazykové schopnosti, získala priateľov, spoznala odlišný prístup k starostlivosti o seniorov a prežila množstvo nezabudnuteľných chvíľ.

Áno, byrokracia a typické írské počasie priniesli aj malé komplikácie, ale všetky mínusy výrazne prevážili pozitíva. Ak premýšľate nad účasťou na programe Erasmus+, neváhajte. Každý deň prináša nové zážitky, otvára obzory a ponúka možnosti, ktoré by ste doma len ťažko našli.

Foto: archív aurtorky

ERASMUS+ NOVÉ OBZORY A SKÚSENOSTI V PRAHE

Slávka HROMJÁKOVÁ, Veronika HUŇADYOVÁ a Karolína MILÁ

V období od 29. júna do 30. augusta 2025 sme mali možnosť zúčastniť sa študentskej mobility Erasmus+ v rámci programu stáží v zahraničí. Ako študentky odboru ošetrovatelstvo FZO PU v Prešove sme vycestovali do Prahy, kde sme dva mesiace absolvovali odbornú prax vo Všeobecnej fakultnej nemocnici, ktorá patrí medzi najvýznamnejšie zdravotnícke pracoviská v Českej republike.

Na stáži sme pôsobili ako trojčlenná skupina študentiek a každá z nás mala príležitosť pracovať na viacerých pracoviskách. Naše pracoviská boli rôznorodé a odborne obohacujúce. Klinika anestéziológie, resuscitácie a intenzívnej medicíny (KARIM), kardiochirurgické operačné sály, kardiochirurgická jednotka intenzívnej starostlivosti, kanyláčne stredisko, operačné sály brušnej chirurgie, operačné sály hrudníkovej chirurgie, oddelenie nefrológie, hemodialyzačné stredisko a stomatochirurgické operačné sály.

Táto rozmanitosť nám umožnila nazrieť do širokého spektra ošetrovateľskej praxe – od bežnej starostlivosti o pacientov cez asistenciu pri náročných chirurgických zákrokoch až po starostlivosť o pacientov v kritických stavoch. Každé z oddelení nám poskytlo nové skúsenosti, praktické zručnosti a zároveň nám ukázalo, aké dôležité je tímové myslenie, profesionalita a neustále vzdelávanie sa v našej profesii.

Súčasťou mobility bol aj kultúrny rozmer. Počas voľného času sme spoznávali krásy Prahy, prešli jej

najvýznamnejšie pamiatky, nadýchli sa jedinečnej atmosféry tohto mesta a stretli mnoho inšpiratívnych ľudí.

Spojenie odbornej a osobnej skúsenosti bolo pre nás veľkým obohatením. Táto stáž nám priniesla nielen odborný rast, ale aj hlbšie uvedomenie si toho, prečo sme si zvolili cestu ošetrovatelstva.

Odnášame si motiváciu naďalej rásť, zlepšovať svoje schopnosti a prinášať ešte väčšiu odbornosť, empatiu a lásku k pacientom do každodennej praxe. Naším cieľom je nielen využívať získané skúsenosti v budúcnosti, ale aj aktívne posúvať úroveň ošetrovatelstva, prispievať k jeho rozvoju a ďalej sa vzdelávať. Veríme, že práve takýmto spôsobom môžeme spoločne prispieť k modernej, kvalitnej a vysoko humánnej ošetrovateľskej starostlivosti.

Foto: archív autoriek

DIVADELNÝ HAPPENING "SEDEMNÁŠŤ"

Olha KHUTORNA

Dokáže divadlo vyjadriť, ako sa ozvena jedného výstrelu, ktorý zaznel v roku 1939, odrazila na námestiach v roku 1989 a znie dodnes? 17. november, ktorý je dvakrát poznačený krvavou škvrnou histórie, visí v kalendári ako príznak. Pre jedných je symbolom pádu železnej opony, pre druhých slúži ako pripomienka toho, ako ľahko sa táto opona môže spustiť a pohltiť slobodu a životy.

Deň boja za slobodu a demokraciu, oslavovaný 17. novembra, je štátnym sviatkom Slovenskej republiky, ktorý v roku 2025 stratil status dňa pracovného pokoja, ale nie svoju prenikavú silu. Silu, s ktorou vstupujete do dialógu, prekračujúc možnosti študentského divadla, ktoré sa púšťa do rekonštrukcie udalostí rokov 1939 a 1989, zanechávajúc pachuč nedokončeného boja za slobodu.

Ako inscenačne oživiť nielen historické dátumy, ale aj pulz dvoch epoch spojených tragickou niťou? Študentské divadlo Prešovskej univerzity pod vedením doc. Mirona Pukana z ISMŠ Filozofickej fakulty PU sa rozhodlo prezentovať novembrové udalosti. Všetko sa odohráva na príznačnom mieste: na ulici 17. novembra. Happening prebieha na veľkom priestore – od starého internátu až po budovu VŠA. Diváci nie sú len pozorovateľmi, ale stávajú sa súčasťou divadelného súboru, protestujúcimi, spútanými reťazami neslobody. Ako keby sme sa preniesli

do minulosti, do významného dňa – 17. novembra 1939, keď nacisti obklúčili študentské internáty. Študentov vyviedli z izieb a odviezli do koncentračných táborov. Počujeme štekať psov, hrozby Nemcov a výkriky, plač ľudí.

A po toľkých modlitbách, po páde nacistického režimu, sa zdalo, že nastáva éra slobody... Vzápätí zaznie zvuk kladiva a kosáku. Presúvame sa do stredu nášho vysokoškolského areálu, tak ako plynie čas, prebiehajú udalosti, ktoré postupne vrú v srdciach československých študentov. Presne o pol storočia neskôr pražskí študenti opäť vychádzajú do ulíc a my sme dnes ich súčasťou. Ich spomienkové zhromaždenie je živým mostom cez čas, pokusom osloviť svedomie národa. Zapália sviečky na pamiatku tých, ktorí boli zastrelení a umučení, a toto tiché svetlo sa stáva iskrou, ktorá zapáli nežnú (zamatovú) revolúciu. Reťaz nás zomkýna: obeť z roku 1939 dávajú morálne právo hrdinom z roku 1989. Do týchto reťazí sa dostávame aj my, študenti roka 2025.

Teraz sme sa úplne spojili s hereckým obsadením, dostali sme úlohu – zazvoniť kľúčmi tak, aby vznikol hukot – hlas porážajúci totalitu. Mladý osamelý hlas protestujúcej študentky, čistý a neistý, začína spievať prvé slová *Modlitby pro*

Martu. Pieseň je zaklínadlo, zbraň proti strachu. A keď sa posledný tón rozpustí v chladnom vzduchu, nastane absolútne ticho. Ticho, ktoré ohlušuje, ticho, v ktorom je počuť tlkot srdca.

Divadelný happening *Sedemnášť* bezpochyby dosiahol svoj hlavný cieľ: v správnych momentoch vyvolával úprimné súcitenie, mrazivý strach a ten pocit spolupatričnosti, ktorý stiera hranice medzi divákmi a protestujúcimi na uliciach minulosti. Avšak práve táto sila ponorenia odhalila aj jeden problém. Na rekonštrukcii novembrových udalostí boli prítomní aj zahraniční študenti, ktorí ich vnímajú len ako kapitolu z učebnice dejepisu. Bez stručného, ale jasného kontextového komentára (či už v programe alebo v sprievodnom texte) hrozí, že silné symboly sa zmenia len na podivné pohyby tela a kulminujúce momenty na nerozlúštiteľné posolstvo. Divadlo historickej pamäti má povinnosť nielen ukázať, ale aj vysvetliť, stať sa mostom pre tých, ktorí tieto udalosti nezažili rok za rokom. Napriek tomu patrí Študentskému divadlu FF Prešovskej univerzity poďakovanie a uznanie, že pripomenulo 17. november ako *Sviatok*.

Foto: archív autorky

VENI SANCTE

Chiara Shanti MATÚZOVÁ

V prešovskej Konkatedrále sv. Mikuláša sa 6. októbra 2025 konala slávnostná svätá omša pri príležitosti otvorenia akademického roka 2025/2026. Veni Sancte organizované Univerzitným pastoračným centrom Dr. Štefana Héseka (UPeCe) v Prešove otvorilo nový akademický rok modlitbou, prosbou o vedenie a požehnanie Ducha Svätého pre všetkých študentov i pedagógov.

Tohtoročné akademické Veni Sancte malo významného hosťa – hlavným celebrantom bol spišský diecézny biskup František Trstenský, ktorý pri tejto príležitosti Prešov navštívil prvý raz ako biskup. Akademický rok otvára len zriedkavo, preto jeho prítomnosť vnímali viacerí ako veľkú poctu. Biskup Trstenský vo svojej homílii zdôraznil, že skutočné poznanie nie je len o informáciách, ale aj o schopnosti správne ich používať. Povzbudil študentov, aby vo svojom vzdelávaní nezabúdali na duchovný rozmer a hodnoty formujúce ich charakter. „Vedomosti bez múdrosti sú ako svetlo bez tepla,“ povedal Trstenský, ktorý pôsobí aj ako profesor na Teologickom inštitúte v Spišskom Podhradí.

Slávnosť zorganizovalo prešovské UPeCe pod vedením Martina Štie-

bera, kňaza a rektora Univerzitého pastoračného centra v Prešove. Ako sám uviedol, svätá omša bola zameraná na prosbu o duchovnú silu zvládať všetky výzvy, ktoré študentský život prináša: „V prvom rade sme sa modlili o pomoc Ducha Svätého pri skúškach, keďže život mladého človeka je sprevádzaný mnohými skúškami, ktoré sa dejú počas štúdia na vysokej škole.“

Aj keď išlo o podujatie pre študentov, bohoslužby sa zúčastnila aj široká verejnosť. „Na dnešnú svätú omšu sme pozvali aj verejnosť, pretože sme si nechceli nechať radosť z hosťa len pre seba, ale podeliť sa so všetkými veriacimi,“ dodal rektor UPeCe.

Do liturgie sa študenti PU zapojili v službách lektorov, miništrantov

či hudobníkov a v závere boli biskupovi Františkovi symbolicky odovzdané dary ako prejav vďaky. Spoločné stretnutie pokračovalo neformálne – pohostením a rozhovormi v sídle UPeCe na Metodovej 1, kde nechýbala dobrá nálada a smiech.

Pozitívne dojmy z omše vyjadrili aj samotní študenti: „Som prvák a toto bola moja prvá univerzitná omša – veľmi sa mi páčila. Atmosféra bola krásna, pri speve zboru som mal zimomriavky a kázeň biskupa ma naozaj oslovila. Bolo cítiť, že to nebola len formalita, ale skutočný zážitok,“ povedal študent Patrik z Filozofickej fakulty PU.

Foto: archív autorky

DOKTORANDKA FMEO ZÍSKALA TITUL MASTER OF BUSINESS ETIQUETTE

Ivana ŠAFFOVÁ

V dňoch 24. – 25. októbra 2025 sa Mgr. Ivana Šaffová, MBA, interná doktorandka Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove (FMEO PU) zúčastnila prestížneho dvojdnového seminára Master of Business Etiquette (MBE), ktorý sa konal v Hoteli Aria v Prahe. Tento výnimočný program je zameraný na prehĺbenie znalostí biznis etikety a poskytuje účastníkom nástroje pre profesionálne aj spoločenské situácie.

Seminár viedol renomovaný odborník Ladislav Špaček, ktorý pôsobil ako vysokoškolský pedagóg, redaktor a moderátor Československej televízie a neskôr takmer 11 rokov ako hovorca bývalého prezidenta Václava Havla. Svoje skúsenosti získal pri stretnutiach s desiatkami prezidentov, členov kráľovských rodín a účasti na medzinárodných summitoch, čo výrazne obohatilo obsah seminára.

Program MBE pokrýva široké spektrum tém, od správneho obliekania podľa business dress code, cez pravidlá kontaktovania a predstavovania, podávanie vizi-tiek a darov, až po interkultúrnu etiketu a spoločenské stolovanie. Jeho neoddeliteľnou súčasťou bola aj šesťchodová večera, počas ktorej všetci účastníci prakticky precvičovali pravidlá stolovania a kultivovaného správania, čo je považované za jednu z najefektívnejších foriem overenia získaných znalostí. Dvojdnový seminár sa zameriava aj na zvládnutie každodenných aj pracovných situácií, ako napríklad správne oslovenia, pozdravy, vedenie konverzácií, interpretáciu pozvánok či riešenie problémov pri organizovaní podujatí. Absolventi sa učia, ako sa kultivovane správať pri banketoch, obchodných večeriach alebo verejných podujatiach.

Po úspešnom zvládnutí písomnej skúšky nasledovalo slávnostné odovzdanie titulu MBE, ktoré

symbolizuje ocenenie nadobudnutých znalostí a praktických zručností. Tento titul je prestížnym dokladom profesionálnej kultivovanosti, ktorá sa odráža vo všetkých oblastiach osobného i pracovného života.

Význam absolvovania programu MBE je obzvlášť dôležitý aj v univerzitnom prostredí. Študenti a akademickí pracovníci sa často stretávajú s prezentáciou svojich výskumov, účinkovaním na konferenciách či spoluprácou s medzinárodnými partnermi.

Znalosti biznis etikety, profesionálne vystupovanie a kultivované správanie výrazne podporujú dôveryhodnosť a profesionálny imidž, čo môže ovplyvniť akademickú aj kariérnu dráhu. Praktické skúsenosti získané počas seminára poskytujú účastníkom nielen teoretické vedomosti, ale aj schopnosť okamžite ich aplikovať vo svojom univerzitnom i profesijnom živote.

Foto: archív autorky

EXKURZIA ŠTUDENTOV DO ZÁKULISIA SWISSÔTEL DAMIAN JASNÁ

Peter DOBRÁNSKY, Davyd FEDOSENKO

Dňa 13. októbra 2025 mali študenti Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove možnosť zúčastniť sa odbornej exkurzie v 5* Swissôtel Damian, ktorý sa nachádza v srdci Nízkych Tatier v Jasnej. Rezort im predstavil svoje luxusné priestory a služby, čím im poskytol jedinečný pohľad do praxe hotelového manažmentu. Exkurzia sa konala vďaka projektu KEGA 002PU-4/2025 „Podpora internacionalizácie vzdelávania vybraných profilových predmetov študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo“, riešeného na Katedre turizmu a hotelového manažmentu.

Už pri vstupe do nového hotelového rezortu, ktorý sa môže pochváliť panoramatickým výhľadom na Chopok, pocítili luxus a profesionalitu, na ktoré sa kladie dôraz v tomto jedinom podniku svojho typu v strednej Európe. Rezort je na trhu iba rok, ale už teraz patrí medzi najmodernejšie ubytovacie zariadenia na Slovensku.

Exkurzia poskytla jedinečnú možnosť spoznať komplexne vybudovaný areál, ktorý spája švajčiarsky luxus, udržateľnosť a široké spektrum kvalitných služieb pre návštevníkov aj zamestnancov. Hneď po príchode do lobby študentov zaskočil hotel luxusným interiérom a krásnou živou hudbou na klavíri, ktorá dotvárala príjemnú atmosféru. Lobby obsahovalo recepciu, minibar, vínny obchod a oddychovú zónu s vnútorným jazierkom. Kým čakali na začiatok prehliadky, všimli si, že poskytujú aj rôzne služby, ako napríklad barber salón, obchody

so športovým a zimným oblečením či požičovňu lyží a bicyklov.

Neskôr im to potvrdila Ing. Stanislava Labancová, PhD., HR manažérka hotela, ktorá ich sprevádzala exkurziou. Uviedla, že skutočne ide o podnik, z ktorého nie je potrebné vôbec odchádzať – všetko, čo človek potrebuje, nájde priamo v areáli. Jednou z najväčších atrakcií rezortu je rozsiahly wellness komplex. Študenti si mohli pozrieť priestory s viacerými typmi sáun, masážnymi miestnosťami a relaxačnými zónami. K dispozícii je vnútorný aj vonkajší bazén, ktoré ponúkajú nádherný výhľad na okolitú prírodu a vrch Chopok. Aktívnejšie zameraní návštevníci môžu využiť plne vybavené fitness centrum, bowlingové dráhy, biliard či sa zabaviť pri pokri. Myslelo sa aj na rodiny s deťmi – pre najmenších je pripravený detský kútik s množstvom hier a animačných aktivít. Večer môžu hostia

navštíviť kino priamo v hoteli alebo si oddýchnuť pri živom hudobnom programe. Navštívený rezort nie je len o oddychu. Počas prehliadky študenti navštívili aj konferenčné miestnosti a priestorový ballroom, ktoré sú vybavené najmodernejšou technikou pre organizáciu firemných podujatí, školení, svadieb či koncertov. Najzaujímavejšou témou diskusie počas exkurzie boli pracovné príležitosti. Vedenie rezortu predstavilo nedostatok kvalifikovaných a profesionálnych zamestnancov, ktorí sú vysoko žiadaní pre prácu v podniku tejto úrovne. Vďaka iniciatíve doc. Ing. Anny Šenkovej, PhD., vedúcej katedry turizmu a hotelového manažmentu, boli nadviazané prvé kroky k spolupráci s hotelom a k možnostiam stáží a budúcej spolupráce pre študentov FMEO. Exkurzia do nového hotelového rezortu bola podľa vyjadrenia študentov nielen príjemným zážitkom s krásnymi fotografiami, ale aj cennou skúsenosťou. Spoznali fungovanie moderného turistického zariadenia, ktoré dokáže prepojiť rekreačné, pracovné a environmentálne hodnoty. Na záver exkurzie si mohli vychutnať obed kvalitne pripravený šéfkuchárom hotela. Rezort je dôkazom, že aj na Slovensku môže vzniknúť miesto porovnateľné so švajčiarskymi luxusnými strediskami, ktoré ponúka všetko – od oddychu, cez šport až po pracovné možnosti.

Foto: Ivanna MARYNCHAK

FMEO NA KONFERENCII HORECA V ŠAMORÍNE

Vanesa LUPTÁKOVÁ

V termíne od 10. do 12. novembra 2025 sa v jedinečnom prostredí X-BIONIC® HOTEL v Šamoríne uskutočnila prestížna HORECA konferencia, ktorá každoročne spája odborníkov z oblasti hotelierstva, gastronómie a cestovného ruchu. Podujatie ponúklo bohatý program, hodnotné diskusie a množstvo príležitostí pre študentov i profesionálov.

Na príprave a organizácii tohto významného podujatia sa aktívne podieľala aj skupina študentov Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove (FMEO PU v Prešove): Bc. Vanesa Luptáková, Bc. Nikola Lukáčová, Bc. Kamila Maxinová, Bc. Jakub Majerčák, Bc. Jakub Gontkovský a interná doktorandka Katedry turizmu a hotelového manažmentu FMEO PU v Prešove, Mgr. Erika Kormaníková. Spoločne pracovali ako členovia organizačného výboru, čím získali unikátny pohľad na to, ako prebieha príprava a realizácia jedného z najväčších podujatí v sektore HORECA.

Konferencia ponúkla osem odborných workshopov, ktoré sa venovali aktuálnym témam, od moderných trendov v hotelierstve a gastronómii cez digitalizáciu služieb až po udržateľnosť v cestovnom ruchu. Workshopy viedli

uznávaní odborníci, manažéri a lídri z praxe, čo nám umožnilo získať nové poznatky priamo z prostredia, v ktorom chcú študenti pôsobiť.

Súčasťou podujatia bolo aj 57 vystavovateľov, ktorí prezentovali svoje produkty, technológie a služby určené pre hotely, reštaurácie či wellness zariadenia. Vďaka tejto rozmanitosti mali možnosť nadviazať kontakty s rôznymi firmami a spoznať najnovšie inovácie na trhu.

Vyvrcholením konferencie bol slávnostný galavečer, počas ktorého sa udeľovalo prestížne ocenenie Hotelier roka 2024. Táto časť podujatia priniesla slávnostnú atmosféru, priestor pre networking a nezabudnuteľný zážitok z profesionálne pripravenej show.

Celú našu účasť zastrešovala doc. Ing. Anna Šenková, PhD., vedúca

Katedry turizmu a hotelového manažmentu FMEO PU v Prešove, ktorá koordinovala zapojenie študentov a svojim odborným vedením zabezpečila, že počas konferencie nadobudli cenné skúsenosti a príležitosti pre ďalší osobnostný aj kariérny rozvoj.

Jesenná HORECA konferencia 2025 pre študentov predstavovala mimoriadne obohacujúcu skúsenosť. Odnášajú si z nej nové poznatky, profesionálne kontakty, ale aj pocit spolupatričnosti a hrdosti na to, že mohli byť súčasťou tímu, ktorý prispel k úspechu jedného z najväčších podujatí v oblasti cestovného ruchu.

Foto: Vanesa LUPTÁKOVÁ

REPREZENTÁCIA PU A SLOVENSKA NA YOUTH4REGIONS 2025

Ivana ŠAFFOVÁ

Od 11. do 17. októbra 2025 som sa ako interná doktorandka Katedry turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove (KTHM FMEO PU v Prešove), vydala do hlavného mesta Belgicka, aby som reprezentovala nielen našu univerzitu, ale aj Slovensko na prestížnom podujatí European Week of Regions and Cities 2025, v rámci programu Youth4Regions.

Z 500 prihlásených uchádzačov som bola vybraná medzi 40 finalistov a ako jediná zástupkyňa Slovenska tak s hrdosťou niesla naše farby. Týždeň v Bruseli bol pre mňa nielen príležitosťou prezentovať svoju prácu, ale aj získať jedinečné skúsenosti, nadviazať nové kontakty a obohatiť svoju akademickú cestu.

Spomínané podujatie spája odborníkov, politikov, zástupcov regiónov a mladých lídrov z celej Európy, ktorí diskutujú o regionálnom

rozvoji, mestských inováciách, digitalizácii, udržateľnosti a budúcnosti európskych miest. Aktívne som sa zapojila do workshopov, panelových diskusií a networkingových aktivít, kde som mala možnosť diskutovať s odborníkmi o riešeníach, ktoré môžu skutočne pomôcť meniť naše regióny a zlepšovať život obyvateľov.

Okrem odborných skúseností som si odniesla aj osobný zážitok z medzinárodnej spolupráce. Každý deň bol naplnený diskusiami o výzvach a riešeníach pre európske mestá a regióny, od inteligentnej mobility a udržateľnej infraštruktúry až po sociálnu inklúziu a participáciu mladých.

Program Youth4Regions po celý čas ponúkal bohaté a pestré zážitky. Zahŕňal nielen workshopy a panelové diskusie, ale aj návštevy medzinárodných redakcií, ako napríklad European Newsroom, a množstvo príležitostí na nadviazanie spolupráce s ďalšími doktorandmi zo zahraničia. Súčasťou programu bola aj prehliadka mesta Brusel, ktorá umožnila lepšie spoznať kultúru, históriu a politické centrum Európy zblízka.

Najväčším zážitkom však bola návšteva sídla Európskej komisie a Eu-

rópskeho parlamentu. Počas týchto exkurzií sa mi naskytila možnosť nahliadnuť do fungovania európskych inštitúcií, sledovať diskusie a rokovania a získať autentický pohľad na procesy, ktoré formujú európsku politiku a regionálny rozvoj. Táto skúsenosť mi poskytla jedinečný pohľad na prepojenie akademickej teórie s praxou a motiváciu priniesť nové inšpirácie do vlastnej výskumnej a akademickej práce.

Účasť na tomto medzinárodnom podujatí je dôkazom toho, že naša univerzita podporuje talent a ambície mladých výskumníkov, ktorí sa neboja reprezentovať Slovensko aj na medzinárodnej scéne. Svojou prácou a zapojením do programov, ako napríklad Youth4Regions, posúva hranice možností a prináša našu krajinu do centra európskej diskusie o regionálnom rozvoji.

Okrem odbornej stránky však tento týždeň zároveň potvrdil, že slovenskí mladí odborníci majú čo ponúknuť v európskom kontexte a osobná iniciatíva a odvaha otvárajú nové príležitosti.

Foto: archív autorky

FROM THE SILK ROAD TO SLOVAKIA

Marjona JURAKULOVA

In a world that often seeks division, student mobility programs like the National Scholarship Programme of the Slovak Republic (NSP) remind us that education remains a timeless bridge between cultures. As a recipient of this prestigious grant, I spent the spring semester of 2025 at the University of Prešov, where I experienced first-hand the transformative power of cross-cultural dialogue.

A Scholarship That Opens Doors

The NSP, funded by the Slovak Ministry of Education, enabled me to attend the University of Prešov as a fully sponsored international student. Over the course of four months, I completed 30 ECTS credits through courses such as Academic Writing, Stylistics, American Popular Culture, Grammatical Competence, and Pragmalinguistics. These classes significantly improved my theoretical and applied skills in linguistics and culture.

Two courses that shaped my academic growth most deeply were Stylistics and American Popular Culture, taught by prof. Milan Ferencík and Dr. Bilíková, respectively. Their passion for the subject inspired me to begin co-developing a workbook for Uzbek students, based on the concepts we explored together. This material is intended to enhance the English curriculum back home at my university Shakhrisabz State Pedagogical Institute.

Learning Outside the Lecture Halls

My week was filled with intellectually stimulating seminars, from grammar deep-dives to interactive cultural analyses. But the true magic of mobility unfolded beyond class hours.

Alongside the Erasmus Student Network (ESN Prešov), I participated in and co-organized intercultural evenings, including

a special “Uzbekistan Day”—a vibrant showcase of Uzbek cuisine, music, and traditions for the university’s international community. These experiences not only promoted cultural understanding but also expanded my global networking circle, helping me build relationships with peers from across Europe and beyond.

As a member of the UNIPOLAB media team, I also created content aimed at bridging communication gaps among youth. We addressed topics like academic honesty, digital awareness, and international student life, further amplifying diverse student voices on campus.

Advocating for Global Access

Understanding the importance of access, I used my social media platforms to guide over 500 Uzbek students in navigating the NSP application process. I created visual guides, Q&A reels, and even collaborated with SAIA to distribute symbolic merchandise to foster aspiration and visibility for future applicants.

My efforts were recognized by national media back home. I appeared on Uzbek television to speak about my experiences and prepared articles for outlets like the UNIPO Press and Innovator magazine in Uzbekistan, where I continue to advocate for educational equity and women’s empowerment.

Cultural Dialogue in Action

While studying, I also gathered authentic Slovak teaching materials from local institutions, with the aim of introducing similar methodologies to Uzbekistan. Attending the Montessori Zmysly 2025 Conference in Bratislava allowed me to explore alternative education systems, and collaborating with Aj Ty v IT opened new ideas for supporting girls in STEM through mobile technology and mentorship.

Even on quiet afternoons in Prešov’s libraries and cafés, I found profound inspiration. I reflected on how a scholarship from a distant government allowed a girl from southern Uzbekistan to connect with peers from 20+ countries—and how that connection could one day fuel national progress.

Looking Forward with Purpose

As I return to Uzbekistan, I bring back more than academic credit. I bring insights, relationships, and a renewed commitment to youth-led transformation. I intend to expand my initiative Kelajak: Ilmli Qizlar Hamjamiyati, launch new academic tools based on Slovak practices, and prepare for a PhD return to Slovakia, where I hope to contribute to education diplomacy on a broader scale.

My journey from the Silk Road to Slovakia was never just about education. It was about embracing the unfamiliar, reimagining borders, and inspiring the next generation to believe that global learning is not a dream—but a right, and a responsibility.

SPOLUPRÁCA A PARTNERSTVÁ V MEDZINÁRODNOM PRIESTORE

Vanesa LUPTÁKOVÁ

Ako študentka magisterského štúdia Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu som mala možnosť začať spoluprácu s mestom Sabinov a opätovne sa zúčastniť dvoch zaujímavých podujatí v rámci partnerskej spolupráce miest Sabinov (Slovenská republika) a Kenderes (Maďarsko).

V dňoch 11. až 14. júna 2025 som sa spolu s mestom Sabinov zúčastnila programu, počas ktorého som sprevádzala maďarskú delegáciu. Program bol mimoriadne pestrý. Zahŕňal napríklad návštevu spoločnosti Tatravagónka Poprad, a. s., kde sme sa oboznámili s jej fungovaním, a taktiež návštevu Chodníka korunami stromov v Bachledovej doline. Táto skúsenosť mi umožnila nielen aktívne využívať a rozvíjať svoje manažérske či jazykové zručnosti, ale aj lepšie pochopiť význam medzikultúrnej komunikácie a spolupráce.

Ďalšia etapa partnerstva prebehla 2. až 5. októbra 2025, kde sme spolu s predstaviteľmi mesta Sabinov navštívili partnerské mesto Kenderes. Tentokrát som pôsobila ako tlmočnica z maďarského jazyka do slovenského, pričom program bol opäť bohatý a inšpiratívny. Medzi najzaujímavejšie aktivity patrilo paragliding, návšteva Budapešti a účasť na tradičných slávnostiach, ktoré sa konali počas soboty. Práve tieto podujatia priniesli množstvo nezabudnuteľných zážitkov, nových priateľstiev a pocit spolupatričnosti.

Počas týchto dní som si ešte viac uvedomila, že priateľstvo medzi mestami Sabinov a Kenderes nie je len formálne, ale predstavuje skutočné partnerstvo postavené na úprimných vzťahoch, dôvere a ochote spolupracovať. Každé takéto stretnutie je dôkazom, že aj menšie mestá dokážu vytvárať významné medzinárodné väzby, ktoré majú dlhodobý prínos pre obe strany.

V rámci tejto príležitostnej spolupráca mi takéto podujatia prinášajú veľké množstvo osobných aj profesionálnych skúseností. Každé stretnutie ma posúva ďalej, učí ma väčšej otvorenosti, zodpovednosti a sebavedomiu v komunikácii.

Som úprimne vďačná Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu a KTHM, že mi poskytla takúto výnimočnú príležitosť, a som rada, že som ju neodmietla. Táto skúsenosť ma utvrdila v tom, že interkultúrna spolupráca či tlmočenie sú oblasti, v ktorých sa chcem naďalej rozvíjať a ktoré majú skutočný zmysel a to nie len pre jednotlivca, ale aj pre spoločnosť.

Foto: archív autorky

UNIVERZITNÉ DNI ŠPORTU 2025

Frederika PAJONKOVÁ

V dňoch 18. až 20. novembra 2025 sa na Prešovskej univerzite uskutočnili Univerzitné dni športu, ktoré opäť priniesli pestrú paletu pohybových aktivít a vytvorili priestor pre študentov, aby sa mohli zapojiť do rôznych športov. Podujatie organizačne zastrešili pedagógovia Fakulty športu, pričom na jeho realizácii sa aktívne podieľali aj študenti 2. ročníka študijných programov učiteľstvo telesnej výchovy, učiteľstvo telesnej výchovy v kombinácii a šport pre zdravie.

Cieľom podujatia bolo podporiť záujem o pravidelnú pohybovú aktivitu, priblížiť šport ako prirodzenú súčasť vysokoškolského života a vytvoriť priestor, kde sa môžu študenti rôznych fakúlt stretnúť, zabaviť a zároveň si zmerať sily v športoch, ktoré ich bavia. O atraktivite programu svedčí aj účasť 225 študentov, ktorí sa do jednotlivých súťaží aktívne zapojili.

Počas troch dní sa odohrali viaceré turnaje či súťaže: volejbal, futsal, teqball, Tabata maratón, gymnastický viacboj či UNIPO Fitness Challenge 2025. Súčasťou tohto ročníka bolo aj podujatie Climbing Fest, ktorý priniesol súťaž v lezení a dal priestor študentom rôznych výkonnostných úrovní zmerať si sily na lezeckej stene. Ďalšou zmenou oproti predchádzajúcim ročníkom bolo podujatie UniFight Challenge, ktorý sa niesol v podobe súťažného formátu kickboxu v disciplíne Kick Light. Študenti tak mali možnosť preveriť svoje kondičné schopnosti a technické zručnosti v regulovanom zápasovom prostredí, čo prinieslo množstvo atraktívnych duelov a silné športové zážitky.

Medzi najúspešnejších účastníkov patrili víťazi jednotlivých disciplín: tím *Na šrot* vo volejbale, Adam Miľko a Jana Janošková v lezení, Bystrík Nehila v teqballe, tím *Ponorka* vo futsale, Michal Béreš a Daria Artiukhova v Tabata maratóne, Erik Sponták v UniFight Challenge, Kevin Konečný a Nina Podracká v UNIPO Fitness Chal-

lenge 2025 a Jakub Bardzák a Alica Knuthová v gymnastickom viacboji. Na záver možno konštatovať, že Univerzitné dni športu 2025 splnili svoj účel, podporili pohybovú aktivitu, vytvorili priestor pre študentov a priniesli tri dni plné športu, dobrej energie a študentského entuziazmu. Veľké poďakovanie patrí vyučujúcim z Fakulty športu, ktorí každoročne organizujú

dané podujatie a taktiež všetkým študentom, ktorí sa do podujatia zapojili. Ich spoločné úsilie vytvorilo podujatie, ktoré obohatilo študentský život a prispelo k rozvoju pohybovej kultúry na univerzite.

Foto: archív autorky

© Peter Kocák

PF 2026

Ticho ako sviatočný obrus
sa rozprestiera medzi nami.
Dnes ani hviezdy spevom nerušia
posvätnosť tejto noci,
len Mesiac
– srdce nebeského zvona
trikrát ohlási,
že prichádza
ten, ktorý nesie nádej z neba
a lásku čistú ako oči detí
a vieru v nás,
hoci my už neveríme v seba.

~ Peter Karpinský ~

ISSN 1337-9208

napulze.unipo.sk